

הגדה של פסח

מנוקדת ומוגהת כראוי עם המנהגים והדינים בלשוני
אשכנזית עם פירוש יקר נחמד ונעים הנקרא בשם

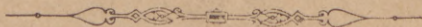
ברכת אברהם

נחת כבוד רצינו הגאון הגדול הנפורסם רבן של כל בני הגולה לדיק
יסוד עולם חסידא ופרישא נרן אברהם אבוש זוק"ל חצ"ד דק"ק
פראנקפורט דמיין יע"ש.

הוצאתו לראשונה לאור עולם אנכי נינו ונכדו
דוד ב"ר אליעזר זצ"ל זאקש.

בהוצאות המו"ל בק"ק פראנקפורט דמיין מיינשטראסע נומ' 4.

מגנצא

שנת תרמ"ז לפ"ק.

כדפוס של ר' אשר בהרה"ג דר. לעהמאנן.

הזכות של הספר הזה שלי הוא לצמיתות ואסור לתזזר ולהדפיסו בלתי רשותי או ב"ס שי'.

הסכמות מגאוני וגדולי זמנינו שי'.

לכבוד ידידי הרב המאוהב החו"ב שלשלת היוחסין כו' מוה יוסף
נ"י אבד"ק סערמצק.

ע"ד ההסכמה הנני שולח לו בסוכושו:

הן נדרשתי ונכבד ידידי הרב הנאוהב החריף והצקי ונגזע היחס
ונועלה כו' נ"י יוסף נ"י האבד"ק זאקילקאז וסערמצק שרלונו להעלות על
מזבח הדפוס חידושים ונכבד זקנו הגאון המסיד האמיתי איש אלוקי' מ'
אביש ז"ל שהי' אבד"ק צונדנטינו צק"ק רולוועל ולוקאצי וצכונס קהילות
ואה"כ נתקבל לאבד"ק ור"נ צק"ק ספד"נ הן אמנס להסכים ע"ד זקנו הדיק
הנ"ל ונלמד אשר לא ראיתי את החידושים ואין אומרים לניי שלא ראה החדש
יצא ויעיד גם היה נחשב לעזות להעיד על השונס צכריס איש מפורסם
צמנו וכבר צמון הנוחלות הגדולה שהי' צין זקנו של הרב וסערמצק הגאון
צעל פני יהושע והגאון צעל אורים ותומים הי' הוא ראש להנצחריס לדון
צענין הקניעות אלה שלא אסתיעע מילתא וצעח הווא הי' הרב ז"ל צק"ק
ליסא כנזאר צכ' לחות בעדות לכן לא יהא דצרי אלה לצקס ונאחינו צ"י
לסמוך את ידי נכדו יקר רוח הרב נר"י ניי ולקנות צכסא מלא המי' הנ"ל
וצזכות זה נזכה לרוצ עוצה. יוס א' ו' ניסן ה'תרל"ה לפ"ק, קוטנא.

נאום ישראל יהושע החו"ב קוטנא.

כה הראני הרב הנאוהב החריף הנופלג בתורה ויראה צנש"ק נר"ה
יוסף לעוונישטיין נ"י האבד"ק זאקילקאז הן וכד להגאוניס האדירים צעל
פני יהושע ז"ל, והגאון המסיד נר"ה ילמך הלוי איש הורוץ האבד"ק אה"ו
צידו אור יקר ונחמד ונחצי נר זקנו הגאון המסיד נר ישראל הנפורסם
צדורו איש מופת ר' אביש ז"ל האבד"ק ספד"נ, אשר לשונע ארץ ישנחו
כל יודעי שונו. וכדו הרב שיח' הראני גם ספריו כתבי יד חדושים צנמוקים
וטעמים על יו"ד ח"א צפנפולי' נכונים. גם מפיו שונתי כמה וכמה חדושים
והערות נכונות וע"ד לקוצעו צדפוס, וציקס ונעני לחור זה חסדיכם אשר
תעשו עמדי להכירני צמקוס שאין ונכירין. והנכ על מדושי זקני א"ל לשום
ונחצ כי נני לא שונע ונהרב הגאון המסיד הנמצר הנ"ל גודל תמינותו אשר
לא יונל צדורנו כמותו. אך גם על חדושי ראיתי כי שאלתו רני' אונרתי
לתת צידו ותסי השורה הזאת לעדה כי הוטצ צעיני להכירכו בתור אדם
המעלה. דצרי הנמצר לכבוד התורה ולוונדיה. לצוז יוס ג' לך תרל"ב לפ"ק.
הנעיר יוסף שאול הלוי נאטינווארן האבד"ק לצוז והגליל.

צ"ה לעונות יוקר הנלוה הסכמה לצוא הסתעורת דצר הספר
הנכבד הננל צכתי ונכבד הרב הגאון הג' צולינא קדישא נר ישראל ר'
אצלי זולקה"ה האבד"ק דפראנקפורט דוניין אשר צדעת נכדו כבוד הרב
הנאוהב החו"ב המופלג נר"ה יוסף נ"י האבד"ק סערמצק להציה הספר
הזה להדפוס אצותינו ספרו לנו מוגדל קדושת תורתו על כן מוטל על כל
נוי שיכולת צידו ליקח ספר א' לציתו כי גליי וידוע לכל מועלת הרב הגאון
הגדול הנפורסם הזה זולקה"ה צנגלה וצנכסר ואין לריך את עדותנו רק
לחוק את לצזות אצתי' הקונים וצזכות הזה תלמיחו ותצצרכו צשפע וכ"ע.
וע"ז צעה"ה יוס הי' שלשים לנצ"י תרל"ה לפ"ק סערמצק.

הק' יעקב דוד האבד"ק אמטינאוו צכריס ק' מווארקי ז"ע.

צ"ה לכבוד י"ל שאירי הרב הגאון המובהק והפורסם סיני ועוקר
הרים, ונגזע ארזלים ותרשישים, נזר הנצונים, חסיד ועניו א"ן גומרון עליו
ההלל כקש"ת נו"ה יוסף לעוונישטיין אצד"ק סבראלק נחזז לאמוזא. שוכט"ס!
עת שונחה היא לנו לשנווע קול ונצטר שנעלין בקודש על ונצטר פדפוס
צק"ק ונאגענלא ספר קדוש וטרא, „זרכת אצרהס“ על הגדה ש"פ ונכ"ק
זקינז הרב הגאון הלדיק והפורסם צכל קלוי ארץ ואיים רחוקים, אציר
הרועים, גאון הגאונים, טר התורה, עמודא דנהורא, נופת הדור והדרו
עב"י פ"ה רצן של כל צני הגולה, כל העם עוין אחריו ונקודש ונקודש
וכו' גדול ורצן שמו כקש"ת ונרנא ורננא ר' אצרהס אציש זל"ל האצד"ק
פסדי"ו יע"ה, וכת"ר צונכתצו הנכצד דורש ונמני לשלוח הסכנותי. האמת
אגיד ולא אכחד קושט דצרי אמת כי חיל ורעדה אחזתני להזכיר שמי
צונחצרת על טהרת הקודש ונקדוש עליון יחיד צדורו אשר כל אדירי התורה
ארזי הלצון קדושים וטהורים חרדו לכבודו וניי אנכי צוצ קלץ הכנסים
להעיד על אור השמש צלהרים, כי לא לאורה הוא לריך וני שהאור שלו
ונעניק מנה צקונותו, אשרי וילדתו והורתו, הלא כשחר פרום על ההרים,
כן שנו נודע צשערים המגזיינים צהלכה וננזרת שונט עד ונצואו לשמות
ניינויו צלננא כלספו אליו כל העדרים עדרי לאן קדשים, כולם אהוצים
וצרורים וגם גאוני דורינו זכו להשתענג ונאור תורתו הזכה וצרה אשר הניח
אחריו צרכה ונצריכה העליונה חצורו הנפלא והנורא, „זרכת אצרהס“ על
הש"ס ונחגבלג הזכות ע"י זכאי הוא כת"ר שאירי הגאון שליט"ה להוליו
לאור עולם ונפל נהורא צצית ונדרשא. כל חכמי הדור יחעננו ונצו
חוקקי ישראל גאוני עולם שותים צלננא ונינויו הטהורים אשר ון הנקדש
הנה ונלחים על כן כל דצרי צזה א"ך לנותר הנה. איננס לעשות רלון
אדם גדול (הוא שאירי הגאון שליט"ה) חפלתי והנני שולח לו את ונכתצי
זה אשר צו שפכתי לפניו את רגשת לצצי כי שש אנכי לקראת הצרכה
„זרכת אצרהס“ כנולא שלל רצ ונה נכצד היום הנאזשר שאזכה להציא
הצרכה אל ציתי צנחיר אשר ישית עלי כי נאד נכספה וגם כלתה נפשי
להשתענג ונאור הצהיר צשחקים אשר דצרי קדשו ונלחירים כצרקים, ואת
כת"ר שזכה לגשת אל הקודש פנינו לצכות את הרצים צכתצי קודש יקרים
ונחנודים ונאירים כספירים אצרך וננעמקי הלצ כי א"ך טוצ וחסד ישכון
צאלכו תנייד ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה כנשאלת נפשו החשובה יראו
ישרים וישנחו. כל חכמי לצ ואילי צני ישראל יקחו הס' צכסך ונלא,
ויציאו צרכה אל צחיהם וזכות הגאון הקדוש הנחצר זל"ל חגן עליהם
להכלל וכל צרה ולוקה ולהלליהם כשנים העוצות לצרכה.
והירא דצרי ונקול אצרהס ולא שצכללות לא חסיג תצוא עליו צרכת
הטוצ וכל הנסייע לצצר ונלזה כולם יעמדו על הצרכה ככל חפץ לצצם
לעוצה אשריהם זרעי על כל וים ישצו צעה ושאן נעיתה ועד תצנה
ירושלים ראש שנחתינו ונשט תפארתינו ועיניהם יראו את מוריהם ומוטר
ונגע ישי ונלר ונשרשי אפרים פי הנדצר לכבוד התורה יום ה' ז' אדר
שנת „זמרת“ לפ"ק פה קאוינקא. הק' משה נחום צמו"ה בנימין
החופ"ק ונח"ס ונחת ונשה, ולשד השמן על הרנצ"ס, וס' צרכת ונשה.

כבוד הרצ הנואח"ג המריף והצקי הנופורסם שלשלת היוחסין וכו' כבוד שנו תפארתו נו"ה יוסף לעווינטטיין ל"י האצ"ד ק"ק דק"ק סעראלוק ע"ד צקשתו שאכתוב הסכמה על ספרי של נר זקנו הגאון הגדול הנופורסם בתורתו וקדושתו ומסידותו נזר דורו נאור הגולה כקש"ת נוהר"ר אברהם אביש ז"ע שהי' אצ"ד צנודנטינו ק"ק קאריו וואין וצננה קבלות ואח"ז צק"ק פסד"ני, הנה זה רצות צננים מגדתי צעדי ונצלי לתת שום הסכמה על ספר ונה גם טספרו של אדם גדול כמותו אין לריך לשום הסכמה ודברים יקרים אשר צו קיבורין לעינים והנופורסמים א"ל רח"י. אך חנוינא לפועלך טבא ישר חיל"י לאורייתא ולעורר לצות אחצ"י לתמוך ידי עושה ונלה גדולה לקוח צנחיר את הס' הכ"ל ונטווצו ישצבו וכות הגאון הנוחצר זלוק"ל יענווד להס. כ"ד הכותצ לכבוד התורה ולוודיה, יום ג' צ' אד"ט ,,צזכות ולדק" לפ"ק. ,,זה הגאון רבי אציש ז"ל" לפ"ק. נאום שניאור זלמן חופ"ק לוצלין והגליב.

צ"ה יום ה' צהעלותך נאשעלסק.

שלום וכט"ס לכבוד ידיד נ' הרצ הנואח"ג המריף וצקי ונגזע היוחסין כט"ע יוסף אצ"ד דק"ק סעראלוק יל"ו. דדצר אשר צקש ונאחי להסכים על כתצי קודש ונונר זקנו הג' הקדוש איש אלוקים ר' אציש זללה"ה האצ"ד ק פראנקפורט דניין הלל דצר שפתים אך לנחסור להעיד על האדם הגדול צענקים שהי' לדקתו ידוע צכל התצל לא נלרכא חלל לעורר לצצות צג"י לקנות הספר הזה צכסף ונלל וכות הנוחצר הקדוש יגן עלינו ועל כל הנוסייעים להוליא לאור דצריו הקדושים ועל כל צית ישראל. דצרי הנודצר לכבוד התורה. הק' אברהם חופ"ק הכ"ל.

צ"ה הנה צא צלל קורתי האצרך הרצ המריף והצקי הנואכלג הסנון נו"ה יוסף לעווינטטיין כ"י והוא נגזע היחס והנועלה וצא צכתוצים חדוסי זקנו הרצ הגאון הקדוש האדם הגדול צענקים רצינו אצרהס אציש ונפסד"נו זי"ע והוסף נכדו הרצ הכ"ל אחו פרחים ונידי דצרי צו ונלאתי ונלל וגדוש צספרי הראשונים ושו"ת אחרונים ונמניד וננלל כדי נדתו ויען כי הוא ונילידי פ"ק לוצלין לא חלתי וננוו להודיע חזותו לרצים לקרצו ולהוליא לאור חסלו וה' יחזקו ויאנללכו להגות צתורת ה' ויראה סינן עוצ צלנוודו ויהי כזית הודו ולכלות ונלאתו צכי עוצ כנפש הכותצ ונגיד לאדם ישרו. היום יום ד' עוי"צ ונרשון תרכ"ה, שנת ,,חיים של צרכה" לפ"ק. הק' יושע העשיל אשכנזי חופ"ק לוצלין.

נידי עצרי דרך פסד"נו צא אלי היקר ונכד י"א נו"ה רוד זאקש כ"י והראה לי כת"י ונחדוסי זקנו הגאון המסיד האוניתי ונאורן של ישראל ר' אביש ז"ל שהי' אצ"ד דפה ק"ק הכ"ל דצרים ונחוקים ונצט ועריצים ונופת לופים על הגדת פסת. והנה דצרי קדשו של הגאון הכ"ל א"ל לשום הסכמה, רק לחזק את ידי נכדו הכ"ל שרוא להעלות על נכצט הדפוס, צאתי לצקש את פני יודעי ונכירי להיות צעצרו לנען יהי' ציכולתו להוליא ונחצתו הטובה לאורה, ולא יהי' שלוחי ונלה נזקין. צאתי עה"ה יום א' י"ג טבת תרנ"ז פה ק"ק הכ"ל. שמואל צהרצ נוהר"ר ונאליווער חוצק"ק ציאליסעאק.

ז"ה ז' תולדות פולקוסק.

להיות כי כבוד הרב המאור"ג החו"צ גזע תרשימים שלשלח היוחסין
כש"ת נו' יוסף נ"ו אצד"ק סערשלק יל"ו זיקש ויוני לתת הסכומה על
החיבור הגדול והיקר הלו הנכ לשבח את כבוד קדושת הגאון החסיד האנתי
לדיק תמים רצונו אצרהם אצ"ס זלכה"ה ז"ע אך למותר כי רוצ הדרת גאוני
וגדל תמימות לדתו ה' נודע ומפורסם בכל קלוי ארץ ולו דווי"י תהלה
וזה גם משפל כמוני לצוא על ההסכומה. אכן לגדל הפלרת כבוד הרב
וכו' ה"ל הנני לקיים ומאמרס יודע אני צעלוני שאין אני כהן ואלו אמרו
וכו' והנני נזקש ומכבוד אצ"ס כי יפזרו ומאודם ולקנות צכסף מלא להציה
צרכה צתוך ציתם וכל המסוייע להרב ה"ל ולהזיל ומיכסו לקנות הספר
יתצרך על גפי ומרומי הללמה מעלה ומעלה ויניה צרכה צתוך ציתו, וזכות
הנחצר הגאון הגדול הקדוש זלכה"ה יעמוד לו ולזרעו ע"ע אונס"ו.
הק' יחיאל האצד"ק פילץ צהרב ונ"ה שרגא פייצל זלכה"ה.

Grabeschrift vom alten Friedhof zu Frankfurt a. M. Aus dem Jahre 1769 תקב"ט No. 4425.

ה"ה אמו הגאון הגדול והחסיד והעניו המפורסם נ"י פ"ה נ"ו"ה אצרהם
מליסא זל"ל אצד"ד ור"מ דקהלתיגו יע"א נפט' ציום ה' ונק' לנחלתו עש"ק
י"צ תשרי תקב"ט לפ"ק. פה גנוח וענון אמו"ר עטרת תפארת ראשינו ומחמד
עינינו אצי רכב ישראל ופרשיו שהאיר עיני הדור צתורת אונת שהי'
צפיו, פיו מסיק ומרגליות, צשפתיו קיים כל מיני דאצות ועשה לדקס לכל
הצא אליו צחסידות וצענות לא הניח כמותו ורופא צס"ד נפשות רצות חנס
אין כסף צרפואותיו צנוקס ללא שלטה ציה ידי עין וחמש אולרותיו שקולים
אללו מלות קלות כחמורות והי' ונהדר להיות סנדק ומנהל וסידר עליו פזרות
רצים כל ימיו וחכותו יגן עלינו ונלצ"ה ע"כ איו"י ושנ"ל צג"ע אמן סלה.

Aus dem Jahre 1764 תקב"ד No. 5331.

כפטר ונקבר א' דפסח תקב"ד לפ"ק הרצנית ה"ה א"ה הלועה והחסודה נו'
גלדה רצקה צת ונ"ה אל"י כ"ץ צמזיריטש דליטא [צן הגאון סצ"ש על אצן
העזר, חתן סג' ונ"ה ארי' ליצ האצד"ק קראקא צהג' ונ"ה זכרי' וענדיל
הנקרא זכרי' הנציה צהג' ונ"ה ושה קאלניעלינצויען האצד"ק העלמע צהג'
ונ"ה מאיר קאלניעלינצויען האצד"ק צריסק צהג' ונ"ה שאול וואהל] אשת
הרה"ג הגדול המפורסם כנהור"ר אצרהם אצד"ד ור"מ דקהלתינו יע"א. פ"ט
א"ת התנהגה כל ימיה ושנותיה צדרכי ישרים וקלולה מעוררת השחר להחפלה
צזונה, כפה פרשה להחזיק ידי לונדי תורה צמעה שולמן ומורה צכל עונה
כל ומגנותי ה' לעזור לצעלה להרציץ ולהגדיל תורה ולהאדירה, עליה כאמר
נשים שאננות קננה ושארי לדקות וג"ח שעשתה לכל אדם אין להיונה,
צשכ"ז תנלצ"ה עשגלו צג"ע.

תק"מ Aus dem Jahre 1780.

האשה תשובה ה"ה נ"י רצקה לפורה צת הגאון הסקיד העניו מו"ה מרדכי זל"ל אצ"ד ור"מ דק"ק ליטא אשת בג' הסקיד העניו מו"ה לצי הירש צן הגאון הגדול הסקיד והעניו המפורסם אצרם הוא אצרהם זל"ל מליסא שהי' אצ"ד ור"מ דקהלתינו נפטרת זל"ל א' ונקצ' ציוס צ' ד' אלול תק"מ לפ"ק. פ"ט ח"ח והגונה המחזיקה יד עני וחציון וגומלת לכל אשר אלי' פונה. כל ימי' השכימה שמרית וערצית לצה"כ להתפלל תפלתה צבונה וחף שהי' נוטלת על ערש דוי ציקוריס קשים לא צטלה תפלתה תמידין כסדן צידוי גדולים, צונות מניה היא נזרת וכל כונתי' היתה לש"ש מחזיקי לונדי תורה שצחה חין להיונה צכות זה תלצ"ה חמן.

ה ק ד מ ה

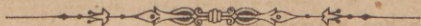
ברוך ה' הקורא הדרות מראש וזכני להיות מכני בנוי של האי גברא רבא וקדישא כבוד רבינו הגדול הגאון האדיר המפורסם ככל רחבי תבל רבן של כל בני הגולה צדיק חסיד וקדוש מרן אברהם אבוש וצוק"ל אב"ד דק"ק פראנקפורט דמיין יע"א בעהמ"ח ספר ברכת אברהם על הש"ס וס' קנה אברהם על ספר בראשית אשר כבר יצאו לאור וס' ברכת אברהם על הגדה של פסח היוצאה עתה לאור על ידי כ"ה ועוד ספרים רבים אשר עודם בכחוכים. והנה ש"כ כבוד הרב הגאון המפורסם מו"ה יוסף נ"י לעווינשטיין אב"ד דק"ק סעראצק אשר זכה וזיכה את הרבים להוציא לאור את ספריו הנ"ל, קרא גם אותי לטפל במצוה זו להדפיס על הוצאותי את ספרו ברכת אברהם על הגדה של פסח ובלב שמח אמרתי הנני וברכתי את ד' כי זכני להפיץ תורת רבינו בישראל והנני מוציא לאור בזה את פירושו היקר והנחמד על ההגדה של פסח אשר קדוש וברוך יאמרו לו, ואשר ראוהו גאוני וגדולי זמנינו ש"י ויהללוהו במכתבי תעודתם והסכמתם אשר הדפסתיים בזה ולא אפונה כי כל חכם לב ואוהב תורה ישמח לקראתה כעל כל הזן ויזכרו את מחברו הצדיק לברכה ויברכו גם אותי כי הענקתי להם מברכת אברהם אבינו וצוק"ל. ש"ב הרב הגאון מהר"ל הנ"ל מסר לי בטובו גם ההסכמות אשר אסף מגאוני וגדולי זמנינו ש"י על הספר הזה אשר יבורו לו תהלה כראוי לו וכישרת רוח אחינו ב"י אכתוב כי שארית ישראל לא יעשו עולה להדפיס את הספר הזה בלתי רשותי ורשות ב"כ ש"י כי אך לי לכרי הזכות לצמיחות ולהשומע ינעם ותבא עליו ברכת כל טוב.

למען הקים שם אדמו"ר הגאון המחבר וצוק"ל על נחלתו ולהודיע בשערים מהותו וזמנו העתקתי לזכרון לדור אחרון את מצבתו הקדושה ומצבות ב"ב היקרים המסולאים כפו מכית הקרות הישן אשר בפה פראנקפורט דמיין ואת ניסחו יזכור הכחוכים בספר הזכרונות הישן (מזמרכוך) דק"ק פראנק"פורט דמיין והנם נדפסים ג"כ בספרו של הרב הג' מו"ה דה. מ' הורוויץ

נ"י „Frankfurter Rabbinen III, Seite 90, 94 u. 98“ ושם צד 68—66 באה ג"כ תולדות רבינו המחבר ופרשת גדולתו בלשון אשכנזית ותדרשנו משם ועיניך תחזינה את מורך.

עתה באתי להודות ולברך אלף מונים לכבוד ש"ב הרב הגאון המפורסם נ"י והדרו ויראת ד' היא אוצרו שלשלת היוחסין ועתיר בנימוסין נכד הגאון המחבר זצוק"ל והגאון בעל פני יהושע זצוק"ל מו"ה יוסף נ"י לעווינשטיין אבד"ק סעראצק וטוב עין הלא יבורך כי מסר לידי את הכת"י הזה להדפיסו וזכני במצוה רכה הלזו לדוכב שפתי ישנים כמדרשם ז"ל ולעשות חסד עם החיים ועם המתים וד' אלוקים יגמלוהו כצדקו ויארץ ימים על ממלאכתו להגדיל תורה ולהאדירה ולהשיב מלהמתה של תורה שעה למען תבואנה עליו ברכות כל טוב אשר נבאו חזוי ד' וחכו"ל למכברי תורה ולמלמדיה ולומדיה. ואשים קנצי למילי בתודתי וברכותי אין קץ לאל די כי החייני והביאני עד הלום להטפל ברבר מצוה רכה כזו כן יחייני ויחלמני ויחוקני ויאמצני לעלות לציון עיר קדשינו כמב"י וזכות אבותי הקדושים זצוק"ל תסייעני. ובוה כלו דברי דוד בא"א הרב הצדיק וכו' כמ' אליעזר מתושבי ירושלים (נפטר יום כ' דר"ח חשון תרמ"א אחר שקרא בתורה בכוקר ככהכ"נ בירושלים) ב"ר ישראל פריידעש בהרה"ג וכו' כמ' יעקב יעקעלע זצוק"ל אבד"ק לוקניק בהגאה"ג ר' אברהם אבוש זצוק"ל אבד"ק פראנקפורט דמיון בעל המחבר ספרי ברכת אברהם הנ"ל.

ב"ה יום א' כ"ד אדר תרמ"ז לפ"ק פה פראנקפורט דמיון יע"א.

בדיקת חמץ.

ליל ל"ד (וכסחל י"ד בשבת ליל ל"ג), בודקין את החמץ ליל ל"ד וניד
ליל תפלת ערבית. וקודם הבדיקה יברך:

Am Abend, welcher dem 14. Nisan, (und wenn dieser Tag auf einen
Sabbat fällt, schon am Abend, welcher dem 13.) vorangeht, muß man
בודק חמץ sein. Vor בדיקת חמץ (Nachsuchen des חמץ) wird folgender
Gegenspruch gebetet:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
במצותיו וצונו על בעור חמץ:

ניד ליל הבדיקה יצטל כל חמץ שצדקותו ויאמר:

Nach der בדיקה ist man מבטל mit folgenden Worten:

כֹּל-חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִכָּא בְרִשׁוּתֵי דְלָא חֲמַתָּה
וְדָלָא בְעֲרַתָּה לְבָטִיל וְלִהְיוּ הַפְּקָר בְּעַפְרָא דְאַרְעָא:

בעור חמץ.

החמץ שנאלץ נובלים לשוננו עד שעת הציעור ולשרפו צ"פ בתחלת שעה ששית,
ונכשעות הזמניות ונצטלין פעם שנית ואומדין כ"ח כו' וצטול ל"ל קודם שעה ו':
Das gefundene חמץ wird ע"פ vor 10 Uhr verbrannt, worauf man
abermals חמץ מבטל ist, indem man spricht:

כֹּל-חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִכָּא בְרִשׁוּתֵי דְחֲמַתָּה וְדָלָא
חֲמַתָּה דְבְעֲרַתָּה וְדָלָא בְעֲרַתָּה לְבָטִיל וְלִהְיוּ בְעַפְרָא דְאַרְעָא:

כסחל ע"פ בשבת ל"ד לצער צע"ש קוד' חלות וצבנה קודם שעה ו' ל"ד לצטלו כדיו:
Ist ע"פ am שבת, so wird das חמץ Freitag Vormittag verbrannt und
am שבת vor 10 Uhr gesagt.

ערוב תבשילין.

אם חל ע"פ ציום ד' לוקחין ונלה שלונה וכזית תצטיל או צטר או צילה
לל"ה ונניחין על הנולה ואומדין:

Wenn ע"פ auf Mittwoch fällt, wird ערוב תבשילין gemacht. Man nimmt
hierzu eine מצה כזית großes Stück gefochtes oder gebratenes
Fleisch darauf, nimmt es in die Hand und macht folgende ברכה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
במצותיו וצונו על מצות ערב:

בְּדִין עֲרוּבָא יְהִי שְׂרָא קָנָא לְמִיפָא וּלְבִשְׂלָא
 וּלְאַטְמָנָא וּלְאַדְלָקָא שְׂרָנָא וּלְמַעְבַּד קַל-צְרָבְנָא מִיּוֹמָא
 טָבָא לְשִׁבְתָּא לָנוּ וּלְכָל-הַדְרִים בְּעִיר הַזֹּאת :

וכוסגים להלניע את העירוז ולאכלנו (בסעודה השלישית) שבת :
 Man bewahrt den ערוב bis zum שבת auf, wo er gegessen wird.

סימן למעשים סדורים, אל ליל שמורים :

קדש • ורסין • ברפס • יסין • מגיד • רסין • מוציא • מצה •
 מרור • פורף • שלחן עורף • צפון • ברך • הלל • גרצה :

סדר קדוש.

כסחל שבת חוננים ויכלו :

קדש

Am Sabbath wird hier begonnen :

קדש

בְּלַחַשׁ וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשְּׁמִינִי וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם
 וְהָאָרֶץ וְכָל-צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֵאכֶתוֹ
 אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכָל-מְלֵאכֶתוֹ אֲשֶׁר
 עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי
 בּוֹ שָׁבַת מְכָל-מְלֵאכֶתוֹ אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת :

בסול ונתחילין כאן :

An einem Wochentage beginnt man hier :

סברי מרנן ורבנן ורבתי.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרִי הַגֶּפֶן:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר-בְּנוּ מִכָּל-
 עַם וְרוֹמַמְנוּ מִכָּל-לְשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְתַתֵּן-לָנוּ יי
 אֱלֹהֵינוּ בְּאַחֲבָרָה שְׁבֹתוֹת לְמִנוּחָה וּמְזֻעָדִים לְשִׁמְחָה
 חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׁשׁוֹן אֶת-יוֹם הַשְּׁבֹת הַזֶּה וְאֵת יוֹם

חג המצות הזה. זמן חרותנו
 באהבה מקרא קדש וקר ליציאת מצרים: כי בנו
 בחרת ואותנו קבשת מכל־העמים ושבת ומועד
 קדש באהבה וברצון בשמחה ובששון הנחלתנו. ברוך
 אתה יי מקדש השבת וישראל והזמנים:

במולאי שבת ומוסיפי:

Am Tag der Sabbath werden vor שהחני folgende Segensprüche eingeschaltet:
 ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא מאורי האש: ברוך אתה יי
 אלהינו מלך העולם המבדיל בין קדש לחול בין אור לחשך בין ישראל
 לעמים. בין יום השביעי לששת ימי המעשה. בין קדשת שבת לקדשת
 יום טוב הקבלת. ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קבשת. הקבלת
 וקבשת את עמך ישראל בקדשך. ב"א יי המבדיל בין קדש לקדש:

ב"א: יי אלהינו וקיימנו והניענו לזמן הזה:

ושומה בהסנת שחל רוצו של כוס.

Man lehnt sich auf die linke Seite und trinkt das vom Reben.

ברחין בעל הכית נוטל ידיו עלי זרכת נטילת ידים.

Der Hausherr wäscht sich die Hände, sagt aber keine Bרכה.

ברפס בעל הכית לוקח כרפס פחות מכזית ויטבול צניי ונלח לו צמוץ ויצק:

Der Hausherr nimmt ein Stückchen Sellerie oder Petersilie, tunkt es in Salzwasser oder Essig ein und sagt folgende Bרכה.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי האדמה:

ויתן גם לזני ביתו.

Nachdem er davon genossen, gibt er auch den übrigen Tischgenossen.

יחין יקח המטה האמצעי ויג' המנות ויבלענה לשמים ויכוון לזרוע חלק ה' גדול מהשני להלפניו להסיקומן והמנהג להלניעו זין כר לכסת תחת מראשותיו.

Der Hausherr bricht die mittlere Mצה durch, legt den größern Teil unter das Seberkissen und hebt ihn zu אסיקומן auf.

מגיד מגלין המטה ומוטלין הצלה והזרוע ועל הקערה ומגזיין אותה ולומדין הא לחמא.

man nimmt das Ei und die Zרוע von der Seber-Schüssel, hebt die Schüssel in die Höhe und sagt לחמא.

הא לחמא עניא די אבלו אבהתנא בארעא דמצרים.

ברכת אברהם

הא כלחמא עניא די אבלו אבהתנא בארעא דמצרים כו'. נראה לכונן על שני טעמים

על ואלה. אחד על החירות שלא הספיק צלקס כו' עד שנגלה ונז"ה הקצ"ה וגאלם. ואחד לעצמות שזכיר העוני שהי' צונגרים צהיותם עצדים שהיו הונגריים ונאכלין אותם לעולם ונז"ה ולא לאכול חנוץ ופני שנגלה הוא ונאכל עצדים, ולכן כתב המהר"א שנק' לחם עוני. והנה נפקותא צין שני הטעמים דלפי הטעם הראשון גם צונגה עשירה שייך טעם זה שגם ונז"ה עשירה יכול לצא לידי חנוץ אם יש צו גם וניס לשיטת רש"י צפסקר' ואפילו הכי אין יולאים צהם והטעם הראשון ודאי שייך גם צונגה עשירה, אבל טעם השני לא שייך צונגה עשירה. וזש"א הא כלחמא עניא כו' שקשה להציל הגדה אנוני' לנו עושים דוקא ונז"ה לחם עוני ולא ונז"ה עשירה וכלא גם צונגה עשירה שייך טעם הניל, ולזה נותרץ הא כלחמא עניא די אבלו אבהתנא צארעא דונגרים, פי' צהיותם עצדים צונגרים אכלו לעולם ונז"ה שיהא ונאכל עצדים כנ"ל לכן לריך הונגה להיות דוקא לחם עוני ולא ונז"ה עשירה כדי להזכיר העוני של ונז"ה.

בל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח השתא הבא לשנה הבאה בארעא דישראל כו'. לכונן הענין כי לכאורה קשה דאנוני' עצדין אכן צגלותינו כל הדצרים האלו ונאחר דאכתי עצדי אכן והרי

אנו ונשועצדים לונגלי ישמעאלים. אך ששני חירות היו אחד חירות הגוף ואחד חירות הנפש שילחנו ונז"ה שערי טונגה האלו היו נשתחו עוד רגע אחת צונגרים היו וגייעים לשער הכו"ן והיינו ונשתקעים חלילה צתוך הקליפה ולא היינו יולאים ונשם עולגונית חלילה. ועז"א ואותנו הוליה משם וגו' ר"ת מרכזה של מעלה ולא הגיענו לנעלה הזה אשר צחר צנו ונכל עם לנעלה ונהונגלות ורווננו ונכל לשון שהוא לשון הקודש לכן הי' ונחירות בגאולה כדי שוכל לנז"ה לזה הונעלה וידוע שהפסח נאכל על השוצע ואינו נאכל אלא לונגויו. וזש"א צעל הגדה הא כלחמא עניא אנוני' עצדין אכן האפיקונן שהוא נגד הפסח, צרעצ ואינו על השוצע וכל לריך עתה אף שאינו לונגויו ייתי ויפסח לאכול אותו צונקוס פסח, וצא כונתרץ השתא הכא לשנה הבאה צארעא דישראל השתא עצדי לשנה הבאה צני חורין, פי' שזכו הנפקותא צא לנו ונחירות ונז"ה שאעפ"י שאכתי עצדי אכן צארץ נכריה לשנה הבאה צארעא דישראל יכולין לצא צארץ הקדושה וללאת לחירות ונאחר שהיו אז חירות הנפש ונן הקליפות, אבל לנו לא הוליה את אצותינו ונז"ה ונז"ה היינו ונשתקעים צקליפות חלילה והיו לנו וצנינו ונשועצדים חלילה ולא הי' לנו חקנה ח"ו וגם צא לנו נפקותא שהשתא עצדי לשנה הבאה צני חורין שיהא חירות לגונרי חירות הגוף והנפש וכגיענו לנעלה לשון קודש כנ"ל, לכן אונר צני חורין צלשון קודש ולולי שהוליה את אצותינו ונז"ה

כָּל־דְּבָרֵינוּ יִתֵּנוּ יְיָקָדְוֵנוּ. כָּל־דְּבָרֵינוּ יִתֵּנוּ יְיָקָדְוֵנוּ. הַשְּׁמָחָה

ברכת אברהם

שלא שינו לשונם לא הגענו לנעלה זו חלילה וסיימו ונשתקעים לעולם ולא
הי' לנו תקנה חלילה.

עוד יאמר בפיסקא הלזה חוץ לדרכינו, ולדקדק צה כונה דקדוקים. ה, היכי
קאמר כל דכפין והצית סגור. ז, ופני ויה הוא פזרן כלילה זה כ"כ,
והלווי שאלם יתן בכל השנה ונכל סעודתו פרוסה חפי' לעני אחד. וצאנת
צזוכר (פ' יתרו) חיתא עונש גדול וני שאינו נתן ונכל סעודה לעני. וכדי
ללמד זכות על ישראל קדושים כו' כ"ל לומר שילא צונה שיש לו ונשרתים
עניים צתוך ציתו כנ"ש צלצות פ"ח יהי ציתך פתוח לרווחה ויהיו עניים
צני ציתך, והם חין לו ונשרתים יולא צונה שונפרנס צניו כנאמרם ז"ל
צכתוצות (דף ל') חיצו עושה נדקה בכל עת זה הזן צניו וצנותיו שמן הדין
ח"ל לפרנסם רק וולד נדקה. וצזה יש לפרש צדקך הללה הונשנה זו, דקשה
אחרי שאמר יהי ציתך פתוח לרווחה להזכיר על הלקה, לנה הולרך לומר
זה דנכתמה עשיר חין רונה שיהי' ונשרת חלל אחר, ולהכ"ל אומר דרך
צרכה, אחר שיהי' ציתו פתוח לפרנס אחרים, שהלואי שלא יהיו עניים
צישאל רק צני ציתו, ציתו זו אשתו, שכל זמן שהם קטנים הם קרויים
עניים. ג, שאמר אח"כ השתא הכא כו' ונאי סניכות הוא לכאן. ד, כפל
הלשון השתא עצדי כו'. ונראה לפרש צהקדם להצין הטעם אכילת ונלה
צפסקה, ואכילת פסק הוא ללי אש, דזה ידוע הי' שכל כונתה ה' שהולואנו
וונלרים היא כדי לקבל התורה שזהו עיקר החירות כנ"ש צלצות פ"ג כל
הנקבל עליו עול תורה ונעצירין וננו עול כו' וגם אמרו שם פ"צ ולא
אתה צן חורין כו' ורלה ה' להורות לנו צונה יזכה לכחר תורה לריך ונחילה
לצטל ונהלצ ונותרת תלוות אכילה ולטבר ונחשצתו ונפניות וגם לצטות
צה' שיתן לו ונזונו צעת שילטרך ולא לדאוג על ונחר וכנ"ש לא ניחנה
תורה חלא לחוכלי הונן כו' וכשיש צו כל הנודות הללו יוכל לעסוק בכל יום
צחורה לכך ליוה ה' צלכילת ונלה לרנוז שכשאלו רוליס לקבל את התורה
אתם לריכים לחכול לחם עוני ולא להנתיץ עד שיחמיץ, וכן כשיש להם צשך
לחכול חין להנתיץ עד שיצטלם רק ללי אש שהתיקון צקדירה היא ונכלל
ונותרת התענוגים לכך צה הרנוז וננלות ונלה על ז' ימים חף שאינו חלא
רשות והרנוז של פסק כ"ח כלילה ראשונה ונשום שעל הלחם יהי' חלדס.
ואח"כ הוליס צונדצר לרנוז שלריך לצטל הנותרת ונכצנינים רק לישצ
צלחלים כנ"ש ויה עוצו חוהלך יעקצ וכנוו שונלחנו חלל צני רכצ, ואח"כ
הוריד להם הונן וליוה להם שאל יותירו וננו עד צוקר לרנוז שאם אתם
רוליס לקבל התורה לריכים לצטות בכל יום צה' ולא לטרוח להרצות צסחורה
כדי להכין ונזכות על שנים הרצה כנאמר הונשנה צלצות ולא כל הנרצה
צסחורה ונחכים, וני שונצטל ונלצו ונותרת ותענוגים ונשחפק צסכרצ צנקל
יגיע למדת הצטתון, כי צאונת ויה שלריך חלס לנזונותיו קלוצים לו ונר"ה,
ולכך עושין צליל פסק אחרותא והכנה לקבל עליו לעסוק צחורה, ח"ש

הָבָא . לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּאַרְעַיִן דְּיִשְׂרָאֵל . הַשְּׁתָּא עֲבָדֵי . לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּגֵי חוֹרִין :

ברכה אברהם

הָא כְּלַחֲמָא עֵינָא וְכוּ' פִּי' עַל לַחַם עוֹנֵי כֹזֵה צוֹדְלֵי יוֹכֵל לְצַעֲוֵם דְּכָל דְּכַפֵּי
 יִתִּי וַיִּיכֹל וְכָל דְּלֶרֶךְ יִתִּי וַיִּפְסַק, רַק וַיֵּה שְׁצַרְלוּנֵי לְזִכְוֹת עֲשִׁירוֹת לְרִיךְ
 לְטַרוּה לְהַתְּיַיִגַע. הַשְּׁתָּא הִכָּא לִכְך חֵין לְהַרְצוֹת צַתְעוּגוּסִים. לְשַׁנְה הַצָּחָה
 צַחְרַעַח דִּישְׂרָאֵל וְאִז לָא יְהִי' עֵי' וַיִּזַּל רַק צוֹכּוֹתָ כּוּנִישׁ (פ' עַקֵּצ) אֶרֶץ
 אֲשֶׁר וּגו' וְכוּנִישׁ צַחִי' לְשַׁנְה (דָּק קב"ו) וְנַתְעַדְן צַתְעוּגוּסִים עֵי' הַשְּׁגַחַת
 הַקֵּצָה, וַיְדוּע שְׁכַשְׁעוּשִׁין רִשׁוֹנֵי נְקַרְלוֹ צַנִּים וְכַשְׁחֵין עוֹשִׁים רִשׁוֹנֵי נְקַרְלוֹ
 עַצְדִּים, וְעִיקַר הַגְּאֻלְהָ הִיִּתָּה לְהִיִּת עַצְדִּים לְה' כּוּנִישׁ (ס"פ צָה) לְנוּעַן
 חַיִּי' וּגו' רַק שְׁכַאֲשֶׁר נֹכַח אִז לְהַשִּׁיג כָּל טַעוּנֵי סוּדַת הַתּוֹרָה וַיִּפִּי ה'
 שְׁחוֹף עִיקַר תְּעוּגוֹ הַג' עִידוּע אִז אֲלוֹ נְקַרְחִים צַנִּי חוֹרִין צַחִי' צַנִּים חִישׁ
 הַשְּׁתָּא הִכָּא הַשְּׁתָּא עַצְדֵי צַצְחִי' עַצְדִּים לְה' שִׁישׁ לְנו יֵלֶה'ר אֲזַל לְשַׁנְה הַצָּחָה
 צַחִי' נֹכַח לְהִיִּת צַצְחִי' צַנִּי חוֹרִין שִׁתְּצַטֵּל הִיִּתֶ'ר וַיִּנְוֵנו וְנַתְעַדְן צַתְעוּגוּי
 וַיִּנְוֵנו דִּישִׁינֵי שְׁלֹנֵי שְׁנַחֲה וְצַל"ג. וְכַפִּי שְׁטוּעוֹ דְּחִיתָה צַצְחָה (דָּק ס"ג) חֵין
 צִין הַעוּבִי' לִימּוֹת הַנוּשִׁיחַ אֲלָה שְׁעַצוֹד וַיִּלְכִּיֹת, לְזַ"ל לְשַׁנְה הַצָּחָה צַחְרַעַח
 וַיִּהִי הַחִילּוֹק דְּהַשְּׁתָּא אֲלוֹ עַצְדִּים לְהַנּוֹלְכוֹת וְלְשַׁנְה הַצָּחָה נַהִיִּס צַנִּי חוֹרִין
 וַיִּשְׁעַצוֹד וַיִּלְכִּיֹת.

הַרְאָבִין כַּחַצ שְׁכַשְׁחִזְרוּ וַיִּגְלוּת צַצַל וְעַשׂו פַּסְחָה אִז תַּקְנוּ הַנּוֹחֲמֵר זֶה וְקַחִי
 יִתִּי וַיִּפְסַק עַל הַפַּסְחָה וְלַכְך חֵין לְחַוּוֹרוּ עַתָּה שַׁחֵין לְנו פַּסְחָה אֲלָה
 יֵחֲמֵר כָּל דְּכַפֵּין יִתִּי וַיִּיכֹל וְכָל דְּלֶרֶךְ. הַשְּׁתָּא הִכָּא כּו' וַיִּזַּל שַׁגִּס צַצַצַל
 אֲנַדְרוּסוֹ וְה' כָּל דְּכַפֵּין לְנוֹהָ וְכוּ' וְכָל דְּלֶרֶךְ לְחַפִּיקוּנֵן שְׁחוֹף זָכַר לְפַסְחָה
 יִתִּי וַיִּפְסַק כְּלוּמֵר עוֹשֶׂה וַיִּנְלוֹת אֲפִיקוּנֵן כְּדוּן פַּסְחָה שְׁנֵאֲכַל צַחְמֵרוּנֵה עַכ"ל.
 וְצִהָ וַיּוֹצֵן וַיֵּה שְׁכַסְדֵּר צַלְשׁוֹן אֲרוּנֵי לְהִיִּת שְׁנַחֲזֵי הַלְכוּ אַחְצִי' צַגוּלֵה צַרְחָשׁוּנֵה
 עֵי' נְצוֹכְדַנְאֵלֵר וַיִּנְלֵךְ צַצַל וַיִּשְׁצוּ שׁוּנֵה עַרְך שְׁצַעִים שְׁנֵה לְנוֹדוּ צַנִּים לְדַצַּר
 אֲשִׁדוּדִית וַיִּפְסַקָה שַׁפְּהָ עַצְרִית לְהִיִּת לְשׁוֹן וַיִּדְצַרְת וּגוּלֵי צַצַל הַשְּׁתוּנֵשוּ רַק
 צַלְשׁוֹן הַנּוּדִינֵה אֲשֶׁר גַּלּוּ שׁוּנֵה. וְגַם אַחְצִי' כַּאֲשֶׁר שָׂצוּ לְאֶרֶץ אֲצוּתִיָּהֶם עַם
 עַזְרָה חַרְצוּצַל צַרְשִׁיִין הַנּוּלֵךְ כּוּרֵשׁ לָא סַרוּ וַיִּלְדַּצַּר גַּם שׁוּנֵה צַלְשׁוֹן אֲרוּנֵי
 וְכָל וַיִּשְׁךְ צִית שְׁנֵי לָא הִיִּתָּה שַׁפְּתָה עַצְרֵי וַיִּשְׁתַּוּשַׁת רַק לְחַכְמַיִם וְלְנַצְרִיָּים
 וְאֲזִילֵי גַם לְשַׁרִי הַנּוּדִינֵה וְלִישׁוּצֵי עַל הַנּוּשְׁפַע אֲזַל הַנּוּן הַעַם נַשְׁאָרוּ צַלְשׁוּנֵם
 אֲשֶׁר הַצִּיָּחוּ אַחַס וַיִּצַצַל וְאִז נַתְקַן לְנוּעַנְס הַנּוֹחֲרוּגֵנֵן לְהַשְׁנוּיעַ לְעַם שַׁתְּשָׁן
 הַתּוֹרָה צַלְשׁוֹן הַנּוּצֵן לְהַס כּוּנִישׁ הַנּוֹחֲרוּ עֵינִים פַּכ"ז, וְע"כ נַתְקַן צַלְשׁוּנֵם
 לְהַצִּין לְהַסָּים וְהַעֵף וַיּוּישׁוּצַ צֹה לְשׁוֹן הַנּוּשְׁנֵה שְׁכַלֵּל הַלְלוּת אֲלוֹ תּוֹכְלִים
 לְלִי וְשַׁלּוֹק הַלִּילֵה הַזֶּה כּוּלוֹ לְלִי [וְעֵי' צַכ' הַנּוּלְרָף סִי' רַל"ה] אֲךְ דְּלַפ"ז
 קָשָׁה קוּשִׁיית הַצַּעַל וַעֲשִׂי ה' דַּאֲס הִי' צַזְנֵן הַצִּית, הָא הוּי פַּסְחָה שְׁלָא
 לְמַנּוּי, וְאִם נַחֲמֵר כּוּנִישׁ הַאֲצוּדְרַהֲסָה שִׁיבָח וַיְקַה לְרוּכֵי הַפַּסְחָה, אֲכ"כ לְמַה
 כַּחַצ לְנוּעַע לְחַוּוֹרוּ צַזְנֵן הַגְּלוּת כִּיּוֹן דְּלֵא קַחִי עַל הַפַּסְחָה. וְגַם דְּמַלְשׁוּטוּ
 וַיּוֹכַח דְּצַזְנֵן הַצִּית הִי' הַכּוּוּנֵה עַל הַפַּסְחָה, וְגַם צַכ' הַחִינֵא כַּחַצ צַשִּׁס הַרְצִי'
 יַשַׁע' דְּלִיג' לִי' לְפִי שַׁחֵין לְנו פַּסְחָה עַתָּה וַיִּנְסַחְצַרָה שִׁיכּוּל לְחַוּוֹרוּ וַיִּשְׁתַּחֲרוּ

ונוהגין לו כוס שני, וילויס להסיר הקערה ונעל השולחן כדי שיטאלו התינוקות
כלא עדיין לא חכלנו, וישיב להם שאקור לאכול צערס יספרו צעזמו של
נוקוס וצקספור יריאת ונלרים, ואם חין שם תינוק אשתו שואלת ואם חין לו
אשה ולא זולתו לשאל הוא שואל לעלנו:

Man schenkt das zweite כוס ein und der Jüngste der Tischgesellschaft fragt :

מה נשתנה הלילה הזה מקל-הלילות. שְׁבַרְל

ברכת אברהם

ייתי ויפסקה כנו ויפסקע יעצור עלי לכעוד אללי ע"ש, וונלנד שקסה קו'
הכיל דהא הוי פסקה שלא לנוויו יקסה דאחרי שמתקן צונן הצית היאך חנור
לשנה הצאה צארעה דישראל כו' בני מורין, הא היו אז צארעה דישראל
וצני מורין, ולכן נראה שתקומו צונן הגלות כנו"ש רנונצ"ס ז"ל ריש סדר
הסגדה, וכן דייק בשל"ה שרק צונן הגלות חוונרים הא לחונה כנו"ש הנועשה
ה' שזה צא להתחונן על הצהונ"ק וחורצן ירושלים, ולפי הנוקוצל סדרו
חליבו הכציה זכור לטוב וונלחו על לשונו צרוך הנוקוס צרוך הוא ורנו
צראש דצרו הא כלחונא ר"ת הנציה אליבו כתצ לוונר חילוף מקדש אצותיטו.
אך לאחר חורצן צית שני עד חורצן ציתר הקריצו הפסקה צונקוס הנונצח
דונקריצין חעפ"י שאין צית כנוצאר צפסקים (דף ע"ד) חר"ג לטצי עצדו
לא וללה עלי את הפסקה והוא ר"ג דיצנה [וכ"כ הגאון יעצ"ץ צונאונר ר"ג
כל שלא חנור ג"ד צפסקה פסקה כו', להציה רחיס שהיו עושין הפסקה ציניו
ע"ש, וציניו עיצרו השנה ופני הטלחים שהיו רכין כנוצאר צפסקה דין (דף
י"ג) ועי' צהי' הר"ן שם]. וכן ר' נחיר הלך לרגל צירושלים כנו"ש הסדר
הדורות, וח"ש צחולין דף י"צ) לר"נו פסקה וקדשים ונחי חכא לנוינר, וכן
צצרכות (דף כ"ח) צן זונא עונד ע"ג ונעלה צהר הצית, וצחגיגה דף ט"ז)
צר' יבוע שהי' עונד ע"ג ונעלה צהר הצית, וריצ"צ הי' חחר החורצן
כדחיתא צפסקים (דף ק"ט) ועכשיו שאין צהונ"ק קיים חין שנוחה חלא
צין ולכך לא עשה הפסקה צעלנו כיון שאינו חייב ונה"ח לעלות, ונוינצ
קושיית סתום' צריש פסקים על ריצ"צ, ואף שהתום' צוננחות (דף ס"ה)
כתצו דתרי ריצ"צ הוי ונהך שהי' צונן הפסקה, ולהכיל חינו רחי' דיי"ל
שהקריצו גם אז הפסקה, ויותר הו"ל לה"ר ונהך דפ' חלו דצריש שצני
צחירא לא ידעו חם פסקה דוחה שצת, עד שצחו שנועי' ואצטליון וכלל והם
היו אז צונן הצית כנוצאר, אך לפנו"ש צקדה"ד האריך יונים עד אצוב
דשוואל. וונעתה ידק לשון ייתי ויפסקה ונונילא כיון דלא נתחייצו ונה"ח
צקדצן פסקה שהיתה ונשושצת בגייסות, ח"כ ונדצנן יש צרירה לוונר ונקודס
כל דלריך ייתי ויפסקה דאגלחי ונלחא לנופרע שלזה כיון, וגם עתה יתכן
סדר זה כיון שאין זה נגד תוה"ק, וכיון שאז הי' תח"י הרוונייס יתכן לוונר
לשנה הצאה צארעה דישראל לשנה הצאה צני מורין חכ"ר.

מה נשתנה הלילה הזה שצכל נוקוס הה"א האנוורה על דצר הידוע
וונקווייס כנו השונים הארץ כו' ח"כ הי' די
וונקסיק חם שאל ונה נשתנה הלילה וכל הלילות ונונילא חיינו יודעים

הַלִּילוֹת אֲנִי אוֹכְלֵי חֶמֶץ וּמֵצָה. הַלִּילָה הַזֶּה כָּלוּ מֵצָה:

ברכת אברהם

שְׁקוּשֵׁיתוֹ עַל לֵילָה ש"ס, וּמִצֵּת הַזֶּה הוּא לְכַאוֹרָה כִּשְׁפַת יֵתֵר וּנְרָאָה לְפָרֶשׁ דְּלֵיתָהּ צַדִּיקִים (ד' ק"ז) הַסָּפָה חֵינוּ נֹאכְלֵי חֶלֶל צְלִילָה וְחֵינוּ נֹאכְלֵי חֶלֶל עַד חֲלוֹת וְנֶאֱחָן מְחַל ח"ר יוֹסֵף רַחֲמֵי הוּא דְתַנִּיחַ רַחֲמֵי הוּא נֹאמֵר כְּחֵן צְלִילָה וְנֹאמֵר לְהַכֵּן וְעַצְמִי צֹרֵךְ וְנֹאמֵר צְלִילָה הַזֶּה וְנֵה לְהַכֵּן עַד חֲלוֹת חֵן כְּחֵן עַד חֲלוֹת חֵנוּ לֹו ר"ע וְהַלֵּל כֶּזֶר נֹאמֵר וְחִכְלֵתָם אוֹתוֹ צַחֲסוֹן עַד שַׁעַת צַחֲסוֹן ח"כ וְנֵה ת"ל צְלִילָה הַזֶּה שִׁיכוֹל יֵהָא כִּכְלֵי הַקְדָּשִׁים הַנֶּאֱחָלִים צִיּוֹם ת"ל צְלִילָה צְלִילָה יֵהָא נֹאכְלֵי חֵינוּ נֹאכְלֵי צִיּוֹם ח"ל חֲצִי וְנֹאמֵר דְּנִתְנִי רַחֲמֵי וְדִלְאוּרֵיתָהּ דִּילְמָא דְרַבָּן וְלִהְרַחֵק עֵין הַעֲבִירָה ח"כ וְנֵה חֶלֶל עַד חֲלוֹת חֶלֶל כִּי הַתֵּם וְנֵה הַתֵּם דְּלְאוּרֵיתָהּ חֵן כְּחֵן עֵינוּ דְּלְאוּרֵיתָהּ דְּחֵלֵיכ וְנֵה חֶלֶל לִיתְנִי וְנֹאכְלֵי עַד חֲלוֹת, נִוְלָא קוּשֵׁית חֲצִי וְנִתְחַלְתָּ דְּנִוְסוֹם דְּנִקְטָה חֶלֶל עַד חֲלוֹת נִוְכַח דְּרַבִּי סָתָם הִוְנֵתְנִי כְּרַחֲמֵי וְע"כ דְּלִכְךָ סָתָם כְּרַחֲמֵי דְּחֵי כְּר"ע דְּחֵי הַגִּזָּה לְהַזְכִּיר כְּדִי שֶׁלֵּא לְאֲכוֹל הַסָּפָה צִיּוֹם קָשָׁה לְנוֹה לִי הַזֶּה דֵּהָ לְר"ע לֵא צַעֲיוֹן רַק הַגִּזָּה צְלִילָה צְלִילָה, וְהֵא"ש דְּהַעֲבִיד וְנִקְשָׁה וְנֵה נִשְׁתַּחֲוֵה הַלִּילָה צֵהָ הַיְדוּעַ דַּעַל לֵילָה ש"ס וְנִקְשָׁה לְנוֹה צֵהָ שְׁאֵר קְדָשִׁים הַנֶּאֱחָלֵיךְ צֵהָ לִילוֹת זִמְנָה עַד הַיּוֹם וְצַפְסָה חֵינוּ נֹאכְלֵי חֶלֶל עַד חֲלוֹת וְחֵין לְנוֹמֵר דִּילְפִינָן הַגִּזָּה וְכְרַחֲמֵי קָשָׁה לְנוֹה לֵא יִלְפִין הַגִּזָּה כְּר"ע דְּחֵינוּ נֹאכְלֵי חֶלֶל צְלִילָה חֶלֶל זִמְנָה עַד הַיּוֹם וְלִכְךָ וְנִתְרַךְ הַזֶּה כְּלוּמֵר דְּע"כ הַגִּזָּה כְּרַחֲמֵי דְּחֵי כְּר"ע לְנוֹה לִי הַזֶּה וְק"ל.

שְׁבַבֵּל הַלִּילוֹת אֲנִי אוֹכְלֵי חֶמֶץ וּמֵצָה כו', יֵשׁ לְהַכֵּן לְנוֹה לֵא שֶׁחֵל לְנוֹה אוֹכְלֵיךְ צַסוּכָה וְכִי שִׁיךְ זֶה לְהַקְשוֹת

לְנוֹה לִיּוֹה הַצּוֹרָה. וְגַם וְנֵה שֶׁהַקְשָׁה לְנוֹה חֵינוּ וְנִעֲזִילֵין וְכֵן לְנוֹה חֵינוּ אוֹכְלֵין צֵהִסְבָּה ע"ז לֵא נִוְלָא כִּלְל תִּירוֹן צֵהִגְדָה. וְנִרְאָה דְּהַעֲבִיד יֵדַע כִּי חֵנוּךְ וְנִוְנֵה לְהִיטֵה"ר לִכְךָ וְנִקְשָׁה שְׁפִיר וְנִפְנִי וְנֵה אוֹכְלֵין כֵּל הַשָּׂנֵה חֵנוּךְ וְגַם הַקְשָׁה עוֹד ג': קוּשֵׁית וְעִיקָר חֵינוּ חֶלֶל קוּשֵׁית חֶמֶד, דְּהַנֵּה צְלִילָה זֶה אוֹכְלֵין וְנִרְדֵּר לְרִנּוֹז עַל הַגְּלוּת וְחֵיכֵי חֵינוּ וְנִעֲזִילֵין וְאוֹכְלֵין צֵהִסְבָּה דְּהוּא וְנִרְנּוֹז עַל הַחִירוֹת וְכִי וְנֵה חִירוֹת הוּא זֶה וְנֵה שְׁהוּלְחֵנוּ וְנִוְנֵרִים כִּיּוֹן שְׁעִדִּין חֵינוּ צֵהִגְלוּת הַנֵּר הַזֶּה, וְע"ז וְנִשְׁיַצְנוּ עֲצָדִים חֵינוּ לְפָרַעַה צִוְנֵרִים כו' שֶׁחֵן צַעַת שְׁהֵינוּ וְנִשׁוּעֲצָדִים לְפָרַעַה צִוְנֵרִים צֵהָ הַקִּצָּה חֲלוֹתְנוּ לְהִיּוֹת לוֹ לְעֲצָדִים וְכִוְנֵי עֲצָדִי הֵם וְלֵא עֲצָדִים לְעֲצָדִים וְקוּדָשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה' וְהַקְדָּשׁ וְנִשְׁקִיעַ מִיַּדֵי שְׁעֲבוֹד ע"כ וְיִוְלֵיחֵנוּ הִי' וְנִשֵּׁס צִיד חֲזָקָה חוֹךְ הַזֶּמֶן כִּוְנֵי שִׁח' לְהַכֵּן. וְצֵהָ חֶמֶד יְצוֹאֵר וְנִתְנֵי הַקּוּשִׁי.

טַה נִשְׁתַּחֲוֵה הַלִּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלִּילוֹת וְכו', לְצַחַר הַנֶּשֶׁךְ כֵּל הַד' קוּשֵׁית וְהַשְׁטוּבָה ע"ז שֶׁכֶּזֶר הַשְׁעוֹרָרוּ צֵהָ,

נְקִדִים וְנִרְשָׁה [הַצָּחָה צֵס' קִרְבָּן שַׁחַת קו' ד'] חֵתֵם וְנִכְרַתָּ חֵת יוֹסֵף, חֵיכָס שֶׁכֵּל שֵׁנָה וְשֵׁנָה חֵתֵם קוּרְחָיִם עֲצָדִים חֵינוּ לְפָרַעַה צִוְנֵרִים וְיִוְלֵיחֵנוּ הִי' חו' ע"כ, וְלִפִּי שְׁשִׁטוֹת הַנִּתְחַנֵּן הוּא תַּנּוּוֹה וְנִתְחַנֵּן, שֶׁחֵם הַכּוּוֹנָה שֶׁצִּשְׁבִּיל הַנִּתְחַנֵּן נִשְׁתַּעֲבָדוּ צִוְנֵרִים וְלִצְנִים צִוְנֵרִים, וְכַדְעַת קֵלֵת הַנִּתְחַנֵּן חֵיכֵי הִי'

שְׁבַבְכֵל-הַלְלִיחוֹת אָנּוּ אוֹבְלִין שְׂאָר יִרְקוֹת הַלְלִיחַ הַזֶּה מָרוֹר:

ברכת אברהם

והכרחי יותר לומר אתם ונכרתם וכו' ע"כ נשתעזדתם צונלרים, ונהי ענין הגאולה לזה. ולבאר זה נקדים. ונאמרם צעירוצין (דף כ"ד) אמר לי' שמואל לר' יהודה שיננת חטוף ואכול חטוף ואשתי דעלנא דלזלי' ויני' לצי' היולח דני, (כ"ה הגי' צע"י) דלפי הפשט קשה ונאחד החיך נתן לו עלה לחטוף ולאכול, והרי ונבאר צונלנר הכציה (ישעי' כ"ג) כי נאחר נמות, שזו אך ודרך הרשעים, ויותר טוב להיות ציטוצ דעעת וצד"ת, ועוד דלננה הונשילו זאת לצי' היולח, הצל לאמר הכונה בזה על הפתאים שעושים עיקר ועוה"ז, לחשוב כי זהו בתכלית הילירה, כי אחרי גויעתם תכלה הנפש כעשן צין טוצים ורעים, והאלקים נתן אותם לנושול על יתר ילורי עולם לרדתם, ולזאת חין עליהם שום קיטרוג וחוב כלל, הצל לא כן ונחשבת הלדיקים כי לא יחשבו ועוה"ז לעיקר וקצב ונפחת צ' טעמים. ה, שידעים שהעולם העיקר הוא לעוה"צ שהם חיי נלמית, והעוה"ז כפרודודר צפני טרקלין וחין ונהרחי לעובר אורח צהיותו צונלון לצקס תעטוגיו צציתו, וזהו גר חנכי צארץ אל תפתר כו'. צ, שידעים צעלננס שיש כונה קטרוגים עליהם, כי חין לדיק צארץ אשר יעשה טוב ולא ימטה, וז"ש צונדרש (פ' צה) וככה תאכלו אתו כשאכלו ישראל את הפסח צונלרים, תכלו אותו צחפזון שנאמר וככה תאכלו אותו. עיי"ש כי צחפזון ילאת ונארץ ונלרים, הצל לעמיד לצח כי לא צחפזון תלאו וצוננוסה לא תלכו כי הולך לפניכם ה' ונאספכם חלקי ישראל ע"כ שלפי פשטות הענין ונה ונעלה יש צאכילת חפזון, ועוד לנה ליום ד' לאכול צחפזון, וגם הו' ביכולתו להוליחם צונתינת ולא צחפזון כיון שזה תלוי צשלינות הגאולה. הצל אוננת הדצר שצכל דצר אשר ונעוררים ונקטרגים עליהם ההכרח לעשות ונלחכתו צונברה, שציון שיראו הונקטרגים שהצצר עשוו כצר חניס ונקטרגים עוד, כי וני יצח אחרי הונלך אחרי שכצר עשהו, וכונבאר צונד"ר צראשית (פ' ה') צשעה שצח הקצ"ה להצרות את האדם, נעשו ונה"ש כיתות כחות, ונהם חונרים אל יצרה ונהם חונרים יצרה וכו' עד שונלחכי השרת ונדיינים חלו עם חלו צראו הקצ"ה, חנר להם ונה אתם ונדיינים כצר נעשה חדם עכ"ל, וע"כ צשעה יליחתם וננלרים שהיו עע"ז והי'. הונד"ד ונקטרגת עליהם לונר הללו עע"ז והללו עע"ז ונה נשתנו וכו' כונבאר צונר' (פ' צשלת) ע"כ ליום שילאו ג"כ צונברה וחפזון ולאכול קרצן פסח צחפזון כדי להשתיק ונד"ד שלח יחי' לו עוד פה לקטרג, הצל כשיחי' זונן הגאולה שיהיו כולם לדיקים ולא ינטרכו ללאת צחפזון, וחש"ה כי לא צחפזון תלאו וכו' יען הולך לפניכם ה' שהוא ונד"ר, ונאספכם חלקי ישראל שגם ונדת חלקים שהוא ונדת הדין, יסכים ג"כ צלחתכם ונהגלות ונחונת שחיו כולם לדיקים ולא ינטרכו להנלחה זאת לעשותה צחפזון, ונז"ח צלשון צרי, שאתה שיננת וחריף וצודחי תדע עיקר התכלית לצלות עתך צחורה, חטוף ואכול חטוף ואשתי שלח תעשה ועוה"ז לעיקר, רק צדרך ארעי וחטיפה ע"ד גירות (וגם נודע

שְׁבַב־הַלֵּלוֹת אֵין אָנוּ מְטִבְלִין אֶפְּלוֹ פַּעַם אַחַת.

ברכת אברהם

ל"ח שדין ונקטרגים על האדם בשעת אכילה) דעלנוה דלזלין ויניי לצי הילולא דניי, ודקדק לונר לצי הילולא, ולא חנר להילולא, הרלון שחותן האשים אשר היו קרוחי ונועד הנישואין, אף שהם נקראו רק לסעודה זאת, ויניי יקבעו וקום באכילה השונה כאו"ח לפי כבודו עכ"פ, אבל הדניין לחותן האשים העושים השונה שהם לא יחפלו באכילת קצב לעלמס, כי אם יחמו עיניהם לראות אכילת הקרוחים לשונתם, רק צחוק כן חוטפים ונעל השולקן, שיוכלו לתת לכולם סעודה הגונה, כמו כן ראוי העוה"ז שהיא כפרחדור צפני העוה"צ שיהי' עיקר שעושים להוסיף חיוני צחכית מיי העוה"צ, וע"כ יקבל צחכזה כל אשר יגיע עליו כי הכל לעוצתו, וכש"כ אם יגיע ח"ו על כללות ישראל, כי צודחי היא לעוצתם וזכו ענין הצווי לאכול הפסקה בחפזון.

אך צחונת קשה לנה עשה זאת הקצ"ה להילולא ונוגרים בחפזון, צעוד לא היו לזה כדאים, הלא יש וקום לבת הנודה"ד לקטרג ואנר ונה נשתנו חלו ונאלו, לזה נקדים ו"ש צס' יד יוסף (פ' ל"ו) ע"פ (שיר צ') דודי לוי ואני לו הרועה צששנים דודי ירד לגנו לערוגת הצושס לרעות צגנים וללקוט צששנים. הכוונה שידוע חנרס ז"ל שכשגלו לנלרים ירדה שכינה עוה"ס [וכ"כ צוה"ק (פ' שנות) צנחנר הונחחיל ח"ר שונעון] ולז"ה דודי לוי ואני לו, דהיינו כאשר חני ונתיחדת לו, חזי גס הוא עוני צגלות ונלרים, ואף שהיא נלחה גילולים ושיקולים. הרועה צששנים, שנוצח צוה"ק צנחנר ונשה הי' רועה, ונה השושנים קולין ונלויין צחוכס, אף הקצ"ה ונשה עולנו צלדיקים ורשעים וז"ש דודי ירד לגנו לערוגת הצושס, כי ונלרים נקרא גן כו"ש בגן ה' כארץ ונלרים צשציל ערוגת הצושס, שהם הצדיקים שריחם נודף וכו"ש צוה"ק שנוחז שירדה השכינה צגלות לנלרים, הגלה ליוסף להיות ונרכזה לשכינה, וז"ש לרעות צגנים וללקוט צששנים, הרלון שיהי' הירידה לנלרים על צ' סיצות. הלא, לרעות צגנים שיהיו ישראל ציניהם כצס צין זאצים והולרכו לרועה לרעותם צנלרים שנקרא גן. הצ', ללקוט צששנים שיהיו ונעורצין צין הגוים כשושנה צין החומים, וז"ש (פ' שנות) ויקם ונלך חדש על ונלרים אשר לא ידע את יוסף, שלא ידע שנוכר יוסף לנלרים כדי להיות ונרכזה לשכינה. ויאנר אל עונו הנה עם צני ישראל רצ ועלום ונונו, שרצ גדלם הוא ונל עננוחם צדרך הטבע ולא ונהשנחת השי"ת. וזה אפשר לכוונת הונגיד צהד' קושיות על השחטות הילכה הזה, וכוונתו על גלות הזה הכקרא לילה כו"ש (ישעי') שונר ונה ונליל, ירלה ונה כשחנה הגלות הזה ונכל הגלותים, שצכל היללות חנו אוכלין חנוץ ונלה, כי הילה"ר חכונה צס חנוץ וכנחנרס ז"ל (צרכות י"ז) וניי ונעכ שחור שצעיסה, ונלה ונכונה על שס הונחקת הדינים, וזה ששולל לנה נחלו צגלות הזה צין עשו תשובה על עוונתם או לא כו"ש (פ' וחתמן) או הנסה חלבים לצח לקחת לו גוי ונקרצ גוי ודרשו (רבה שח"ס)

הַלִּילָה תְּנֶה שְׁתֵּי פְעָמִים : שֶׁבְּכָל-הַלִּילוֹת אָנּוּ אוֹכְלִין

ברכת אברהם

שומנות זה הי' קטרוג גדול למה נשתנו חלו ונחלו הללו ע"ז והללו ע"ז
 ואעפ"כ גאלנו, ונפני מה תכלית כוונת הגלות הזה שנהיה כולנו אוכלים
 ונא, הכוונה שנהי' כולנו לדיקים כוונתם צנסהדרין (דף ל"ז) חני ועמיד
 עליהם ונלך קשה כהנן שיגזור עליהם גזירות עד שתשובו להיות לדיקים.
 וקושי' הצ' שצכל הלילות חנו אוכלין שאר ירקות דהיינו שצכל הגלותים
 שהי' לנו, לא הי' להם ונרירות כ"כ בגלות הזה שכולו נורוד, כו"ש צקוטה
 (דף נ"ח) כל יום ויום קללתו נורודה ושל חצירו כו"ש צצקר תאמר וני
 ימן ערב דלקמי'. וקושיית הג', שצכל הלילות חין חנו ונצילים חפי' פעם
 אחת, דחיתא צילקוט (פ' עקצ) למה נמשלה התורה לנוים, ונה מים ונטהר
 חת הטומאים חף ד"ח ונעלים חת האדם ונטוואה לטהרה, שצגלות ונלרים
 גאלנו חעפ"י שלא הי' להם חפי' תורה אחת, שזה נק' טצילה, וכן צגלות
 צצל לא ידעו להשיצ לחגי שאלותיו. הלילה הזה שתי פעמים, שיש לנו צ'
 חורות שצכתצ ושצע"פ ועכ"ז לא גאלנו עוד. וקושי' הד', שצכל הלילות חנו
 אוכלין צין יושצין וצין ונאצין, הסיצה נק' ע"ש הקציעות כוונתם צפ"ק
 דצרכות ונעשה שרצ צ"ח נכנסים להצצ, שלא הי' קציעות ואורך הגלות,
 ולמה נשתנה ונכל הגלותים, הלילה הזה כלנו ונאצים עד שחלה הגלות
 הזה צדרך קציעות שזה קרצ ל"ז ונאות שנה ונחורצן הצית. חך נודע
 ונ"ש האלשיך ז"ל (פ' צשלח) צפסקו חציתנו ותטעמו וגו' שהחפלטו לצכות
 לצנן צהניק שלעתיד אשר יצנהו הקצ"ס צעלמו ויהי' רוחני של חש והוא
 הנצרה קודם שנצרה העולם והוא שראה יעקב שראה צית חל ולפי שיהי'
 ונעשי ידי הקצ"ס לא ישלטו צו להחריצו וישראל צהר סיני שפסקה צוונתן
 היו ראויים לצית זה הרוחניי חלה ע"י ונעשה עגל שמצרה צונוח לכך לא
 צכו חז עד לעתיד שיופסק צונוח לגורי ע"ש, וצכו הטעם עלנו על ונחמרם
 צנסהדרין (דף ל"ז) כלו כל הקונין וחין הדצר חלוי חלה צתשובה, ולא נחגלה
 צנן על הקץ כמו צגלות ראשונות ונלרים וצצל ונודי לפי שצית ראשון ונני
 שצצנו צידי חדם וחיו עונודים ליחרצ לפי שהי' ילה"ר צעולם הונחטיח
 לישראל והולרך הצית ליחרצ לכפר עבורם, ולכך לא צנחם הקצ"ס צנין כלמי
 רק הי' ונעשה צ"ח שיוכל ליחרצ לעוצת ישראל, חצל צנין שלישי לעתיד
 יחקיים לעד שהוא נגד יעקב ולכך לא יחצנה עד שיצוטל הילה"ר כי חולי
 יחטאו ישראל וני יכפר עליהם כי הצית לא יהי' אפשר ליחרצ ולפי שציעול
 ילה"ר ונאור צידי חדם שחצו צנועש"ע ויכניעוהו כו"ש האלשיך (פ' חלה)
 צפסקו וחי' צהניח וגו' תנוחה חת זכר עונלק ישראל וגו' ישראל צעלום
 יכניעו הילה"ר שר עונלק, ולכך ונחלרך גלות החיל הזה עד שיעשו חשובה
 לצטלו כדי שחצו לצנין רוחני הונחקיים לעד ולגאלוה עולמית, ולזה צח
 הונגיד לחרץ עצדים היינו לפרעה צונלרים וויליחו ה' חלקינו ונחם, ורלה
 שיש ונקום לחלק צין גלות ונלרים לגלות הזה ונחמת צ' סיבות. ח, שצגלות
 ונלרים הי' ונקודם לזה ונכירח יוסק שהי' ונרצנה לשכינה הקדושה, ולזה

בין יושבין ובין מסבין + הליכה הזה בלגו מסבין:

ברכת אברהם

אמר ויוליחו ה' חלקינו ונשם, ר"ת ונרצת שכינה ונכרנו, וע"כ הולחנו ונשם ציד חזקה ונזרוע נטויה. ב, אלו לא הולח הקצ"ה את חצותינו ונולדים הרי אנו וצנינו וצני צנינו ונשועצדים היינו לפרעה צנולרים, כנבואה צוה"ק שאם הי' ח"ו עוד רגע א' צנולרים היו ונשתקעים ח"ו, וע"כ הולך להיות היליחה ונחנת קטרוג השר שהי' חונר הללו ע"ז והללו ע"ז, וצ"ו קו' ה' שהקשה הליכה הזה כלנו ונסובין, שהכוונה על חורך הגלות, כי עתה הדבר תלוי בתשובה לז'. וכן קושי' ה'צ', שאז לא הי' לנו שום תורה, וכהיום יש לנו צ' תורות הרוננים על הטבילות, ועדיין לא הי' הגאולה עלינו, לז"א ואפי' כלנו חכמים, בתורה שכתב, כלנו נבונים דבר נוחך דבר בתורה שצ"ע"פ, ונזוה עלינו לכפר ולהזדכך נפשינו זיליחת ונלדים, ציצטול היגר הרע כל יוני חייך להציח ולקרב ליינות הנושית, והיא הנותנת שאחרי שכבר יש לנו צ' תורת, ורחינו עין צעין כי אין חלקים עוד ונלצדו, אצל ונתחלה עובדי ע"ז היו חצותינו, והולרכו לגאלם כדי להראותם ונליחותו והשגחתו ויכולתו להוליא ונדעת פרעה שאמר וי' ה' אעפ"י שאיך כדאי. ועל הקו' הג' שנגלות הזה כלו נרור, שיש לנו לרות רבות ונחוד צנרירות הלצ, לז"א והיא שענדה לחצותינו ולנו שלח אחד צלצד עמד עלינו לכלותינו, אלא שכל דור ודור עונדים עלינו לכלותינו, ונחנת שנתפרסם חלקותו ויחדותו להחיות כצ"ה צין אריות ונקרני רחם, לזאת הנרירות הלזה שהם הלרות רבות הצלות עלינו, היא שענדה לחצותינו ולנו שנגלות הנור הזה היא ענידתנו כנ"ש כל כלי יולר עליך לא ילל כו' זה גודל קיום אנונתנו צה"י אחרי שאנו רואים צחוס צעין ונגודל השגחתו עלינו שהקצ"ה ונלינו נידם, וצ"ו קו' ה' שנוחנת שעכשו קרצנו הנקום לעבודתו, כדי שנחזור בתשובה. חונרו צנסהדרין (ד' ל"ז) עתיד הקצ"ה שיקים וילך קשה כהנן כדי שיהי' כלנו צנחי' ונזה שהיא הנותנת דינים, ח"ש הנדרש אחם ונכתם את יוסף לנולדים, שזה הי' הכנה טובה להשראת השכינה ית"ו, הייכם שצכר זאת אתם קוראים צכל שנה ושנה עצדים היינו לפרעה צנולרים ויוליחו ה"א ונשם שהי' הגאולה צחפזון כני"ל.

או יאמר דהנה חונרו צנדרש איכה ע"פ השציעני צנוררים הרוני לענה, השציעני צנוררים זה יו"ט ראשון של פסח דכתי' על נלות ונורדים יאכלהו. הרוני לענה, צט"צ, ונה שהשציעני צנוררים צליל יו"ט ראשון ש"פ. הרוני לענה, צליל ע"צ הוי ליל יו"ט ראשון ש"פ הוא ליל ט"צ, ופי' צק' זרע צירך (פ' ונסעי) דלפי שילחו ישראל קודם זמן המוגבל להם ונארץ ונלרים, הולרכו להשלינו צשאר ונלכיות, ח"כ יש רנוז על העתיד להיות ונורויים לענה, ח"כ אחמה חכילת ונורדים צפסח היא עלמה ונה שהרוני צט"צ כי נתן רנוז צזה שעוד לפנינו ונירור אחר להשלים אותו ונירור של ונלרים לפי שהקצועות חנויד שזה ליל פסח וליל ע"צ ע"ש, ח"כ הנורר הזה שאוכלין רנוז על הגלות ח"כ לונה ונצילין ואוכלין צהסיצה שהיא

ומחזירין הקערה על השולחן ויהא הנוטה ונגולה בשעת חנינת ההגדה,
ונכון לפרש ההגדה לנשים ולילדים בלשונם:

Die Kinder werden aufgedeckt und die Tischgesellschaft antwortet, wie folgt:

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרָיִם. וַיִּצְיָאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ

ברכת אברהם

רונינו על חירות, וכי ונה חירות הוא זה ונה שהולחנו ונונלרים, כיון שעדיין
חנו בגלות הנור הזה, וע"ז צא להשיב עצדים היינו לפרעה בנולרים כו',
שעיקר גלות ונלרים הי' שלח היינו יודעים כלל ונהשגחת הצורה צחי' פרעה
אותיות הערף שאנוני וני ה' אשר חשנוע. ואלו לא הולח הקצ"ה את
חצותינו ונונלרים הרי חנו וצנינו וצנינו ונונלרים היינו לפרעה בנולרים.
וכ' הולח חותנו וצחר צנו ונכל עם, לכך חפי' חס חנחנו עדיין בגלות,
ונ"ו הרי חנו ונלפים שצודחי ישיע חותנו כיון שצחר צנו להיותנו עם
סבולתנו, ולחח חנו נקרחים צני חורין ונגודל חנונתנו לכך שפיר חנו חולין
ונלה וצחסיצה, ח"ל חפי' כלנו חנוים כלנו נצוים כו' שע"י חכמה יוכל
להשיג ונליחת הצורה ונצריחת העולם או נצוים שהי' ציכולתנו להצין דצר
גדול ונחוך דצר קטן, הרי שיוכל להשיג ונליחת הצורה חפי' ונדצר קטן.
וחפי' כלנו זקנים, שנהס"ת ראה לפניו כונה דצרים שהם ונעידים על
ונליחת הצורה, וחפי' כלנו יודעים את החורה, שהגענו לנדרגה כזו שיוכל
להשיג כל החורה כולה חפי' חס לא ניתנה בנו חצרהם חע"ה עכ"ז ונלה
עלינו לקפר ציליחת ונלרים, שהראה השגחתו עלינו וצזה שהולחנו ונונלרים
להיות לו לעצדים, לכך וכל הנדרגה לקפר צי"ו הרי זה ונשוצת, כי החורה
כולה חלוי צי"ו (ועני"ש צצרכות פ"ק דף י"ג) כי חפילו חס חנו יוכלין
להשיג כל החורה כולה בנו שהיו צקצחתם לפני הר קינו. עכ"ז נתן לנו
את החורה כדי להיותנו צכלל ונלה ועושה כחש"ל, ועוד יש טעם דצצר
שה' נתן לנו את החורה כי חפי' חס חנו ונשיגים את החורה, חין חנו
יכולים להשיג כל ההלכות ודקדוקים שחלוי צכל ונלה ונלה, כי לנשל
הנולה דלח חגנוצ שהוא ונלה ונלד השכל, יש צכללה חיסור חפילו חס
ונכוון כדי לשלם כפל שזה חינו ונלד השכל, כי ונלד השכל הי' ונשצצר לווור
שיחשב לנולה, וכן ונלות ק"ש שהעיקר הוא לכון שה' חמד ולנוסור כפשו
לה' וני"ו חס הוא ונכוון כך ולח קרח צפיו לח ילח, וחס קרח צפיו ולח
ידע חפי' פירוש הנולות, הדין הוא שילח, וזה חינו ונלד השכל, ח"כ חין
חדם יוכל להשיג זולת חצרהם חע"ה הי' ציכלתו להשיג חפי' ע"ת, חצל
חנו צוודחי חין ציכלתנו להשיג, לזה נתן לנו ה' צחקדו את החורה צכדי
שכל חיש ידע ונה לעשות צעצודת ה', כי חס הוא רק ונחנין צכל שה'
הולחנו ונונלרים וצחר צנו להיותנו לו לעצדים, וצזה ני"ל לפרש שאלת החכם
ששאל ונה העדות והחוקים וכו', שראוי לדקדק צזה. ח, דלפי הנראה
ונשנוע שהוא שאל, ונה הוא עדות, ונה הוא חוקים, ונה הוא ונשפטים,
ח"כ ונה חכם הוא זה, חס חין יודע כלל ונדצרי תורה. ג, ונה חירון
הוא צזה שאמר חין ונשפירין וכו'. ג, חינוורו כהלכות הפסת, וחי' רחוי

משם בְּיַד חֲזָקָה וּבְיָרוּעַ נְשׂוּיָהּ . וְאֵלֶּי לֹא הוֹצִיא תְּקוּדָשׁ

ברכת אברהם

לומר הלכות פסח. ד, קו' הנופריים נשאלת הרשע ונה העבודה הזאת
לכס, שאזוהו חילוק יש בין שאלת החכם ובין שאלת הרשע, שגם החכם
שואל לשון חתכם, ונפני ונה קורא לזה חכם ולזה רשע, חוננס זילור הענין
הוא שהחכם זה הוא לדיק ושואל כך ונה העדות והמוקים בו' אשר לזה
חתכם, פי' למה לזה ה' חתכם אחרי אשר יוכל ונעלמו להשיג כל התורה,
ח"כ למה הולך ה' ללוות, ואף אתה אמר לו בהלכות הפסח ח"ן ונפטירין
וכו' דהיינו שאף אם יוכל להשיג ונלות הפסח, ונ"ו ח"ן יכול להשיג כל
הלכותיו, דהנה זה הדין לח"ן ונפטירין אחר הפסח אפיקונן הוא חידוש,
שפירוש הדבר שלריך לאכול הפסח דוקא על השוצע, ונולד השכל ה' לח"ן
לאוכלו על תחילתו כדי שיהי' נאכל לתיאצון כמו צולה, חס"ה ונלות פסח
דוקא אחר האכילה, ח"כ ח"ן זה נולד השכל רק ונכה התורה שנים, דוקא
לכך ונשיב לו ונלות פסח שהוא ונלה ראשונה שנלטוו בני ישראל, חבל
הרשע הקשה ונה העבודה הזאת לכס, פי' למה לריכס אתם לעשות
העבודה, הלא עיקר צכוונת הלז תלוי וחס ח"ן אתה ונכוונים ח"ן וועיל
כלל ונעשיכס ולמה לכס העבודה, וכונ"ש צמורה שיש שואל"ן הלא עיקר,
אהבה ויראה היא, ולזה השיב לו ולפי שהוליא ח"ע ון הכלל כשר צעיקר
שזכו עיקר ושורש התרי"ג עטין דחורייתא להוליא על ידס ון הכח לפועל,
ואף אתה וכו' חלו ה' שס לח' ה' נגאל, כי עיקר הגאולה היא שנשיג
כל טעמי סודות התורה ונפי ה' שהוא עיקר תענוג הג"ע כנחמנרס ז"ל
לדיקים יושצין בו' ונהו' עצדים לה', ע"כ ונחוייזים לעשות תקודס שנשיג
הטעמים, וכשמכה חס"ש לגאולה אז נהי' קרואים צנים לה', וח"ש השתא
הכא לשנה הצחה צארעא דישראל, השתא עצדי לשנה הצחה בני חורין,
דקשה כפל לשון. אך זה הנחמנר אשר לשנה הצחה מכה להיות צארץ ישראל,
עדיין לריך להצין ונה תועלת יהי' שס, לז"ה דהשתא חנו צצחי' עצדים
לה' שעושין רק עפ"י הליווי כעצד לרצו, חבל לשנה הצחה צחי' מכה
להיות נקראים צסס בני חורין, אך לפי פשוטו הוא צהקדס ונחמנרס ז"ל
צצנה (דף ס"ג) ח"ן צין העוה"ז ליונות הנשיח חלא שיעצוד ונלכויות,
לז"ה לשנה הצחה צארעא דישראל, ויהי' החילוק דהשתא חנו עצדי להנלכות
ולשנה הצחה נהי' בני חורין ונעצוד ונלכויות, ה' יתן צלצס לעשות עונט
טובה שיצא לליון גואל צצ"א ונהי' בני חורין לגנורי צין צגשנוות צין
צרוחניות חונן.

עבדים היינו לפרעה במצרים. צגנו' פ' ע"פ (ונשנה ד') ונתחיל צגנות וסייס
צצנה, ירלה עפ"י ונחמנרס החכם (קהלת)
ותרון החכונה ון הסכלות כיתרון האור ון החושך, שאותו החכם שנגיע
לו החכונה ע"י התנדותו ויגיעתו והי' ונקודס כסיל, יש לו יתרון שישיג
על דרכו הטוב, שראה צשכלו כי הסכלות היא גרוע, כמו וני שחשך לו
והדליק לח"כ ונגיע לו ח"ר, וח"ה ונתחיל צגנות וסייס צצנה ענין וני

בְּרוּךְ הוּא אֵת אֲבוֹתֵינוּ מִמְצָרִים הָרִי אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ

ברכת אברהם

יתן עֹסֵר וְעֵנֶה, שְׁנוּקֹדֵם הוּא בְּגוֹת חוּל וְעֵנִי וְהִסֵּר כֵּל, וְחִסֵּר יָגִיעַ עִי יָגִיעַתוֹ לְהַעֲלֵה הַרְלוֹי.

או יאמר כי ידוע ל"ח שצנח"י ח"ה יש צ' צח"י עורף ופנים, ונחנות שצנח"י רלון יש צ' צח"י פניניות וחילוניות וצח"י פנימיות נקרא חפץ, והחלוניית נק' רלון חסם, כי ענין החפץ הוא צח"י פניניות החשובה ופנימיות הנפש, ונשח"כ צח"י חילוניות הרלון שאינו מושך מעלנות פנימיות הנפש רק צח"י חסרניים וחילוניים לצד והיינו צח"י פנים ואחור שצנח"י וזש"ה (ירנ"י צ' כ"ז) כי פנו חלי עורף וזל פנים, שלא כי מתוך פנימיות כ"ל, וידוע כי פרעה חותיות הערף, שמשם מושך ומגיע החפץ וזש"ש עצדים היינו לפרעה צנלרים, ולהנשכיל די.

או יאמר דהנה לכאורה קשה ה"ה חנר"י צקדושין (דף כ"ג) עצדי הם אשר הולאחי אותם ונאחץ ונלרים, ולא עצדים לעצדים, חצל הכוונה שנועלם היינו עצדים להקצ"ה, חף שהיינו לפרעה צנלרים, שהיו ראשונים צקליפה, ע"כ ריולחנו ה' חלקינו ומס.

ואלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו וכו'. לצאר זה נקדים ונה שכל גדולי הנופרסים השתדלו

לנוגח ועם על גלות חצותינו צנלרים, כי לה ונלחנו שיתפרסם להם שום עון צחורה שיענשו עלי' בצעודה ועיניו. והנה הצעל העקירה צראש פ' שנות כ' ח"ל צקילור, שנוהידוע שלא יתכן היות גלות ונלרים שימוש צמקרה ונחפחותים שצמנעשיהם, חצל הו' זה ונעלה ענוקה חלקית לונען הציד על חצרהם את אשר דבר עליו ונחיות זרעו זה וניוסם אחריו, לשמור את ונשנרת ה' ונחיותו חוקותיו וחורותיו, לה יעשה כן לכל גוי וכו' זה וכן הכוננע צחוק טבעם, חס לא צשיוקדם להם השעבוד הנפלא הלזה ציד חמד ונולכי האדמה העז והקשה כל הזמן היות, כי יקל להם אחרי זה לשמור ונשנרת ה' הנחיתה על כל צעל שכל יעו"ש, ע"כ כשצא חדם לעשות חיהו ונלרה והיא הצידה עליו ודוניה עליו כונשחוי, ע"כ החיוצ להזכיר ציל"ו שהי' שם עצודה קשה ונורה והלילנו ה' ונחיותו עצודה כדי לקבל עליו עצודה זו, חזי יקל צעיניו עצודה הנולה ויעשה צלצ שלם ושנחה דצה, וכל עיקר הטעם ונחגלות הוא לידע ההפרש ונעצודתו יחצרך ונעצודת ונלכי האדמה, וכנ"ש (פ' תצ"ה) תחת אשר לא עצדת את ה"ה צשנחה וצטיו צלצ ונרוב כל, שלא הי' עליך העצודה ונה' צנקל כ"ה צעללות וכצידות עשית, ע"כ ועצדתם את חויצכם, וחזי תדעו ההפרש צין עצודת חויצך לעצודתו יחצרך, וחזי תהי' כך תשוקה וחשקות גדולה לעצודתו יחצרך כנו שהי' העצודה עליו צחונור וצלצנים צנלרים, וח"ש וחלו לא הוליה הקצ"ה את חצותינו ונולרים הרי חנו וצנינו כו' ע"כ ונלרה עליו לכסר צילחת ונלרים, שנחוד כך יחי' עצודת הנולה קלה צעיניו, וח"ש (צה"צ י"ג) וידעו עצודתי ועצודת ונלכות, וענ"ש צח"י עה"ת ק"פ כך וצ"פ וחתחק נזה.

מְשַׁעֲבָדִים הָיִינוּ (לְפָרְעָה) בְּמִצְרָיִם וְאֶפְיָלוּ בְּלָגְנוּ חֻכְמִים.
 בְּלָגְנוּ נְבוֹנִים. בְּלָגְנוּ זְקֵנִים. בְּלָגְנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה.
 מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיציאת מצרים. וְכָל־הַמְרָבָה לְסַפֵּר
 בִּיציאת מצרים הָרִי זֶה מְשֻׁבָּח:

ברכת אברהם

משועבדים היינו לפרעה במצרים. ראוי לדקדק שהתחיל בלשון עצדים,
 וסיים במושעבדים שהוא ענין כבוד
 ונעבודת עבד, וגם הללו נשנוע ונעלמו. ונראה לפרש עד"ו לשנים שהיו
 ארבעים ח"ע ונאוד, ולאח"כ נתפשו לעבודת הונלך, וצרח אחד ונהס וחשדו
 שיצרחו השאר וליוה לתלותם צליה ונתנו עליהם חבלים ונקודס, והצורה
 לאהבתו אליהם ונסר את כפשו וצח לשם והסיר הזיקים ונעליהם, ויחנס
 על הונונים עליהם וצרח עוהם, והנמשל כי הקצ"ה ארבע אותנו ונק"א אז
 וריע עד שלנענס שולח ונלרינה, וכאשר ראה פרעה כי הקצ"ה רולה
 להוליאם, הכזיד עליהם עול השעבוד עד ששקעו צו"ט שערי עוונתה, ואם
 נחעכצו עוד רגע ח' ה"ו היו ונשוקעים לגמרי בנפשותם ורוחם ונשנותם
 כצלי תוכל לעלות עוד חל ונקוד שורשה שנסתלק ונעליהם כל הכחות ונילוזי
 הקדושה, וצרגע הוא היפך הקצ"ה והוליאו ישראל ה"ק ונהולריים כנודע
 צקוד וינללו את ונלרים. וצני ישראל ילאו ציד רונה הקדושה וזהו הנסה
 חלבים לקחת לו גוי ונקרצ גוי כה"ל, וירד עליהם כח עונותם ונתן
 עליהם כצלי צרול כי לח ה"י להם חיות קדושה, לז"ח הווגיד היינו ונשועבדים
 דייקא, שאפילו נשנותינו ה"י ונשועבד להם ולפרעה ונלך ונלרים.

ואפילו בלנו חכמים בלנו נבונים כו' ונורה עלינו כו'. ונראה להצין לשון
 אפילו, דלדרצה שהם יודעים יותר לספר.

ונראה לפרש שאפי' אם נהי' כלנו חכמים ונבונים ויודעים, שפרטס ונרע"ה
 (דצרים ח') עכ"ז ח"א להשיג צשכל חנושי גודל כח הנס של יל"ו, רק
 ספיורס הוא רק ונורה וגזירה לספר ציל"ו, וחארי שהוא ונורה חזי כל
 הונרצה לספר ה"ז ונשוצה (כ"ק חנוור"ר הרה"ל ונוחרקי נצג"ו).

או יאמר כי ידוע שיעקר יל"ו ה"י כדי להזדקך ונחווור הגשוני, וע"כ
 החיוב על כל חדם לזכור י"ו צלילות, שהוא ילא ונחושך העכור
 הגשוני כל יוני חייך, חשיח ואפי' כלנו חכמים ונורה עלינו לספר, ונלשון
 כהירות ולצנת הספיר שזדקך עוד ולילא ונולרים כני"ל.

או יאמר עד"ו' לח' שולח ונצית האקורים, שנרוב שנחחו ונספר לכא"ח
 חף חם צלתי ישאלוהו על עניינו, לז"ח ואפי' כלנו חכמים ולא
 ישאלנו על שינוי ענין עכ"ז ונורה עלינו לספר, ע"כ וכל הונרצה לספר חף
 שא"ל לספר להם כלל ה"ז ונשוצה.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻעַ וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן
 עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שִׁחֲוִי מְסַבִּין בְּבֵנֵי בְּרַק.
 וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה. עַד שֶׁבָּאוּ
 תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע
 שָׁל שְׁחֲרִית:

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה. הָרִי אֲנִי כִּבְּן שְׁבַעִים
 שָׁנָה. וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאמַר יִצִּיאַת מִצְרַיִם בַּלַּיְלוֹת. עַד

ברכת אברהם

מעשה ברבי אליעזר וכו' שהיו נוסזים צני צרק. שידוע שנועשהם
 של לדיקים קרא יום ולחושך קרא לילה אלו נעשהם
 כו' וע"כ נקראו ה"ח צני צרק שנוצריקים העולם והיו נוספריס ציליח
 ונלריס כל אותו הלילה כו' יראה כי צסיפור י"ט הצסירו והזככו צחי'
 הלילה עד שנושך לפענויס להיות נודת יום העליון הראוי עד שצאו
 תלמידים והרגישו צזה וח"ל רצותינו הגיע זמן קריאת שמוע של שחרית
 לתצר עם כ"י.

אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי וכו'
 ונסראוי לצאר ענין ההושך שחלה הדצר צנה שהי' כצן
 עי' שנה, לזה שלא זכס לזה שתאמר י"ט צלילות וכו' והתו"ט צפ"ק
 דצרכות הרגיש שס צזה ודוקק. — ונוקודס שנצח לצאר ונאמר הנוגיד
 צהגדס צרוך הנוקוס. כנגד הרצעה צניס דצרה תורה. חכס וכו' חונור
 ונה העדות והחוקיס והושפטיס אשר לוח הי' חלקינו חחכס. רשע וכו'
 חונור ונה העצודה הזחת לכס. חס וכו' וכו'. הקו' הנופורסנת לונה
 יחקו זו השאלה ונה העדות והחוקיס כו' אשר לוח הי' חחכס לשאלת
 חכס. הרי הוא דונה ונוש צלציוני לשאלת הרשע. ונה העצודה הזחת
 לכס. וחאנורו עליו שהוליה עלונו ון הכלל, ולא כעס עליו ג"כ, ולצאר
 זה נקדיס ונאנור התנח' (אצות פ"ג) חציון ישראל שניתן להס כלי חנודה
 חצה יתירס נודעת להס שניתן להס כלי חנודה שצו נצראו העולם שנאנור
 כי לקח טוצ גתתי לכס תורתי אל תעזוב, ולפי פירוש הרע"צ נר שנויותר
 זה שנוקייס תורתי אל תעזוב, חכן צאונת נאנור כי לשון התורה נאנור על
 טעוני הנולות לז"ח חציון ישראל שניתן להס כלי חנודה, חס הנולות צלצד,
 וחציה יתירס נודעת להס שניתן להס כלי חנודה, צנה חודיענו צזה שנתן
 חת התורה שהס טעוני הנולות וצזה יראה שנתן לנו כ"ח. לחחת ונקייס
 תורתי אל תעזוב. וצזה גילה לנו חצונו שהודיענו טעוני התורה
 הנוחוקיס נודעט ונופת לופיס וע"ז עושים הנולה צנוחה רצה, וזה שחנו
 חיונריס חצנת עולם חצנתנו. תורה ונולות חוקיס ונושפטיס, שזכו חצנת
 חתורה ונולות חותנו למדת, ע"כ ונשנת דצברי תורתך וצנולותיך, כיון

שְׁדָרְשָׁה בֶּן זִמְנָא. שְׁנַאמַר (דְּרַס ע"ז א') לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת-
 יוֹם אֲצִיתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ; יְמֵי חַיֶּיךָ הַיָּמִים.
 כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ תְּלִילוּת. וּבְחַבְמִים אוֹמְרִים יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם
 כִּנְהָה. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהִבְיָא לַיְמֹת הַמְּשִׁיחַ:

ברכת אברהם

שנודע לנו טעמי הנוצות, אכן יש שני ניני תורה, תורה נסתר אשר עפי' פנינויותה נתגלה לנו כל טעמי תורה אפי' נחוקים, ונגלה עפי' רוצ לל נתגלה לנו טעמי החוקים, ונסתר נקרא תורת ה'. וזה פירשנו (תהלים י"ט) תורת ה' נסתר, תנוונה זה שיה לנו כה"ת כח' חוקים ונשפטים, ונשיבת נפש, אפי' דברי' שאוה"ע ונוין את ישראל לוור ויה טעם יש צנוורה זו, אצל עפי' אותן הסודות ונשיבת נפש להשיב על החוקים (ועני"ש בתהלים ה' צנוור כי את בתורת ה' חפלו זה), הנוורם וזה שנגודל אהבת השם נתן לנו את תורתו וטעמי הנוצות ככדי שיעשום צאהצם וצחיצה רבה, וכבר נודע ונש"ל צנוור ואלו לל הוליא הקצ"ה וכו' ששצא אדם לעשות חיזקו ונורה והיא כצידה עליו ודוונה אליו כנשאו החיוב לו להזכיר בעצדות ונלרים שהיתה עצודה קשה ונורה והלילו ה' ונאותה עצודה כדי לקבל עליו עצודה זו. אזי יקל צעינו עצדות הנוורה ויעשה כל צלם שלם ושנחה רבה. וזה יתצאר לנו ונאור הנוגיד אלו קרצנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינו. הקושי" ונשורסנות ויה צלע צענוידת הר סיני צלל קצלת התורה. ולהכ"ל הכוונה אלו קרצנו לפני הר סיני וורה לנו הנוצות ולא נתן לנו את התורה, שהם טעמי הנוצות, דינו שחי" ג"כ ראוי שיעשה צנוחה רבה כשיזכור עצדות ונלרים כמש"ל צס"ם הצעל עקידה. וזה יפורשו דברי הנוגיד שאור ואפי' כלנו חכמים כלנו צנוים כלנו זקנים כלנו יודעים את התורה ונורה עלינו לספר ציליאת ונלרים. לפני אף שכלנו יודעים ונליאת ונלרים ונ"ו ונורה עלינו לספר. א"כ זש"ח הנוגיד חכמים ונצנוים הם כנוותר, דלזה א"ל חכמה גדולה דזיל קרי צי רצ הוא ותשצ"ר יודעין אותך, אכן לפי הכ"ל נאור כי עיקר זכירת י"ו הוא כדי לקבל עלינו עול צקוים ונלותיו ית"ו. א"כ הי' ונשראוי שלל להזכיר ציליאת ונלרים, רק אותך שאינם ונצנוים טעמי הנוצות, אשר ע"ז לל נחשצ להם עשיית ונלות והי' עליהם כעצדות, ע"כ ונשראוי להזכיר ציליאת ונלרים. אצל החכמים היודעים את התורה וטעמי הנוצות שלל נחשצ להם כעצדות עשיית הנוורה. כי צגודל שנחה עושים הנוצות ונחנות טעמי הנחונדים (ועפני"ג א"ח צהקדונה ונזה) לל הי' ראוי להזכיר ציל"ו, עכ"ז ונורה עלינו לספר ציליאת ונלרים שכל הנרצה לספר ציל"ו הרי זה ונשוצה, שצודלוי כאשר הוא אינו ונספר ציל"ו, ונורה שכל עיקר סיפור יל"ו אינו רק לזה שאינו חכם צחכנות התורה, והנוורה עליו כנו עצודה, אצל להחכם אין שום עשיית הנוורה נחשצ עליו כעצודה, ע"כ א"ל לספר ציליאת ונלרים שנראים הדברים

בְּרוּךְ הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא . בְּרוּךְ שְׁנַתַּן תּוֹרָה לְעַמּוֹ
 יִשְׂרָאֵל . בְּרוּךְ הוּא : בְּנִגְדֵי אֲרֻבָּעָה בָּנִים דְּבָרָה תּוֹרָה .
 אֶחָד חֶכֶם . וְאֶחָד רָשָׁע . וְאֶחָד תָּם . וְאֶחָד שְׂאִינֵי
 יוֹדֵעַ לְשֹׂאֵל :

ברכת אברהם

שְׂעוּשָׁה הַנּוֹלֵד וְנַחֲמַת הַתּוֹרָה, ע"כ חֵין נַחֲשָׁז לוֹ שְׂנִיעַת הַתּוֹרָה וְעַשִׂית
 הַנּוֹלֵד לְכָלִּים, אֲזַל כְּשֶׁגַם הַחֶכֶם וְנִסְפָּר צִי"ו הוֹרָה זֶה שְׂאִינֵי עוֹשֶׂה
 וְנַחֲמַת טַעֲמוֹ הַתּוֹרָה רַק וְנַחֲמַת לִיּוֹי הַשֵּׁם יַחֲצֹךְ ע"כ לְרִיךְ לְהַזְכִּיר יל"ו,
 לְזֹאת ה"ז וְנִשְׁוֹבָה, שֵׁם לוֹ צ' וְנִלְוֹת, עַשִׂית הַנּוֹלֵד וְעַמּוֹד הַתּוֹרָה, וְזֶה
 נִפְרָשׁ שְׂחַלַּת הַחֶכֶם שְׂרָחוּ לְשֵׁם לָז על תְּשׁוּבַת הַחֶכֶם הַכְּתוּבָה צְתוֹרָה (פ'
 וְחַתְּחַן) שֶׁהַחֶכֶם הַקָּשָׁה על הַעֲדוּת וְהַחֻקִּים וְהַנְּשַׁפְּטִים, וְלֹא נִלְוֵי צְתוֹרָתוֹ
 רַק חֻקִּים כְּמ"ש וְיִלְוֵי ה' לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים, וְגַם וְהַ שְׂנִיעִים
 וְלִדְקָה תְּהִי לָנוּ, חֵינוּ וְנִהְיוּבָן, לְזֶה נִלְוֵי שְׂחַלַּת הַחֶכֶם הַכְּתוּבָה צְתוֹרָה,
 חֵינוּ כְּשֶׁחַלַּת תְּלַמִּיד לְרַב, אֲשֶׁר חֵינוּ יוֹדֵעַ צְחֻמָּה, אֲלֵל כְּשֶׁחַלַּת רַב לְתַלְמִיד
 אֲשֶׁר שׂוֹאֵל אֲתוֹ לִידֵעַ אֵם תְּלַמִּיד יוֹדֵעַ וְתוֹתָן לָז לְעַמּוֹד על עֵיקְרֵי הַדָּבָר
 וְטַעֲמוֹתָיו, וְשֶׁחַלַּתוֹ הִיא וְהַ הַעֲדוּת וְהַחֻקִּים וְגו' אֲשֶׁר לֹא ה' אֲלֵקִינֵי
 אֶתְחַכֵּם, יִרְלֶה שְׂצֻחֻמָּה הַחֶכֶם אֲשֶׁר הוּא חֶכֶם אֲנִיעִיתִי שֶׁהוּא צָקִי צָכֵל הַתּוֹרָה
 כּוֹלֵה, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא חֵינִים לִי, לְפָנָיו חֵין חֻקָּה כָּלֵל, כִּי לְכָל הַחֻקִּים יֵשׁ
 טַעַם בְּנִסְתָּר, אֲחַן צְטַעֲמוֹים צְחֻמָּה חֵין כָּל אִדָּם זֹכֵר לְנִדְרֵיגָה ז', ע"כ
 הוּא שׂוֹאֵל לִיתֵר הַעַם אֲשֶׁר חֵין יוֹדְעִים רַק טַעֲמוֹי הַגְּלוּיִים, וְצַעֲזוֹרִם
 נִקְרָא שֵׁם הַנּוֹלֵד הַנִּסְתָּר חֻקָּה, וְכַנִּלְמַדֵּם ז"ל צְנִדְרָשׁ (פ' חֻקָּה) צְנִדְרָשׁ
 פ"ט ח"ר יוֹסִי אֲנִיר לוֹ הַקִּצָּה לְנִשְׂחָה לֶךְ חֵינוּ וְגַלְהַ טַעַם פִּרְהֵ אֲזַל
 לְאַחַר חֻקָּה, וְנִצְוֹרָה שֵׁם, דְּצִרִים שֶׁלֹּא נִגְלוּ לְנִשְׂחָה נִגְלוּ לְר' עֵקִיבָה וְחִצְרִי
 ע"ש, לְז"ל שְׂפִיר אֲשֶׁר לֹא ה' אֶתְחַכֵּם, דְּלִפְנֵי הַחֻקִּים חֵין כֹּחַן שׂוֹם חֻקָּה
 לְכַךְ הַקָּשָׁה לְוִנֵר לוֹ הַתְּשׁוּבָה על וְהַ שְׁלוֹה ה' אֶתְחַכֵּם חֻקִּים וְנִשְׁפְּטִים,
 דְּוִנִּנֵי אֵם ה"י צְרֻנוֹ לְגַלוּת לְהַם טַעֲמוֹי הַתּוֹרָה, ה"י לוֹ לְגַלוּתִים גַּם טַעֲמוֹי
 הַחֻקָּה, וְאֵם ה"י רֹלֶה לְהַסְתִּיר וְהַם ה"י לוֹ לְהַסְתִּיר וְהַם כָּל הַנּוֹלֵד,
 וְהַתְּשׁוּבָה כִּי הוֹלְךְ ג"כ לְחֻקִּים, כִּי וְנַחֲמַת שְׂנַתָּן ה' אֲתוֹת וְנִשְׁפְּטִים גְּדוּלִי
 וְרִאִינוּ צְנִדְרִים נִפְלְאוֹת ע"כ לֹא לָנוּ ג"כ חֻקִּים שִׁיבִי נִפְלֵא צְעִינֵינוּ
 לְאוֹת על נִפְלְאוֹת וְנִלְרִים, וְזֶה נִצְוֹה לִירְאֵה אֶת ה' אֲלֵקִינֵנו, לְז"ל וְיִלְוֵנוּ ה'
 לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים הַאֵלֶּה לִירְאֵה, זֶה הִיֵּה הַשֵּׁם ית"ו צִלְוֵי הַחֻקִּים
 לִירְאֵה אֶת ה' צִדְקָה לְטוֹב לָנוּ, אֲזַל אֲנַחְנוּ לְרִיכּוּם לַעֲשׂוֹת וְנַחֲמַת לִיּוֹי הַשֵּׁם
 וְלֹא וְנַחֲמַת הַטּוֹב, לְזֶה וְנִסִּים וְלִדְקָה תְּהִי לָנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל
 הַנּוֹלֵד, שְׂנַעֲשֶׂה וְנַחֲמַת הַלִּיּוֹי כְּדִי לְזַכּוֹר אֲתוֹתָן נִפְלְאוֹת שְׂעַשֶׂה צְנִדְרִים, וְהַ
 ה"י כּוֹנֵת הַנּוֹגִיד צְתוֹרָתוֹ לְהַחֶכֶם שְׂחַמֵּם צְקוֹלֵר אֲנִירִים תְּשׁוּבַת הַחֶכֶם. וְאַחַר
 וְאֵף אֶתְּ אֲנִיר לוֹ כְּהַלְכוֹת הַפֶּסֶח, יִרְלֶה הַחִיּוֹב וְעַשִׂית הַחֻקִּי הוּא כְּהַלְכוֹת הַפֶּסֶח,

חֶכֶם מֵה הוּא אוֹמֵר (דברים ו' כ')

ברכת אברהם

כינו חין ונפטרין חמר הפסקה חפיקונן, כדי שלא יאצד ועם פסק ונפיו
שלריך לזכור ועם הפסקה כמו כן החוקים, כדי שלא יאצד וישכח הנפלאות
שעשה ה' עמנו צנולרים (חסר).

חכם מה הוא אומר וכו' רשע ונה הוא חונן, יל"ד צזה. ה' ונה חכם
הוא כששאל ונה הוא העדות והחוקים והנשפטים,

ח"כ חינו יודע כלל ונתורת ונשה. 3, חונרו אשר ליה ה"ח לחכם, ונה
חילוק יש צינו לצין הרשע שאומר לכס. 2, חונרו וחף חנה חונור לו

כהלכות הפסקה כו', ונה הוא היישוב על הקושי, וגם חונרו כהלכות,
חסי' רחוי חונור כהלכות. 7, שעל שאלת הרשע לא חונר שום תירוץ

כלל, רק הקפה את שניו וחונור לו שאינו ככל ישראל כלל. ה', הלח שאלה
זו בלשון זה יבואר (פ' צח) שאומר שם (י"ג כ"ו) וחי' כי יחונרו חליכס

צניכס ונה העבודה הזאת לכס? וחונרתם זנה פסק הוא לסי' כו' והנני
ייחס שאלה הזאת לרשע שאין לו שום תירוץ כלל רק הקפה את שניו,

וליישב זה נאמר שיש חכמים שהם חכמים צעניכס וחושבים שעיקר החכמה
היא צני שודע צטוב העולם, וצמשה וצנתן צכל ויני קחורות ויודע לדבר

עם כל ויני צני חכם ושרים ויודע לפעמים לעשות חכמה של ורונה
לרמות צ"ח זה נקרא חכם חצל וני שיושב תמיד צצהו"ד ועוסק תמיד

בתורת ה' ואין יודע לרמות זה נקרא חס צעניכס, וכן גבור נקרא וני
שיש לו כח גדול לעסוק בצנלכות כצידות, ויכול לילך כונה פרסאות צכל

יום, וכן עשיר נקרא וני שיש לו וינון כרצה, וכן עקר נקרא וני שאין
לו צניס, אך צאונה זה חינו כי חכם הוא וני שידע וזוכה צחכונה התורה

ויודע לחדש חידושים בתורה ונוקצל עליו עול ונלכות שונים צכל עת ושם
צטחוו עיקר צה' ונחגצר תמיד על ילרו זה נקרא צאונה חכם ועשיר

וגבור, חצל חותן חס שוטים שאינם ונשגיחם צתכלית האמת, ונקראים
עקרים כי וני שאינו יודע לחדש בתורה זה עקר שאינו ונוליד, וכח"ש

צנדרש (פ' עקצ) לא יחי' צך עקר וצצהונתך, צצהניין שלך, והנה חכמים
רק צעניכס כנאמר הנציא (ירמי' ד') חכמים הנה להרע ולהטיב לא

ידעו, אך הרולה לחכות לכחרו של תורה לריך להחייגע צה הרצה ונחמילה
ולטעום צה טעם ורירות כח"ש צננילה (ד' ו') י' געתי ונלחתי תאמין

כו' וכן חונרו צצרכות (ד' ס"ג). חין החורה ונחקיים חלל צני שנונית
עלנו וכו', ויבואר זה לפתי"ש רז"ל שגורין על הטיפה שיחי' חכם או

גבור ועשיר, וצענין החכמה אפשר שיחוקף לו חכמתו ונלד יגיעתו צחכונה
ה' וזהו יגעת ונלחת תאמין. שימילאו חכמה יותר וננה שגור עליו

ונשאי"כ צלא יגיעה שאף נה שגור לו חכמתו לא תעמוד לו ותועלת כגור
עליו הוא רק לזה שינלל צקל חכמתו כגורת עליו צלא יגיעה רצה,

ונשאי"כ חכמה הצחה ונלד הצחירה שלריך יגיעה רצה וחז' ינלל, ואין זה
נגד כגור כי ענין יגיעה היא ירחת ה' וע"ז חכם צחירי' כח"ש צנידה

וְהַמְשִׁפְטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם: וְאַף אַתָּה אָמַר-

ברכת אברהם

שם שלדיק ורשע לא קאונר והכל זידי שנים חוץ ונירלח שנים, ושכר
הצא על התורה הוא על ניה שצאה אליו ונלד יגיעתו ולא על ניה שנגזר,
וזה שאנרו צעירוצין דוד דגלי ונסכתא נתקיינה תורתו זידו ונשא"כ
צשאלו כו' שפירש"י ז"ל שדוד יגע בתורה כו' לפי שהיתה ע"י יגיעה ונלד
צחירתו נתקיינה שכר תורתו שהגינה עליו, וזהו זאת התורה חלם כי
ימות צאוכל שיניית עלמו עליה, ירלה זאת היא התורה המציבה לקבל שכר
עלי' צונה שנינית עלמו עלי' ונשא"כ הצאה לו צלה יגיעה שלח תתיחס
אליו רק נקראת תורת ה' שנה' צא אליו שכך גוזר עליו, וכן לתפלה
צכוונה לידע לפני ניי הוא ונתפלל הוא עצודה גדולה כנאונרם צתענית
(דק צ'). חיוה עצודה שצלב זו תפלה, וכן צכל ונלוה לעשות כדת, ולריך
צכל עת לעשות ונלחונה עם הילר וניי שזוכה להתגזר עליו צודחי הוא
נקרא גצור והנוון עם סוצרים כשרואין וניי שזוכה לעסוק צתורת ה' תנייד
ונתפללנין צכוונה הם ונתקנחין ונאונרים שהוא יושצ צנומחה תנייד והם
חינם יודעים צכל כנה יגיעות החלם לריך להעניק צסלכה להצין על
צוריו, וכן להתפלל צכוונה לידע לפני ניי הוא ונתפלל, רק שזהו הנולאכה
ונקותרת צנוח ואינו נראה צכל לצני חלם לכך הם סוצרים שאינו ונלחכה
צכל, חצל צחנות לא לחינם נקרא עול תורה ועול ונלכות שנים ונתישים
כה חלם חף שצחנות הוא ונתוק ונדצש, זה הוא לחמר יגיעה גדולה,
ונכש"כ חם חלם חכס הוא שונסכל צכל שעה ורואה שלח התחיל צכל
ללמוד תורת ה' ולא להתפלל צכל, חז צודחי לצו נשצר תנייד כנ"ש יוסף
דעת יוסף ונלחוצ, רק החלם לריך להתחזק ח"ע ולוונר צרוך השם אשר
נתן לי שכל להצין כי טועס חני קלת ונטעינות התורה, ודוונה חני רק
כניי שנוטל פרי צידו ועושה צו רושם קלת לטעום טעם פרי קלת, ונעיקר
הפרי לא נהנה צכל, כן וני שהוא חכס חניתי רואה שלח זכה צכל לטעום
וננתיקת התורה רק רושם קלת, חלח שלריך ליתן שצח וסודי' לה' ע"י
צעלמו שזכה לטעום קלת וננתיקת התורה, חצל וני שהוא רשע חוונר על
החכס הנ"ל שיושצ וננתיגע תנייד צתורת ה' שזה חין עצודה צכל וכחשצ
צעיינו כשוטה, רק זה שעוסק צהצלי העוה"ז צנולאכות וסמורות זה נקרא
עצודה, וניי שהוא חכס צחכונת העולם ויודע לרעות, זה נקרא חכס,
ונעתה ההפדש צין דיצור החכס לצין דיצור הרשע, שהחכס חם הוא חוונר
ויה העצודה הזאת נחשצ צכל הוא ונחונת גדול הכנעה, והא ראי' שכל
ונלחכות ועצודות ונעוה"ז הוא צכל צעיינו. והרשע חם הוא חוונר
שהעצודה הזה חין נחשצ צעיינו לכלום היא ונחונת שצזוי' צעיינו צחנות
עצודת ה'. רק עצודתו של העוה"ז נחשצ צעיינו וזה חפיקורס גנוור,
ננלח צתורה כתיב סתם שאלת צנו ויה העצודה הזאת לכס, ולא ציאר
כוונתו, ח"כ טוכל לדון חותו לכך זכות כי שולח צחנות שאין יודע טעם
ונלות פסח לכך לריך חחה ונחחילה לוונר לו טעם הדצר כי זכה פסח הוא

לֹא בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח אֵין מִפְטוּרֵין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוּמָן :

ברכת אברהם

כו', אצל הונגיד ציאר כוונתו שאוונר לכס ולא לו, דהיינו על עצדות שלנו הוא ונזהה שאינה עצודה כלל, ועל עצדותו של העוה"ז היא נחשב לעצודה ה"ז אפיקורס גנור, ועז"ל ודע ונה שתשיב כו' לכך אם אתה לאו צר הכי נועז שלח ללכת עמו צדרכים כלל רק לוונר לו שאין אתה בכלל ישראל רק אתה ראוי שיפלו שיניך ופיך שלא תוכל לדבר כלל, אצל החכם שואל כך על כלל התורה ונה העדות וכו' פי' שהחכם אוונר כך כיון שזה ליה השם, ח"כ בודאי צכל דיבור של תורה או צכל עשי"י של ונורה יש בודאי ענינים גדולים, ח"כ צזה הענין כמו שאנו עוסקים בתורה וצונלות יהי נחשב לעצודה לפני ונך גדול ונורה כזה שהוא ונדבר צתנייה צלשון הכנעה גדולה וזהו החכם האוניתי, רק שאתה לריך לאונץ את לצצו צבתחזקות ולוונר כהלכות הפסח שאין ונפטירין אחר הפסח אפיקוונן, יראה שהרי אנו רואים צונלות הפסח שנונה לאכול על השוצע דוקא ולא לטעום כלל שום דבר אחר כדי שיטאר טעם הפסח צפיו, הרי שאעפ"י שלא הי' נהנה ונן הפסח רק טעם צעלנוה זה עיקר ונלותו ועצדותו, כמו כן אם אנו זוכים קת דקלת ונעיינות התורה שלו דינו, וז"ש (תהלים קי"ח) פתחו לי שערי דק אצל צם תודה זה השער לה' לדיקים, ואונר אודך כי עניתי ותכי לי לישועה, שע"ז הי' לי ישועה וע"כ לריך לשנוח גם ע"ז שנוחה גדולה, וכנ"ש (שם קי"ט) שש אכני על אונרתיך כנוולא שלל רצ, כאלו עשיתי עצודה הראוי' לפני הקצ"ה צנוליחת שלל רצ ונהכ"ק שנפלו שם ציניהם.

או יאמר שכוונת החכם הוא כי נשפט הוא אחרתו החלק וננלותיו ית"ו שהשכל נחייב לעשותם אפי' צלי ליו, וצזה יש תועלת לנו ולו כציכול לאשר כי שנו נקרה עלינו, ואם נחל ונלעשותם יתחלל שנו כציכול ח"ו, וגדר חוקים הוא הדצרכים אשר לא נוולא צו שום תועלת וטעם רק ונגזירת הצורה יתצרך עלינו כנ"ש אונרת אלוה לרופה, ללרף צהן את הצריות וכנ"ש גזירה גזרתי כו' ואנו ונחוייבים לעשותם כדי לעשות נח"ד ליולרנו, וגדר עדות, הוא צרית ההצבה העלוונה אשר צינו וצין יראיו כלהצת האצ לצנו, שהכוונה צו הוא רק להצרות שכרו ולהשפיע לו עוצה ונרצה צעשייתו, וכאצ שנועניים שליחות וליויים הרצה לצנו כדי שיחצרך צאריכות יונים, ושיש ונלות הונורים על השגחתו עלינו שלא כצעט ח"ו ונחנות יבורים כמו קידוש החודש שנלונר החודש הזה לכס, וארז"ל כזה ראה וקדש, שישראל נושלו ללצנה שונלפלת ונחיקה וכן כונה ונלות שנעשה זכר ליציאת ונלרים שכנו צנולרים הדין של קושי השעצוד הי' לרחניים לונר הקץ כן מזכור תנייד ונלונין צהשגחתם שהוא עיקר גדול לעצודה השי"ת, והנה צשלמן הערוך הלז קדר כולם, וכבר ציארנו צפסקא עצדים היינו לרנוז על עון ונכירת יוסף להישועאלים, ועל כן אונרו צפסקים כל אחד ואחד נתן פסחו צעורו ונפשינו לאחוריו ח"ר עיליש טיעאל, ופירש"י דרך סוקרי

רְשַׁע מַה הוּא אֹמֵר (שְׁנוֹת י"ג כ"ו) מָה הָעֵבֶדָה הַזֹּאת

ברכת אברהם

ישנעאלים הוא זה, לרנוז על עון הכ"ל, וע"ז רנוזו הכ' טיצולין על סיבת הגלות וכונ"ש (פ' וישב) וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת צדס, והטיבול הכ' על סיבת הגאולה זכר לדס פסח שצזכות זה נלוו וכוונ"ש ולקחתם אגודת חזוז ועצלתם צדס אשר צקף, ולענין זה יש חוקים שרלוצן ויוסף וצנינין ל"ה היו צעון זה, וכן יש חוקים שנלעווינו על חנוץ ואפי' דונסכו וצכרת ואיסור הנאה וצ"י וכדומה, אלל הוא ונגזירתו יתצרך, וכן יש עדות ג"כ כדונין ללי אש שנוצאר צונדרש (פ' צח) לפי שהליל הקצ"ה לאצרהס ונכצטן האש ע"ש שהס רק לנוען הסיף להס שכר, וזה שאלל סחכס על ונה ולנה זה, ועז"ל הנוגיד אף אתה חנוור לו כהלכות הפסח דקיינו"ל צפסמס (דף ו'). דשאלין ודורשין צהלכות פסח קודס לפסח שלשים יוס, כדי שיהיו ונלוודים וונצנים הכל כרלוי צהגיע החג שיהי' העש"י צשנחה והסתלצות עלוונה ול"ה כנונת חנשים ונלוודה, ועול שעצוד ונלרים ה"י ג"כ צכדי שתקיים ונלתו צשנחה כונש"ל צנוחור ואלו ל"ה הוליל וכו', ושיהי' ונתוקן כל זהוונתס צכור גלות עצדות ונלרים, וע"כ נרצו אהצתו חותנו הרצה לנו תורה ונלות, ול"ה יש עדות לישראל שצעי יס, ואנור עוד עעס צזה חין ונפטיירין אחר הפסח אפיקיוון, שהוא גנור ותכלית הפסח וחין אוכלין אחרי' שאר וניוס כדי של"ה ישתכח ונהס עעונו שהוא להנשיך עלנו ועז"ל שהוא להכניע חלויכי ונלרים שעצדו לנוזל טלה, וכנוצאר צספרים הק' שנוחנת שעצדו ע"ז נדור חנוש ול"ה היו ונכירים שנו ית', ונלרים ה"י ראש לעוונתה וקליפה ונע"ז הולרכו להיות שנה להכניע על ידס חלוח ונלרים שהי' ונקוס ונטוקף ציותר, ונסרו נפסס צק"ה לירחחס כונ"ש צונדרש ע"פ לנוכה ונלרים צצכוריהס, צכדי שגס חנחנו נעצדהו צלצ טלס, ואלו הכ' עעונים צעלנוס סס חותס שאנורה התורה ואנרת לצנך עצדים היינו לפרעה צנולרים, ע"ד שכתוב תחת עצד כי ינולך ותחת שפחה כי תירש גצירתה כו' שכתצו הנופריס לרנוז על רוח הטוונתה שהי' עצד ונקודס לטערה דקדושה, והנה כנו כן גס חנחנו הינו אז צצחי' עצדים שהנ"ק נפלו ונתפצרו צקליפות ונלרים ויולילנו ה' אלקינו ונשס ציד חזקה ויתן ה' חותות ונופתים גדולים ורעים צפרעס וצכל ציתו שזוהו הסיצה הרלשונה צכדי להרלות יכולתו יתצרך, צכדי להסתחזק ידיעת השס ונליחותו צישראל כיתד חזק של"ה תנווט כי הוא חלק' חלקים ונלכותו צכל ונשלה וחין וני יוכל לענווד נגדו אפי' הקליפה וננלרים כלה כעשן ון הארץ, ואנור וילוו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' חלקינו לעוז לנו, שזוהו הסיצה הכ' שהגלות הי' לעוז לנו ולחיותינו כהיום הזה צנתינת התורה כהלכות הפסח ונוש צנדרש ל' יוס קודס לפסח, שכאשר יגיע הפסח יהי' הכל ונוכן צכר, וזהו צכל דור ודור חייב חדס כו' כנ"ל.

רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם, יש לפרש עוד כי הוא חושב לעיקר העבודה

לָכֶם; לָכֶם וְלֹא לִי. וְלִפִּי שֶׁהוֹצִיא אֶת עֲצָמוֹ מִן הַקֶּלֶל
 כְּפֶר בְּעֶקֶר. וְאַף אַתָּה הִקְהַה אֶת שִׁנּוּי וְאַמְרֵ-לוֹ (שְׁנוֹת י"ג ט')
 בְּעֵבֹר זֶה עָשָׂה וְיִּי לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרָיִם. לִי וְלֹא לִי. אֵלֹהֵי
 הָהָרָה שָׁם. לֹא הָיָה נִגְאָל;

מִם מַה הוּא אוֹמֵר (שְׁנוֹת י"ג י"ד) מַה זֹאת וְאַמְרָתָּ
 אֵלֹהֵי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנִי וְיִי מִמִּצְרָיִם מִבֵּית עַבְדִּים;
 וְשִׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל אֶת פֶּתַח לֹא. שֶׁנֶּאֱמַר (ס"ט)
 וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעֵבֹר זֶה עָשָׂה וְיִי לִי
 בְּצִאתִי מִמִּצְרָיִם;

ברכת אברהם

רק צתורה ותפלות ותעניתים וסיגופים, ולא לעזרו יתצרך צתענוגי עוה"ז
 לאכול שוגע לכס, לכס ולא לו, שאין כוונתכם כלל לו יתצרך וע"כ כופר
 בללקתם, ולדבריו צריאת הקצ"ה שה"י לעשות רזונו בלכד אין ונהראוי
 לאכול כלל וע"כ כפר בעיקר הצריחה בתיקון דלמ"ו להגיע זהם לעוה"ב,
 ואף אתה הקרה את שינוי אחרי שח"ל לאכילה ולנוה לו השיניים ואנוור לו
 בעבור זה עשה ה' לי בלחתי ונוגרים להוליא הכ"ק כו"ש ויכללו את
 נוגרים, וע"כ הנוה לאכול, לי ולא לו חלו ה"י שם לא ה"י נגאל (הרה"ל
 הקדוש ונוהר"ש צונס ופרשיקטע ז"ע).

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים כו'
 בעבור זה לא חננתי חלף בשעה שיש נוה ונרור ונוגחים
 לפניך, וראוי לשים לב ע"ז, שה"י ראוי לונו עשה ה' לי שהולחתי ונוגרים,
 וגם תיבת לי חינו ונדויק, גם ונסיים (פ' צא) לנוען תה"י תורת ה' צפין,
 שה"י ראוי לונו לנוען תשנורו את התורה הזאת, צפין דקאנור חינו ונוין
 ועוד שארי דקדוקים, ונקודם שגאל לבאר זה נקדים ונאנורם ז"ל בנדרש
 (שוח"ט תהלים י"ח) על פסוק יליגו ונחויצי עז ונוננחי כי חנונו ונוני
 יקדנונו ציוס חידוי ויהי ה' לנושען לי ויולחתי לנרמז יחללני כי חפץ צי,
 ר' סיונו פתר לה ונחויצי עזוה פרעה שגאנור חנור חויצ ונוננחי חלו
 הנוגרים, קדנונו ציוס חידוי זה עונלק שגאנור אשר קרך צדק, ויהי ה'
 לנושען לי, וידי נושה כצדים, ויולחתי לנרמז שנתן לי את התורה שגאנור
 חרוכה ונארץ נוה ורמזה ונוני ים יחללנו כי חפץ צי ע"כ, ונוננחי לשום
 לב ע"ז ויהי ה' קשה להנדרש על ונקרא קודש הכיל שדרשו זה. צי,
 דנהי דהפסקוקים שצנדרש דשו, יחא שהצית, חלל זה שסיים יחללני כי
 חפץ צי, ע"ז לא דרש כלום ח"כ לנוה סיים את זה, הנה לבחור הנודרש
 הכ"ל חנונו לנושען הדרוש הפסוק (תהלים כ"ט) ה' עוז לעמו יתן ה' יצרך

יכול מראש חֲדָשׁ. תְּלִמּוּד לְאֹמֵר בַּיּוֹם הַהוּא. אִי
בַּיּוֹם הַהוּא יְכוּל מִמְּעוֹד יוֹם. תְּלִמּוּד לְאֹמֵר בַּעֲבוּר זֶה.

ברכת אברהם

את עונו צטלוס, דקסה דכיון דעזו ג"כ צרכה היא, לונה שינה צלשון
העזו ונצטלוס, ולח' חונר ה' יצרך לעונו צעזו וצטלוס, ונקודס שנצולח לציחור
הי"ל נקדים דהסיבות אשר הונה לעזר האדם להלילו ונלרותיו שתיס הונה.
לח' זכות אדם צעלמו, אשר צח זכרונו לפני הקצ"ה לטובה ונעשיית
ונלות ולצטו שלם עם ה' חלקיו. צ, לח' שהאדם צעלמו חינו כדחי להללה,
ונחונת רוב חטאיו ועוונותיו עדיין יש ונקוס וסיצה להכלל נרעותיו צהיותו
הוא נרדף ונחיש אשר זולתו והחלקים יבקש את הנרדף כנצולח צנדרש
רצה קהלת (וצילקוט שנועתי ג') ע"פ והחלקים יבקש את הנרדף, רצ
הונח' חונר לעולם החלקים יבקש את הנרדף אתה ונולח לדיק רודף לדיק
והחלקים יבקש וכו' רשע רודף רשע והחלקים וכו' (וצנ"ר ויקרא כ"ז) ונוסיף
אפי' לדיק רודף רשע והחלקים יבקש את הנרדף, רצי יהודח צרצי סינון
לעולם הקצ"ה תוצע דנון של הנרדפים ונן הרודפים תדע לך שהוא כן,
שכן הצל נרדף ונפני קיו, ולח' צחר הקצ"ה חלח צהצל שנחונר וישע ד'
חל הצל וכו' (ואנש"ל פ' צראשית צזה) נח נרדף ונפני דורו ולח' צחר
הקצ"ה חלח צנח שנחונר כי חותך רחיתי לדיק לפני צדור^ה הזה (ואנש"ל
פ' נח צזה) וכו', עד ישראל נרדפים ונפני החונות, וצחר הקצ"ה צישראל
שנחוני (כי יעקב צחר לו יח) וצך צחר ה' להיות לו לעס סגולה, עד
שהקצ"ה שונח להרודף שגס צקרצנות כן וכו'. עד לח' תקריצו לפני ונן
הרודפים חלח ונן הנרדפים, וצזה פירשנו צפ' צחוקתי צצרכה ורדפתם
את חויציקם ונפלו לפניכם לחרצ, דקסה ולונה לח' חונר סתננח ונפלו
חויציקם לפניכם לחרצ, רדיפה זו לונה, וצתוכמה ורדף חותם קול עלה
נדף וכו' ונפלו וחין רודף, שרחוי לשים לצ ע"ז שסיס צזה וחין רודף,
נחיי כ"נו לנו ונזה צחס יש רודף חו חין, חך הענין הוא דלנריך לחקור
ונחיה סיצה צח שהחלקים נבקש את הנרדף חפי' הוא רשע, חס נחונר
שצח ונלד הנרדף שחפי' הוא רשע הקצ"ה ונתנולח רחוניס עליו ורחוניו על
כל ונעשו והקצ"ה ונלעזר כציוול חפי' צשפילת של רשעים כנחונרס ז"ל
(נגילה י"ח). ונעשי ידי טוצעים ציס וחחם חונררס שירה לפני, וכן לח'
נחונר כי עוז צלחתו לפני החליל, כנצולח צפ"ק דנוגילה, לכך חפי' צלדיק
רודף רשע והחלקים יבקש את הנרדף, דקסה ע"ז, דזה נראה סותר לונה
שאנורו חז"ל צצרכות (דף ז'). ונותר להתגרות צרשעים צעזו"ז שנחונר
עוזצי תורה יהללו רשע ושונורי תורה יתגרו צס, וחף שצחונת הקסו ע"ז
צגוני, ונזה דחונר רצי יחמק חס רחית רשע שהשעה ונשחקת לו, חל
תתגרה צו שנחונר יחילו דצריו צכל עת, ונסיק צגוני חס צלדיק גנור
וחס צלדיק שאינו גנור ע"ס, ונ"ו לפי ונה שכתצטו שצח הרחוניס ונלד
הנרדף נחיי ג"ו צזה שהרודף לדיק גנור, וע"כ ל"ל שהסיצה הוא צחה
ונלד הרודף ע"ד ונחונרס ז"ל (צרכות פ"ה). ג"ד ונזכירין עונותי של אדם,

בְּעֵבֹר זֶה לֹא יִמְרָתִי . אֲלֵי בִשְׁעָה שְׁיֵשׁ מִצָּה וּמְרוֹר
מִנְחִים לְפָנֶיךָ :

ברכת אברהם

קיר נעו עיון תפלה, ונוסך דין על חזירו לשמים, כמו כן זה הרוך
גורם שנוזכר לו עונותיו לעיין צונעש"י חס רחוי הוא להיות רודף, וכלשר
נונלח עליו חיזה הטח אשר יחרה עלי' חפו של הקצ"ה וני חתה להיות
רודף, כמו האז שיש עינל על צנו ויצוה אחר להכות את צנו, יורד ענו
עד לחייו, כי ונה לו להכות את צנו, אזל כשיש לו בן אחר עוז ונחונד,
והוא וכה לצנו השגלוי, יש לאז הנחה ונה, ולכך צלדיק גנור
וותר להתגרות צרשעים, אזל לדיק שאינו גנור חסור להתגרות, ולזה
צצרכה צפ' צחוקתי שנהי' לדיקי' גנורים, חנור ורדפתם את חויצכם חפי'
סתהי' אתם רודפים עכ"ז לא יהי' צה חלקים יצקש את הנרדף ונפלו
חויצכם, וצחוכה כאשר חנור ורדף חותם קול גדף, ע"כ חייפטר שתלפו
סתהי' לכס תקוונם ונלדו חלקים יצקש את הנרדף ועכ"ז ונפלו ונשום וחין
רודף צכל העיקר הסיצה צל ונלד הרודף, חורם ונדצרינו שזה שהחלקים
יצקש את הנרדף הוא ונלד הרודף, חף שהוא לדיק כיון דחינו לדיק גנוה,
חזי נפקד עליו עונותיו וחוצע הקצ"ה דנוי' של הנרדף ונרודף, חך עדיין
רחוי לשום לצ ע"ז, דח"כ הי' ונכרחי שגייע עונש להרודף שלא יוכל
לעשות להנרדף, אזל עכ"פ לא יתעלה הנרדף, ונקרל והחלקים יצקש את
הנרדף ונשנע שיתעלה הנרדף ועוד לריך להצין הסיצה לונה ונחנור עפ"ז
שנצוחר, צח"ה שער הכניעה ספ"ז, וחנור ח' ונן החסידים, הרצה צני
חדם, יצוה ליום השצצון וכו' עד שגרחין זכיות לחדם שלא עשה, ויחנורו
לו הזכיות צלו ונחותן שצצרו עליך לה"ר שהטילום עליך ע"ש, ועונש"ל
פי' ויחי צנחנור ויחנור חליהם ווסף, וצה נפרש ונחנור הכתוב (פי' שלח)
ויחשע צן נון וכלצ צן יפונה ונן חתרים את החרץ קרעו צגדיהם הכוונה
הוא שנחנות שהנורגלים צצרו עליהם רע עד שכל העדה רלו לרגום חותם,
נזה זכו לקרוע חותן הנלצושים שנעשו ונהנלות וונעש"ט ליטול לעלונן
וכנ"ש צוח"ק פי' חנור, ולדיק חתחפו וננה דחיו חתקן ה"ד יכין רשע
ילצש לדיק, והס"ד כקוי חטלה ע"ש וכצר ציחנורו ונה שהקצ"ה ונצצ
סיצות כדי שיונלח ונקום ליקח העונש ונישרלל וליתנה לחיה"ע, ח"ש
(תהלים כ"ח) ושנע לדיק כי נקם, שקחי על הקצ"ה שנונלח ונקום לנקום,
פענוי' ירחץ צדם הרשע, ונה שהי' הכרח להיות צדם הלדיק שאינו גנור
ויחנור חדם חך פרי ללדיק וענו"ש צתהלים קי"ז ונה, ששחין לישרלל זכות
אשר הקצ"ה יעשה סיצה להנקם ונחיה"ע, והנה צחנות לא הי' ישרלל
כדחיס לקי"ס עצור זכותם ונשום וניעוט חנונה שהי' צהם, שע"כ לא נחם
חלקים דרך חרץ פלשמים, וגם חללם סוף הי' קטררו גדול ע"כ עשה
הקצ"ה סיצה ויחזק לצ פרעה לרדוף שיחי' הוא הרודף וישרלל נרדפים
כדי שיחי' החלקים יצקש את הנרדף וזה הי' הגרם וצני ישרלל ינלחיס
ציד רנה, וצה נצח נצח הנדרש ילילני ונחויצ עז וכו' עד וינלחני

מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו ועבשיו
 קרבנו המקום לעבודתו. שנאמר (יסטע כ"ד ז') ויאמר
 יהושע אל-כל-העם. בזה-אמר יי אלהי ישראל בעבר
 הנגר ישבו אבותיכם מעולם. תברח אני אברהם
 ואבי נחור. ויעבדו אלהים אחרים: ונאקה את-אביכם
 את-אברהם מעבר הנגר. ואולף אותו בכל-ארץ כנען
 ואברהם את-זרעו ואתן-לו את-יצחק: ואתן ליצחק את-
 יעקב ואת-עשו. ואתן לעשו את-הר שעיר לרשת אותו.
 ויעקב ובניו ירדו מצרים:

ברוך שומר הבטחתו לישראל. ברוך הוא. שהקדוש
 ברוך הוא חשב את-הקין. לעשות במה שאמר לאברהם

ברכת אברהם

לנחמד זה התורה, שזזה לה נביא חנכו לריכים להיות נרדפים רק יחי
 לנו זכות עלנינו ויחללני כי מספן צי בזכותי, וזה יש לכוון (פי' שאחיזי
 שונעו רעתי ששו כי אחס עשית כו' חש"ל והגדת לכך צעזור זה, ירלה
 צעזור שאקיים ונלות השי"ת עשה ה' לי בזכותי, צלחתי ונוגלים, ירלה כי
 היליאה לה ה' בזכותי רק ונלד היותי נרדף ונוגלים, אצל חמר היליאה
 שלא הייתי נרדף ונחזכו קיבה עשה לנו השי"ת הטובות, זה ה' בזכותי
 עזור קיום ונלות, וחי' לך ללות וכו' לונען תחי' תורת ה' צפיד, שתעשה
 התורה לעיקר שלא תאונר והלא ונקודם שהי' לנו תורה, עשה ג"כ הקצ"ה
 עוננו טובות שהוניחנו ונוגלים, לז"ל שתדע כי ציד חזקה הוליחך די
 ונוגלים ירי' שצחונת לא היינו כדאים להגאל חס לא שהי' זכה גדול, וזה
 הכח ונחזק יד לא ה' כי"ל על היליאה, אצל חמר היליאה לא ה' ונעיל
 הכס רק התורה כ"ל.

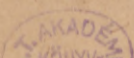
מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו. שכל ניי שהי' עוצד ע"ז ה'י
 אבותינו ועכשיו שנושכנו וזהס
 כו"ט צונדרש (פי' צא) ונשכו ונע"ז וקמו לכס, קרצנו הנוקוס לעבודתו
 והוא חצינו שנאמר ויאונר יהושע אל כל העם כה אונר ה"ל ישראל כלצד
 (הרצ הקדוש כו' ר' נרדכי ונעשכיו ז"ח).

ברוך שומר הבטחתו לישראל ברוך הוא שהקדוש ברוך הוא חשב
 את הקץ לעשות וכו' ראוי לשים לב ע"ז, ונחי עדיפותא איכא חנלו ית,
 שהוא שונר הצטחתו הרי כיון שהצטיות, צדלחי עליו לשונרו
 ולקיינו. צ', נראה דתרתו צרוך הס כוונה חי. שזה שהוא שונר הצטחתו,

אָבְיָנוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים . שְׁנַאֲמַר (בְּרַחֲשֵׁית ט"ו י"ג) וַיֹּאמֶר
 לְאַבְרָם יָדַע תְּדַע בְּיַגְר יְהוָה זְרַעַךְ בְּאַרְצֵן לֹא לָהֶם
 וְעַבְדֵּם וְעַנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה ; וְגַם אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר
 יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי וְאַחֲרָיִךְ וַיֵּצֵאוּ בְּרַב־שׂ גְּדוֹל :

ברכת אברהם

שחישז את הקץ. ג', לריך להצין סנוכות פסקא הלז, לפסקא הקדום, ע"כ
 נאמר דהגזירה צברית צין הצתרים, לא הי' כ"א כי גר יהי' זרעך צארץ,
 דוקא ועצדום וענו אותם ארבע ונאות שנה, ירלה כשלא יהי' הגלות, כ"א
 בזרעו, ועצדום לא יהי' כ"א בזרעו, אז יהי' ד' ונאות שנה, ונש"כ אס
 יסי הגלות השכינה, וזה לא דיצרו כלל, שצכותו ית' יכול לגאלם קודם,
 ונצואר זה שצונלרים הי' גלות השכינה כו"ש צנוגילה פ"ג, העם גלו
 לצונלרים שכינה עונסה, וכן ונז"א צונדרש (פ"ו) החודש הזה לכם, לי
 ולכם הוא הגאולה, כציוול אני נפדית עונסה, ונש"א צונדרש ש"ס (ד'
 י"א). צפסק קול דודי צשעה שצא ונשה ונאמר לישראל צחודש הזה אתם
 נגאלים, נאנרו לו ונשה רצינו הליך אתה נאנר כן והלא נאנר הקצ"ה
 לצברהם ועצדום וענו אותם ד' ונאות שנה ועדיין חין צידינו אלא ר"י
 שנים, נאנר להם הוחיל והוא חפץ. צגאלתכם חינו ונציע צחשצנותיכם,
 ולכאורה כיון שנאנר הקצ"ה צפירוש לצברהם ידוע תדע צדרך ידיעה כי
 גר יהי' זרעך, ד' ונאות שנה הליך יהי' היפוך הידיעה, אך שהרצה
 ונפרשים צטעם שהקדים לגאלם או ונשום שקושי טעצודם הי' ונשלים לצונן
 ד' ונאות שנה או ונשום ריצוי עם שהי' ונשלים לצונן הנ"ל ולפ"ז הי'
 נהדין שיגאל כיון שצא העת האנוית, ח"כ הליך ינאנר הוחיל והוא חפץ
 צגאלתכם חינו ונציע צחשצנותיכם דנשונע צזה ונשום שהי' חפץ צרלנו
 עשה לפנים ונשום"ד והלא נהדין צא הפקודה, ולהכיל ו"ל הוחיל והוא
 חפץ צגאלתכם פירוש שנוגע הגאולה צה ית"ו ע"כ חינו ונציע צחשצנותיכם,
 חשצנותיכם דייקא צצבר הנוגע לכם לצד, ונצואר ונודרש (פ"ג) וארד
 להילנו ניד ונלרים, נאנר הקצ"ה לנשה חני נאנרתי ליעקב חציקם, חכבי
 חרד עונך ונלריונה, וחכבי חעלך, ועתה ירדת להעלות צני, כנו שחאנרתי
 ליעקב חציקם וכו' הנה חף שהצטחה ונאנרתי חעלך הי' ליעקב, חאש"כ
 קיים לצנים, כנו כן, צודחי שהצטחה ונאנרתי חרד עונך קיים ג"כ צצנים,
 ע"כ הי' גלות השכינה צצנים, וכנצואר צונדרש צצכות ד' צצרים נגאלו
 ישראל וננלרים. ח' שלח שינו את לשונם. צ' שלח שינו את ונלצושיהם.
 ג שגא גילו ונחורין שלהם. ד' שלח הי' ח' ונשה פרוץ צעריות, עיי"ש
 ונחונת זאת שהתייחסו לצרע יעקב, שונר הצטחה ליעקב לקיים על זרעו
 שהם דוניים לו חש"א הנוגיד צרוך שונר הצטחה לישראל, אחרי שהקדים
 ויעקב וצני ירדו ונלריונה, והצטיחו שהי"ת שירד ענוו צגלות, עז"א צרוך
 שונר הצטחה לישראל, כצא שהי' עם זרעו ישראל צגלות, שלכך הקדים

ונכסין את הנולות ונגזיזין את הכוס:

Man bedeckt die מצוה, hebt das כוס in die Höhe und fährt fort:

וְהָיָא שְׁעַמְדָּה לְאַבּוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שְׁלֵא אֶחָד בְּלָד
עָמַד עָלֵינוּ לְבַלּוֹתָנוּ. אֶלָּא שְׁבְכָל־דּוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים
עָלֵינוּ לְבַלּוֹתָנוּ. וְתַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילָנוּ מִיָּדָם:

ברכת אברהם

הגאולה, לנכות וניין הק"ל שנה עצור גלות השכינה, וז"ש צ"ה שהקצ"ה
הישב את הק"ל שנה החסרים, לעשות כמו שאמר לאזכרהם חזינו צברית
צין הצתרים, כי כאשר הגירות לא יהי רק לזרעך ככ"ל, אזי יהי די
ונאות שנה, וכנו כן פירש הנוסח"ו אלשיך צפוק ועתה לכה ולשלךך
ובולא את עוני, את לכות השכינה, פ' השכינה של וועלה הי' ג"כ צגלות
יעו"ש, ועו"ש צחידושי ה"ת פ' שמות.

או יאמר ונקדים ונאמרים ז"ל סוף נכות ר"ח צן עקש"ה חונד ר"ה
הקצ"ה לכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ונלות שנה'
ה' חפץ כו' להנתיק זה עד"ו לונלך שיש לו שרים רצים ונכזדים והקרובים
חל"י וצחוכס הי' איש חכם אשר הונלך נתן חל"י חיצה יתירה עצור חכמתו
ועבודתו צאמת, ולסיות כי חפץ הונלך להשיב געולו ונחנת שכל
ונחשצת השר הי' רק לעשות רעון הונלך, ונדע הדבר להונלך צצירור, כי
האוחו הוא להיות צנו ונולא וקומו אחרי לשרת הונלך צאצרה, והצטיחהו
הונלך על הדבר הזה, חונס להגיע צנועלה זו לסיות ונושרתי הונלך
הכרה להיות ונלונד צחכמות הרבה ע"כ התייעץ ליקח לצנו הכ"ל חכס
גדול ללונדו צספרי החכמות כדי שיוכל לנולא וצוקשו, וכ"ה צנושל, להיות
כי אצותינו הקדושים הי' כל ונגנחם לעשות רעונו יתצדך ולהדריך צניהם
צחורת הי' כנו"ש (פ' וירא) כי ידעתיו לנען אשר ילוה וכו' ולכן הצטיח
אותם שגם צניהם אחריהם יזכו לעצדו ולשרתו כנו"ש (פ' יתרו) והייתם
לי סגולה, וכל העמים, וחש"ה ר"ח צן עקש"י ר"ה הקצ"ה לכות את
ישראל, ונחנת הצטחתו לאצותיהם לפיכך הרבה להם תורה ונלות צכדי
שיוכל להגיע צנועלה גדולה, וה"ר שנאמר הי' חפץ לנען לדקו, ירלה כדי
לקיים הצטחת האצות, יגדיל תורה ויחדיר, שעי"ז כוכל להגיע ג"כ לנעלות
אצותינו שעשו רעונו צלי, שום תורה, ותיצח שונר ישמש לפעמים צלשון
הנחנה, כעניין ואציו שונר את הדבר, וח"ש צרוך, שחול שמו הקצ"ה, שעי"ז
שהצטיחם לגאולס, הנתיק להם זמן רב (נצלי להוליאם) עד שצונן יקיינו
החורס לעשות רעונו יח"ו, וח"ש שונר הצטחתו לישראל אף שלא הי' ראוים
לכך ככ"ל. — ואמר צרוך הוא שהק"צ חשב את הקץ לעשות, ירלה כי
ידוע של טובה הוא חפץ חסד להסתכל צטובה שכן עמידים לעשות וכמאמרים
צנולרש (פ' שמות) וציחר כרונצין שלפה הקצ"ה שיהי עמיד שצנו של
לוי לעצוד הסי"ת ע"כ לא נשתעצדו לפרעה ולזה גאל הקצ"ה את ישראל
ונולדים, לפי שיהי עמידים לקבל התורה על הכר הזה, ונחנת הצטחתו

ימים הכוס ננידו ויחזור ויגלה הנלות :

Man stellt das כוס nieder und bedt die מצות wieder auf.

צא ולמד. מה בקש לכן והארמי לעשות לעקב
אבינו. שפרעה לא גזר אלא ער-הזכרים ולכן בקש
לעקר את-הבול. שנאמר (דברים כ"ו ה') ארמי אבד אבי
ויגד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי-שם לגוי גדול
עצום ורב :

ויגד מצרימה. אנוס ער פי הדבור : ויגר שם.
מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע במצרים אלא
לגור שם. שנאמר (בראשית נ"ז ד') ויאמרו אל-פרעה לגור
בארץ באנו כי-אין מרעה לצאן אשר לעבדך כי כבוד
תרעב בארץ כנען ועתה וישבו-נא עבדך בארץ גשן :
במתי מעט. כמה שנאמר (דברים י" כ"ג) בשבעים נפש
ירדו אבותיך מצרימה ועתה שמך יי אלהיך כבודי
השמים לרב : ויהי-שם לגוי גדול. מלמד שהיו ישראל
מצוינים שם : עצום כמה שנאמר (שמות ח' ז') ובני ישראל
פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ
אדם : ורב. כמה שנאמר (יחזקאל כ"ז ז') רבבה בצמח

ברכת אברהם

לאבותינו הקדושים, להשגיח עלינו על הטובה העתידה לנפשות לנו להטיב
את ונעשינו ונחונת שאלו נגר ונטעו, ויש לנו כשונה קדושה ונאור, ושש
את הקץ צדדי לעשות שהיא קיום ונחתי, כונה שאמר וכו' ואחרי כן ילאו
צרכו גדול, שיתחוק ונאור ידיעת השי"ת ונחיתותו אללנו שיבי' קצועה
כלצנו כיתד שלח תנונו וזהו צרכו גדול שצבט האמונה ההיא צלנו לנעלת
קצלת התורה, ולז"ח והיא שעונדה לאבותינו ולנו כו'.

ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד, וכלת רב הוא צגדלות
שהתגלו ח"ע עד ותנולח
הארץ חותם, שצדעתם כי הנה הם הנונולחים את הארץ ע"כ וירעו
אוחתו הנונולדים ויענונו.

השָׁדָה נִתְתִּיד וּתְרָבִי וּתְגַדְלִי וּתְבֹאֵי בְּעַדֵי עַדְיִים שְׂדֵיִם
נִכְנֹו וְשַׁעַרְךָ צִמַח וְאֶת עַרְם וְאֶרְיָה:

וַיִּקְרְעוּ אֶתְנֹו הַמִּצְרִים. וַיַּעֲנֹנֹו וּתְנֹו עָלֵינוּ עֲבֹדָה
קָשָׁה: (דברים כ"ז ו').

וַיִּקְרְעוּ אֶתְנֹו הַמִּצְרִים. כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ל"י) הָבָה
נִתְחַכְמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי־תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם־
הוּא עַל־שׁוֹנְאֵינוּ וְנִלְחַם־בָּנוּ וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ: וַיַּעֲנֹנֹו.
כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמֹו עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹהוּ בְּסִבְלָתָם
וַיִּבְּן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לַפְרֹעָה אֶת־פֶּתַח וְאֶת־רַעֲמֶסֶס: וּתְנֹו
עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה. כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (ס"ט) וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפֶרֶךְ:

וּנְצַעַק אֶל־יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת־קִלְנוּ וַיִּרְא
אֶת־עַנְיֵנוּ וְאֶת־עַמְלָנוּ וְאֶת־דַּחְצָנוּ: (דברים כ"ו ז').

וּנְצַעַק אֶל־יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ. כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ"ג)
וַיְהִי בַיּוֹמִים הַרְבִּיִם הָהֵם וַיָּקֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־

ברכת אברהם

הבה נתחכמה לו פן ירבה, שנתחכם לעשות פירוד ציונים וגילס דעתו
להעניס עליהם גזירות חדשות כדי להכניעם,
שחולי יתגלו ויתעלנו ע"י אחדותם שכן ונכניס עלנום צטס בני ישראל
וישמונו עליו שרי מסיס לנען ענותו בצבלותם, להפריד צין הדציקיס.
ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל כו',
הקושי' נפורסמת כי אדרצס הי' ראוי להס לשמות ע"ז,
ונר' לפרש עד"יו לאחד שנשא עליו ומשאו כצידה שצטוד שנושאה על כתיפו
חינו ורגיש כ"כ צכוצד הנושאו, כי ע"י שנתחנן ודוחק אח נפשו לא יתן
לצ להיות נאח, כי לא ייעף ולא ייגע, וכן הדעיון צזרע קודש צ"י סכ"ז
שעצדו עצודתם צחווור וצלצנים לא הרגישו כאיז ונחלה צגופס, רק אחר
שנת והונח להם נועט ונעצודתם אז הס אנחו וכן העצודה, ואח"כ ותעל
שועתם אל אלקיס, שנקודס לא הי' יכול ליכנס שום תפלה לאלקיס כי
פרעה הי' נסך הונצדיל וזו עלתה שועתם.

ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל־האלהים
מן־העבודה :

וישמע יי את־קלנו . בְּמִהַ שֶׁנֶּאֱמַר (ס) וישמע
אלהים את־נַאֲקַתְּם ויזכור אלהים את־בְּרִיתוֹ אֶת־אֲבֹרָתְּם
אֶת־יִצְחָק וְאֶת־עֶקֶב : וירא את־עַנְיָנוּ . זו פְּרִישׁוֹת הַדָּךְ
אָרְיָן . בְּמִהַ שֶׁנֶּאֱמַר (ס) וירא אלהים את־בְּגֵי יִשְׂרָאֵל
וידע אלהים :

וְאֶת־עַמְלָנוּ . אֵלֵינוּ הַבְּגִים . בְּמִהַ שֶׁנֶּאֱמַר (סננות ח' כ"ז)
כָּל־הַבֵּן הַיְהוּדִי הַיֹּאדָה תִּשְׁלִיֶקְהוּ וְכָל־הַבַּת תִּתְחַיֵּן : וְאֶת־
לְחַצְנוּ . זֶה הַדָּחֵק . בְּמִהַ שֶׁנֶּאֱמַר (ס ג' ט') וְגַם־רָאִיתִי
אֶת־הַלְחָץ אֲשֶׁר מַצְרִים לְחַצִּים אֹתָם :

ברכת אברהם

ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם וכו', הכונה צדקה, כי
דליתו כונה לחשים, אשר
הם חזירו לצ צנוגס, שחשך ידונן להם צקיצה חיוז ונקרה רעה, שנוגעים
ע"ז לזעקות גדולות שחיו יולאים ונן הלצ, כי הוא צפניויותו סגור ונוסוגר
בהקטטה זו, רק שע"י הזעקות והצכיות נפתח להם ולז"ח שנוחנות שה"י צי
רכי לצ, שנוקדם ה"י נאחמים צשצירת הלצ, וחח"כ הגיעו ג"כ לזעקה גדולה,
ע"כ ותעל שועתם, וישנוע חלקים את חלקתם כנ"ל.

ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה וישמע אלקים את נאקתם וכו'
והרחוי להצין שהקצ"ה שנוע חלקתם ונן העבודה, כי
עבודתו ית' על חוץ עבודה קשה כזו הנוטלת עליהם, הוא עבודה גרועה
וחוד, ולמה הפליג הכי עוד ויזכור חלקים, וירח וידע, ולפרש זה נקדים
דברי הצניח לעתים (דרוש י"ג) על מלאך חדונו החסיד (החלים י"ח י"ע)
זכוי חלטים רוח נשצרה שהרי חח"כ חונר לצ נשצר וכדכה לא חצרה,
שהענין הוא שזולחי העיקר צתפילה להיות צרוח נשצרה ונלד ירחח השם
הנוטל על החדם, אך חם החפלה הוא רק ע"י שלצו נשצר מלד עלנו,
עכ"ז לא חצרה, כי הכנעה הוא ונעלה גדולה צזה, וז"ש ויאנחו צ"י וכו'
ויזעקו, להילס ונוגשים ותעל שועתם אל האלקים, חף שה"י ונן העבודה
הקשה, עכ"ז שנוע חוקים, ע"י שה"י הם צאחמה ונלנו צפי הציזקין כי
חאחמו שוצרת חלי גופו של חדם כנ"ל.

וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם, שיש להם התכללות
צזה, שע"י קושי שצצודם לא ישיגו חחוות רוחניות צקיום מנחיו ית'.

וַיִּצְיָאֵנוּ יי ממצרים בְּיַד תּוֹקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבְמַרְא
גְּדֹל וּבְאֵהוּת וּבְמוֹפְתִים; (37 כ"ו ט').

וַיִּצְיָאֵנוּ יי ממצרים. לֹא עַל יְדֵי מְלָאךְ. וְלֹא עַל
יְדֵי שָׂרָף. וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אֱלֹהִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּכַבּוֹדוֹ וּבְעֶצְמוֹ. שְׁנַאֲמַר (סנוט י"ג 3) וְעַבְרַתִּי בְּאַרְצֵי-
מִצְרַיִם בְּבִילָה הַזֶּה וְהַפִּיטִי כָל-כְּבוֹד בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעַשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יי;
וְעַבְרַתִּי בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם. אֲנִי וְלֹא מְלָאךְ. וְהַפִּיטִי
כָל-כְּבוֹד. אֲנִי וְלֹא שָׂרָף. וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעַשֶׂה
שְׁפָטִים. אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ. אֲנִי יי. אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר;
בְּיַד תּוֹקָה. זוּ הַדְּבָר. כְּמָה שְׁנַאֲמַר (סנוט ט' ג') הִגֵּה
טִדְיִי הוֹנֵה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּפְּסוּסִים בַּחֲמָרִים בַּנְּמָלִים
בַּבְּקָר וּבַצֹּאן דְּבָר בְּבֵד מְאֹד; וּבְזֹרַע נְטוּיָה. זוּ הַחֲרֵב.
כְּמָה שְׁנַאֲמַר (דס"ח כ"ח ט"ז) וְחָרְבוּ שְׁלֹופָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה
עַל-זֵרוֹ שְׁלָם;

וּבְמַרְא גְּדֹל. זוּ גְלוּי שְׂכִינָה. כְּמָה שְׁנַאֲמַר (37 ד' ז"ד)
אוּ הַגִּפְסָה אֱלֹהִים לָבוֹא לָקַחְתָּ לּוֹ גְּזִי מִקְרָב גְּזִי בְּמִסַּח
בְּאֵהוּת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיַד תּוֹקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה
וּבְמַרְאִים גְּדֹלִים כָּל אֲשֶׁר-עָשָׂה לָכֶם יי אֱלֹהֵיכֶם
בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ;

וּבְאֵהוּת. זֶה הַמַּטֵּה. כְּמָה שְׁנַאֲמַר (סנוט ד' י"ז) וְאֵת-
הַמַּטֵּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה-בּוֹ אֶת-הָאֵהוּת;
וּבְמוֹפְתִים. זֶה הַדָּם. כְּמָה שְׁנַאֲמַר (יואל ג' ג') וְנָתַתִּי
מוֹפְתִים בְּשָׁמַיִם וּבְאַרְצֵי. דָּם. וְאֵשׁ. וְתַמְרוֹת עֵשֶׂן;
דְּבָר אַחֵר. בְּיַד תּוֹקָה שְׁתִּים. וּבְזֹרַע נְטוּיָה שְׁתִּים.
וּבְמַרְא גְּדֹל שְׁתִּים. וּבְאֵהוּת שְׁתִּים. וּבְמוֹפְתִים שְׁתִּים;

אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על
המצרים במצרים. ואלו הן:

זכר אמת ונעטר הנוכח ונטיף זלזלו עסק וכן סיין חורקה למוץ. וכן
צ'סיונים זל"ך עד"ט זלח"ג.

דם. צפרדע. כנים. ערוב. דגור. שחין.

קרד. אנקה. חשד. מפת בכורות:

רבי יהודה היה נותן בהם סמנים.

דצ"ך עד"ש באח"ב:

רבי יוסי הגלילי אומר. מנין אתה אומר שלקו

המצרים במצרים עשר מכות. ועל-הים לקו משמים

מכות. במצרים מה הוא אומר (סו"ט ס' ע"ו) ויאמרו

החרטמים אל-פרעה אצבע אלהים הוא: ועל הים מה

הוא אומר (סו"ט ז' ל"ח) וירא ישראל את-היך הגדלה

אשר עשה יי במצרים וייראו העם את-יי ויאמינו ביי

ובמשה עבדו: פמה לקו באצבע. עשר מכות. אמור

מעשה במצרים לקו עשר מכות. ועל-הים לקו משמים מכות:

רבי אליעזר אומר. מנין שקל מכה ומכה שהביא

הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של ארבע

מכות. שנאמר (ספרי ע"ט ע"ט) ישלח-בם חרון אפו עברה

ונעם וצרה משלחת מלאכי רעים: עברה אחת. ונעם

שנים. וצרה שלש. משלחת מלאכי רעים ארבע. אמור

מעשה במצרים לקו ארבעים מכות. ועל-הים לקו

מאתים מכות:

רבי עקיבא אומר. מנין שקל מכה ומכה שהביא

הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של חמש

מכות. שנאמר ישלח-בם חרון אפו עברה ונעם וצרה

משלחת מלאכי רעים. חרון אפו אחת. עברה שנים. ונעם

שָׁלֹשׁ . וְצָרָה אַרְבַּע . מִשְׁלַחַת מִלֵּאכֵי רָעִים חָמֵשׁ . אֲמֹר
מֵעַתָּה בְּמִצְרַיִם לָקוּ חַמְשֵׁים מִכּוֹת . וְעַד הַיּוֹם לָקוּ
חַמְשֵׁים וּמֵאֵתַיִם מִכּוֹת :

בְּמָה מַעֲלֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ :

בְּיָגוּ: אֱלֹהֵי הוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם . וְלֹא עָשָׂה בָהֶם שְׁפָטִים

בְּיָגוּ: אֱלֹהֵי עָשָׂה בָהֶם שְׁפָטִים . וְלֹא עָשָׂה בְּאַלְהֵיהֶם

בְּיָגוּ: אֱלֹהֵי עָשָׂה בְּאַלְהֵיהֶם . וְלֹא הִרְגַּ בְּכוֹרֵיהֶם

בְּיָגוּ: אֱלֹהֵי הִרְגַּ בְּכוֹרֵיהֶם . וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת־מִמּוֹנָם

בְּיָגוּ: אֱלֹהֵי נָתַן לָנוּ אֶת־מִמּוֹנָם . וְלֹא קִבַּע לָנוּ אֶת־הַיָּם

בְּיָגוּ: אֱלֹהֵי קִבַּע לָנוּ אֶת־הַיָּם . וְלֹא הִעֲבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחִרְבָּה

בְּיָגוּ: אֱלֹהֵי הִעֲבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בְּחִרְבָּה . וְלֹא שָׁקַע צָרְנוֹ בְּתוֹכוֹ

בְּיָגוּ: אֱלֹהֵי שָׁקַע צָרְנוֹ בְּתוֹכוֹ . וְלֹא סָפַק צָרְקָנוּ בַּמִּדְבָּר

בְּיָגוּ: אַרְבָּעִים שָׁנָה

אֱלֹהֵי סָפַק צָרְקָנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה . וְלֹא

בְּיָגוּ: הֵאֱכִילָנוּ אֶת־חֶמְצוֹן

בְּיָגוּ: אֱלֹהֵי הֵאֱכִילָנוּ אֶת חֶמְצוֹן . וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת־הַשֶּׁבֶת

בְּיָגוּ: אֱלֹהֵי נָתַן לָנוּ אֶת־הַשֶּׁבֶת . וְלֹא קָרַבָנוּ לְפָנֵי הַר סִינַי

ברכת אברהם

אלו עשה בהם שפטים ולא הרג בכוריהם דינו, ול"ד הא כצד אונר אלו עשה
זהם שפטים וכו' ח"כ וכת צבורות

כוי בכלל עשה זהם שפטים שהוא אחד וועשרה ונכות שהצד על הונלריים,
ונר' לפדש זהקדס וואונר אזונינו החקיד (תהלים קל"ו) לונכה ונלריס
צצבוריהם כי לעולם חסדו, שראוי להצין צוה ניכר חסדו של ונקוס צזה
שהרג צבוריהם יותר ונכל הונכות שהכה לונלריס, ולא הול"ל רק לונכה
ונלריס כל"ח חולס ידוע כי ישראל נקהא צני צבורי ישראל, ויתכן צזה צ'
פירושים ונפני ונה הם הנקרחים צני צבורי, ח' ונפני שהם עלו צונחשצה
תחילה קודם צריחת העולם שכונה דצרים הי' צונחשצה תחילה קודם צריחת
עולם והן תורה וישראל וצ'הו"ק ועוד כונה דצרים כו"ש צונדרש (ס'
צ'חשית) ואפשר שישראל היו קודמים צונחשצה לכל השצעה כדאונרי' סוף

אלו קרבנו לפני הר סיני. ולא נתן לנו את התורה. דיגו:
 אלו נתן לנו את התורה. ולא הכניסנו לארץ ישראל. דיגו:
 אלו הכניסנו לארץ ישראל. ולא בנה לנו את-
 בית הבחירה. דיגו:

ברכת אברהם

ונעשה צונחשצה תחילה, ואדם הי' סוף ונעשה צריחת העולם, ולכך הם, נקראים צבורי כשם שהצבור הוא ונעשה ראשונה, כך הם הי' צונחשצה תחילה ולרונז זה הוא ונות קדושת צבורים עוד טעם צ' ונפני שהם נקראים ע"ש יעקב ויעקב לקח הצבורה ונעשו לזה נקראים צני צבורי ישראל, הרי שם העולם של הצבורה הוא ליעקב, ואנו הם רק צנים של צבור אזל לטעם האי' אנו צעלנונינו נקראו צבורים לזה כששלח ה' את ונשה לפרעה התרה תיכף צו אם אין אתה ונשלח את צני צבורי ישראל אזי אני הורג צנך צבורך, צבור תחת צבור וודה כנגד וודה, אזל לטעם צ' קשה להצין ונאי וודה כנגד וודה הוא וכי צעזיל שהנולדים הי' ונשעצדים עם ישראל שנקראין צני יעקב יחי' לוקים הצבורים דוקא והי' לריכים הונגרים ללקות צעזיל ישראל רק דצאונת חיחא (צתוס' שצת פ"ז) צשעה שצא הונכה של צבורים אזי נתקצלו כל הצבורים והרגו את הונגריים, ולזה כ' צספרים צטעם שר' יהודה הי' נתן צהם סיוניים דל"ך עד"ש צאח"צ ונצואר צונדרש ויושע שהסיוניים הללו הי' כ' על ונשה ונשה, היינו ונשום דהכונים אונרו צלשון ונכות צבורות, ולא אונרו צבורות כנו צכל ונכות דם לפרדע, היינו ונשום דצכל הונכות הי' כך שם הונכה, אזל כאן לא הוי שם הונכה כך רק שם הונכה, לז"ח ונכות ונצבורות פירושו נהרגו, וע"ז צל ר' יהודה ואונר שהצבורים נני היו שם הונכה כמו שאר הונכות ונחנות שהצבורים הרגו ונולדים כנ"ל. לכך יתן הסיוון צאח"צ והשניט הונ"ס לז"ח דוד לונכה ונלרים צצבוריים, פי' שהונכה הונלרים שהצבורים הרגו לונלרים ונקודם, והאונת הי' שאח"כ נהרגו הצבורים צעלנום צחלות ונשום דלנו צאונת נקראים צבורים, לז"ח אלו עשה צהם שפטים, שהרגו לונלרים ולא הרגו לצבוריים ג"כ דינו, ונכש"כ שהרג ג"כ צבוריים אז אנו רואין חצתינו לפני הונקום שהנחנו נקראים צבורים ונחמת שהיינו אז צונחשצה תחלה הי"ל, יתן ה' הגאולה ויראה חצתינו לפני הכל אמן.

אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינו, ראוי לצאר ויה הוא הונעלה צקרצתם לפני הר סיני אם לא נתן לנו את התורה, ונראה כי ידוע שהאצות קיינו כל התורה כולה קודם שניתנה ונחמת שגופם הי' זך והי' החכמה נוצע צהם כנעייין הנוצע וכדליתח ציונח (דף כ"ח.) וצצ"ר (פרשה ס"ח) וידוע ונאונרם צשצת (דף פ"ח.) שכשצאו להר סיני פסקה זוחמתן ונעשה גופם זך ג"כ ולא היו לריכים לקבל עוד את התורה, כי ונעלנום היו אז צכלל דעת להשיג

על אחת במה ובמה טובה כפולה ומקפלת למקום
עלינו. שהוציאנו ממצרים. ועשה בהם שפטים. ועשה
באלוהים. וחרג את בכוריהם. ונתן לנו את ממונם. וקרע
לנו את תיבם. והעבירנו ברתוכו בחרבה. ושקע צרנו
בתוכו. וספק צרנו במדבר ארבעים שנה. והאיכלנו
את המן. ונתן לנו את השבת. וקרנו לפני הר סיני.
ונתן לנו את התורה. והניסנו לארץ ישראל. ובנה לנו
את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו :

ברכת אברהם

הסכנה כמו הצרות, רק השי"ת צרמוני נתן לנו את התורה כדי שנסו'
צכלל ונלווה ועושה כוונתו ז"ל (קידושין ל"ח) גדול הנוווה ועושה יותר
ונני שאלו ונלווה ועושה, כי נני שאלו ונלווה ועושה הוא עושה וחס"ח
ונחנת שיש לו טעם דצר כי אם אין לו טעם דצר לווה הוא עושה,
כיון שאלו ונלווה, ונווילא חנה צצחי' עזר ואין ילכו שולט צו כ"כ, חצל
אם הוא ונלווה ועושה ונחנת ליווי הנולך חזי הוא צצחי' עזר, חס"ח
ישראל (פ' יתרו) כל אשר דצר ד' נעשה, ירלה שאין עשייתו נולד
עלנותו, רק ונחנת דצר ד' שורה לנו, וחס"ח וכשנע נולד השכל, וזהו
ונדריגה גדולה שהכלל הוא שאלו לריכיס לעבוד ד' צצחי' צניס וצצחי' עזדים,
ונדריגת נעשה הוא צצחי' עזר, וצצחי' נשנע הוא צצחי' צן כי נשנע
הוא לשון הצנה.

או יאמר דהנה כ"ג שנאמר את לרצות צח וכוונתו ז"ל שנוען העונקוני
הי' דורש כל חתן שצתורה, וצח לרצות הטפל להתורה כוונתו (צ"ק
ו"ח). את הטפל לצטרו, ח"ש אלו קרצנו לפני הר סיני, שהוא התורה
שצכתו ולא נתן לנו את התורה דהיינו התורה שצעי' דינו כ"ל.
או יאמר עפני'ש (שנואל צ' ו') ותלא ויכל צח שאלו לקרחת דוד ותאמר
וזה נכצד היום ונלך ישראל אשר נגלה היום לעיני חנהות
עזדי' כהגלות נגלות אחד הריקים, ויאמר דוד אל ויכל לפני ה' אשר
צחר צי וכו' נגיד על עם ה' על ישראל ושחקתי לפני ה' ונגלותי עוד
ונזחת והייתי שפל צעיני ועם האנוחות אשר חנרת עוהס חכצדה וכו'
וההרחוי להצין על יתור הלשון צכפל העניין (ועי' ציע"ד ח"א סי' ע"ז
וש"צ) חולם ציחור העניין כי ונעלת העניווח הוא וודה גדולה וכני'ש (פ'
צבעלותך) והחיש ושה ענו ונחוד, אך כ"ז הוא רק כאשר הוא צין חשסיס
חשובים ונורה צעלנו שהם צנועלת החשיבותך יותר וננו, שאז הוא צנועלת
ענוה, חצל כשהוא צין חשסיס שפלים ונצזים, שאז אין רחוי להתנהב
עוהס צענוה יתרה, כי וזה ונגיע להשפיל ונעלת הנוכוד לצות ח"ע,

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אֹמֵר. כָּל שְׂלֵא אָמַר שְׁלֵשָׁה
 דְּבָרִים אֵלָיו בְּפֶסַח לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ. וְאָדָּו הֵן.
 פֶּסַח. מִצָּה. וּמְרוֹר:

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזֶמֶן שְׁבִיטת הַמִּקְדָּשׁ
 קָיָם. עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁפֶּסַח תְּקַדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת י"ג כ"ז) וְאִמְרַתֶּם
 זָבַח-פֶּסַח הוּא לִי אֲשֶׁר פֶּסַח-עַל-בְּתֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם
 בְּנִגְפוֹ אֶת-מִצְרַיִם וְאֶת-בְּתֵינוּ הִצִּיל וַיִּקַּד הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:
 וַיִּרְאֵה הַנֹּחַד לְנוֹסוּבִין וְלוֹמַר:

מִצָּה זֶה שֶׁאֲנִי אוֹכְדִים עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שְׂלֵא
 הַסִּפִּיק בְּצַקֶּם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲדֵיהֶם
 מִלֶּדֶת מַלְכֵי הַמְּלָכִים תְּקַדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּגְאֹלֶם. שֶׁנֶּאֱמַר
 (סֵם י"ג ל"ט) וַיֹּאפֹּו אֶת-הַבָּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגוֹת
 מִצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי-גִדְּשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָבֹלוּ לְהַתְמַהֲמַה
 וְגַם-צָדָה לֹא-עָשׂוּ קָהָם:

וַיִּרְאֵה הַנֹּחַד לְנוֹסוּבִין וְלוֹמַר:

מְרוֹר זֶה שֶׁאֲנִי אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם
 שֶׁמְרָרוּ הַמִּצְרַיִם אֶת-חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר
 (סֵם א' ז') וַיִּמְרָרוּ אֶת-חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה בְּחָמֹר וּבְקִבְנִים
 וּבְכָל-עַבְדָּה בַשָּׂדֶה אֶת כָּל-עַבְדָּתֶם אֲשֶׁר-עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶדֶת:

בְּרַכַת אֲבֵרָה

וכוונתו כן ונרעה' אדון הנביאים נשתבח להיותו, ונורה ענוותנותו נגד אהרן
 ונורים שהם גדולים וננו חש"א לו על' היותו לעיני אלהות עבדי' שאז
 הוא נחצזה נחוד, לז"א דהע"ה הלא אנכי נוסז ונכרכר לפני ה' אשר
 צחר צי ונחצך ונכל ציתו. ולא אצא ח"ו לקלס ולצזיון, כי לפני השי"ת גלוי
 לצו, תדע שהרי צחר צי ונחצך כנ"ש לרעך הטוב וננך, ושחקתי לפני ה'
 שצזה ההכרת להיות צענווה יתירה ולא אשוב עוד ונודריגתי כלל, אצל
 ונקלתי עוד ונזאת, ירלה שבחוסן הזה הייתי נקלה ונגואל, אם הייתי

בְּכֵל דָּוָר וְדָוָר חַיֵּב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת־עַצְמוֹ בְּאֵלֵי הוּא
 יָצָא מִמְצָרִים . שְׁנַאמַר (שְׁנוֹת י"ג ס') וְהִגְדַּת לְבִנְיָן בְּיָוִם
 הַהוּא לֵאמֹר בְּעֵבֹר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצִאתִי מִמְצָרִים: לֹא

ברכת אברהם

שפל צעיני ועם האנוחות אשר אונרת עניהם אכזדה, להתנהג בשפלות כ"כ
 עד אשר תהי' ונתכזד ונתתייחס עניהם בכבוד השם שאז הגעתי לשפלות
 גדול, ולא כן עתה ששחקתי רק לפני ה' כניל וונצולר צקוטה (דף ס').
 חר"י לעולם ילמד אדם ונדת קונו, שהרי הקצ"ה הניח כל הרים הגבוהים
 ולא השרה את שכינתו אלא על הר סיני שנווד ויכולם ע"ש הרי ללמד
 ענוה ונתנית התורה, והנה ידוע כי התורה זאת לאדם בשביל הענוה
 וכונ"ש צקוטה פ"ק שאם ונתגלה תורה ונסתלקת ענונו, וזש"ח אלו קרצנו
 לפני ה"ס ללמוד ונשם הענוה ולא נתן לנו את התורה, להורות ענוה
 לעולם דינו כניל.

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כו' שגא' ולחטו הוליה ונשם,
 צגנו' פסחים (דף קט"ז).

תני שנאמר והגדת לנכד ציוס ההוא לאומר צעצור זה עשה ה' לי צלחתי
 וינלרים לפיכך לחטו חייבים להורות, וצגנו' חומר רצח לריך שיאמר ולחטו
 הוליה ונשם, ופירש"ש לריך שיאמר, פסוק זה ולחטו הוליה ונשם שלריך
 לראות ח"ע כאלו ילא ונשם שאף לחטו גאל הקצ"ה, והונגיד הביח שני
 הנוקראות וראוי להצין דהלא לא מזכר צכתוצ שהציה והגדת לנכד כו' רק
 צקרה שאומר רצח ולחטו הוליה ונשם, והרנוצ"ס ז"ל צפ"ז ונחור"ו ה"ז
 כתצ בכל דור ודור חייב אדם לראות ח"ע כאלו ילא עתה צעלנו ונשעצוד
 ונלרים שגא' ולחטו הוליה ונשם כו' ועל דבר זה ליוה הקצ"ה צתורה (פ'
 ראה) וזכרת כי עצד היית כלומר חתה צעלנוך היית עצד וילחתי ונשם
 לפיכך כשקועד אדם צלילה הזו לריך לאכול ולשתות שהוא נס"ג דרך חירות
 וכו' עכ"ל, והחוי להצין על ויה שהוסיק ילא עתה ונשיעצוד ונלרים, ועוד
 שארי דקדוקים כאשר יוצר, ונקדים ויה שראוי להצין ונאמר הנודרש חונרה שצת
 לפני הקצ"ה לכל נחת צן זוג, ולי לא נחת צן זוג ח"ל הקצ"ה כנסת ישראל יהי'
 צן זוגך ע"כ והוא ונשוללי הצנה, ונאמר להצין ונקודם ענין שונחתנו
 צחג הפסקה לקשר העצדות והנרירות שהי' לצחותינו צונלרים, כדי להגדיל
 שונחתנו על הללתינו כי זה יתכן אם היינו עוד עתה צארלנו בכל עוצ
 ולא הי' עלינו שום שוטר ונוגש שאז טצע האדם לקשר ינוי עניו ולרות
 שעצרו עליו וינוי קדם לאחר שנתגדל צונעלה גדולה כדי להגדיל שונחתו
 צלצו, אצל כעת צעוה"ר שאנו צגלות הויר הויר לך יוס שאין קללתו
 ונרובה ונשל חצירו ויה יוסף לנו אם היינו עוד צונלרים תחי' פרעה או
 צגלות הזו, ואדרבה כי יוסף עלצ צלצו יוחר כונאמר החכם כי יוחר
 יגונה ווי ששונח ללא קיצה ונווי שנתעלצ צלי קיצה, וענו"ש צאיכה (ח'
 ז') לפרש כי לפי דעת החו"ע יפליחו על ענין השצת שהוא זכר ליל"וי,

אֶת־אֲבוֹתֵינוּ בְּלִבְךָ גְּאֹל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֵלֵינוּ אָף
 אוֹתָנוּ גְּאֹל עַמֶּהֶם. שְׁנַאֲמַר (דברים ו' כ"ג) וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא
 מִמִּצְרַיִם מִמִּצְרַיִם הָבִיא אֶתָּנוּ לְתַתְּ לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
 נִשְׁבַּע לְאֲבוֹתֵינוּ :

ברכת אברהם

חש"ה צונדעס שטעקו על שנתותיה וגם על חג הפסח שאנחנו נותנים לו
 שצח ולספר בגדולת נפלאותיו ולרנוח צוננה ונרוד כי על ונה ישנונו אחרי
 כי הם לחוקים ונועוים בגלות עוד, אצל צאנות ראוי לנו לעשות ונזכרת
 ונכל עניני נסיו ונפלאותיו הטובים שעצרו עלינו, ונפחת צ' סיצות הודועים,
 אס כי אף שכעת אנחנו עוד בגלות הנור הזה, עכ"ז יש חילוק כי בגלות
 ונלרים היינו ונשועצדים בגופינו ונשנותינו שהיינו ונשוקעים צעוונאחס,
 ובגלות הזה אין אנו כ"כ ונשועצדים לעצודתם, ובכל יום הוקל עול"ס
 ונעלינו, ועיקר הגלות על אשר הכצידו עלינו עול הנוס עד שצצציל זה
 ניעלה פרנסתנו וחיינו, ורבי ונצואר שככל אותן ונ' שנה שהיו צונדצר לח
 הקריצו אלה פסח זה צלצד כפירש"י (פ' צהעלותך) ויעשו בני ישראל את
 הפסח צנוועדו ככל חקותיו וכל ונשפטיו תעשו אותם, וצודלי שונן הדין היו
 פעורים (דל"כ היו ונקריצ' תנייד) אצל צח לרנוח צו שגם צהיותינו
 צונדצר הגדול והנורא שהיה בגלות החושך הזה, עכ"ז החיוצ עלינו לקיים
 הפסח צשטון וצשנחה ולהאנוין ציכולתו ית"ו כי לח תקלר ידו והרצה
 שלוחים לנוקס ונליחת סיצת פרנסתנו, ע"כ החיוצ לספר צשנחה צינליחת
 ונלרים כהנ"ל, וצזה פירשנו ונאונר הונגיד הח לחננה עניח די אכלו
 אצהתנח צארעא דונלרים, צהיותנו עצדים, כי צהננה שאכלו צלחתם
 וננלרים טעמו צהם טעם ונן כונ"ש רש"י (פ' צשלח) שהח ונאכל דוחני'
 שנה"ש חוכלין אותם וצלח יגיעה, אצל זה אין צו טעם רוחני' עד כל
 דכפין ייתי וייכול, שהח נאכל ונלד ההכרה והרעצ, ולח ונרוחצ הלצ, עכ"ז
 השתח הכח לשנה הצחה צארעא דישראל, שונכח זה נוכל להאנוין על
 גאולתינו ויהי פסת צר צארץ שתוליה גלוקסקאות צכל ונקוס, ולח ילערך
 לנניתי כי יהי' הכל צנוקונו כהנ"ל. וצזה נצח לצאר ונאונר התנח צכל
 דור ודור, לרנוח שצין אס הדור צשלוס ושלוח ואין לוס, וצין דור שהס
 עדין צגלות ונחויצ אדם לראות ח"ע כאלו הוא ילח, ירנה שאף אס שלוח
 צהליהס לח תעלה על דעתם לעשות הונזכרת הזאת רק צעצור שהגיעו
 לכל עוצ, ואס ולא היו צעוצה לח עשו כלום ונזכרת אהצה להשי"ת, אצל
 הס יחצצו להסיר ונלצם כל הטוב אשר לפניהם ויחשוצ צמירות הגוף
 כחילו הוא ילח וננלרים, ירנה אף שהי' המירות לצצותינו צלצד צעלס
 אלה שנושך לנו צנוקרה עכ"ז ידונה צלצצו כאלו הוא הי' ונאותן שילאו
 וננלרים שהי' להס חנונה ושנחה על נס יל"נו ואף אס הדור צגלות
 ונדחקים צרצ עוני, החיוצ עליו לחזק לצצו צאנונחתו עד שיהי' רוחה ח"ע

ונכסין הונלות ונגזיזין הכס ולוונרין צקול רס :

Man bedeckt die מצות, erhebt das כוס u. spricht mit vernehmbarer Stimme.

לְפִיבְךָ אֲנַחְנוּ תִיבִים לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר
לְרוֹמֵם לְהַדָּר לְבָרֵךְ לְעֲלֶה וּלְקַלֵּם . קָמִי שְׁעִשֵׂה לְאַבּוֹתֵינוּ
וּלְגֹנוֹ אֶת כָּל־הַנְּסִים הָאֵלֶּה . הוֹצִיאֵנוּ מֵעַבְדוֹת לְחֵרוֹת .

ברכת אברהם

צאנוכה גדולה כ"כ כאלו הוא ילד ונוגרים, וסי' נאותן שילחו ונוגרים
שהי' להם האונס ושנחו צמדצר על גלות ונרים כאלו הי' צכל עוב, אך
שיש נקום לצע"ד לחלק ולוונר דדוקא עולי ונרים שהקצ"ה הצטיחם להציחם
לארץ ישראל ועדיין לא קיים הצעתה, צדחי שיספיק להם כל לורכס
צמדצר כדי להציחם לארץ, שלם יחסר סיפוקם וינותו, הרי לא קיים
הצעתה, אזל עתה שכזר קיים הקצ"ה הצעתה להציח פעניים לארץ,
וכעת אשר גילנו ונארנינו ונפני הטחתינו זה כונה שנים, ואולי נחם צנו
עד נאלד ע"ז צא רצח לפרש שלריך שיחונר וחותנו הוליא נשם, להראות שעוד
לא נתקיים הצעתה כי עיקר הצעתה הי' על הגאולה העתידה כונו
שאחר, לנען הציח חותנו, שיציחנו לכנפי קדושתו שצ"י תלוי רוב נאות,
כנ"ש והארץ תקיח כו' שהי' עיקר נתינת ח"י כשיקצנו ויקיינוו התורה,
ח"ש הנוגיד לא חת מצותינו צלצד גאל הקצ"ה חלח חף חותנו גאל עונה,
ונלשון חם יגאלך, שקנה חותנו, וחסו חירות הנפש לקרצ חותנו תנייד
לעבודתו, והיא הגאולה העתידה שאז תסי' חירות הנפש האנויית שיתצטל
הזהבנא וכה הסק"ה, וזהו נצואר ונאלור הונ"ר, חונרה שצת לפני הקצ"ה
לכל נחת צן זוג כו' כי ידוע שיש הפרש צין קדושת שצת שהיא ונקודש
צקדושת השי"ר צעלנו כוואונר חנשי כה"ג ונקדש השצת, וזהו פירשנו
וואונר הונשורר (צוונר יום שצת קודש) צעת שירי יגדלון כי כעל הם
זולון, ירלה שהפרש יש צין על ונטר, כי ונטר ונצואר צתענית (דף כ"ה.).
שירד טפה ונלנעלה אזי עולה יותר ג"כ ונלנעטה, אזל על הוא ונלנעלה
לצד, וואונר על גדל קדושת השצת שאפי' צלי הכנתינו יום קדוש הוא ונצואר
ועד לחתו, ע"כ ההתעוררת ונלנעלה להגדיל השיר כעל, אזל ציו"ט. שתלוי
צצחניתינו והכנתינו ובנו"ש אשר תקראו אחס צונועד, ולז"ח ונקדש השצת
וישראל והזנונים, שהשי"ת ונקדש השצת וישראל ושהם ונקדשי זנונים, לזאת
ונורה השצת על יל"נו והאוי"ע שוחקים על שצחותינו כנוש"ל שכעת שאתם
צגלות שנתצטל הטעם ויול"מ, למה נכס שצותת השצת, ולזה ונצקשת צן
זוגה, שהיא הגאולה כדי לקתום פיהם של האוי"ע, והשיצ לה הקצ"ה
כנקת ישראל יחי' צן זוגך, כי גם הונלות שהי' צעת שהיו ישראל צכנסו'
וניחדת צמדצר צלחתם ונוגרים קשה כונו על עשותינו החג עם כל עיני
הקדר, אך האונת וחותנו הוליא ה' נשם, שעדין לא היתה הגאולה שליננה,
וכאלו חנחנו עדיין צמדצר חף שלח נכנסו עדיין לח"י עכ"ז עשו הפסח
ונגדל האונסה והצטחון, כי הגאולה תסי' לנו, וע"כ ההכרח לשמור חת

מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה מֵאֶבֶל לְיוֹם טוֹב. וּמֵאֶפְלָה לְאוֹר גְּדוּל.
וּמִשְׁעֵבוֹד לְגֵאֲלָה וְנֹאמֵר לְפָנָיו (שִׁירָה חֲדָשָׁה) הַלְלוּיָהּ:

ברכת אברהם

השבת צבדי לזכור י"ג סהוליתנו וכלנו עדיין חנו צנדצר סהול צגלות ותהי' הגאולה העתידה שליונה צקרוצ לקצץ לחתנו יחד צצרכתו יתעלה חכ"ר צצ"ח.

מעבודת לחרות מיגון לשמחה כו' וונשעבוד לגאולה, כי ידוע שהקצ"ה גזר לאצרהס חצינו צצרת צין הצתרים

לכיותנו ד' מאלות שנה צשעצוד הגלות והס לח היו צונלרים רק רד"ו שנה, ונחלקו הנפרשים צישוצ הדצר, יש ונהס לחורו שקושי השעצוד השלים לוננין הקלוצ להס, ויש ונהס לחונרים שע"ז נחחדש חג' גלותיס, וכנ"ש צמדש לחכה השציעני צנורוריס, זה ליל ח' של פסח חרווני לענה זה ליל ט' צחצ, כי ונחונת סהוליתס קודס זוננס, לזה לחנחו עדיין צגלות כדי להשלים, ונחונת שכעת השעצוד והעצודה צנקל, לחחת נחחרך ג"כ הזונן, חצל צגלות ונלרים הי' צשעצוד גדול צחונור וצלצבים לכן הי' הזונן קלר וח"ש (פ' שנות) וחונרו לי ונה שנו ונה לחונר לחיכס וחחונר חחי' חשר חחי' ופירש"י חחי' עונהס צלרה זו וחשר חחי' עונהס צשעצוד חחר ונלכות, חונר ונהס לפננו רצש"ע ד' ללרה צשעתה ונה חחי ונחכיר להס לרה חחרת, חונר לו יפה חונרת כה חחונר לנני ישראל חחי' שלחני לחיכס, ולכחורה קשה לנה חכיר צחונת לנשה ונלרה חחרת, חך יתכן לפרש צשאלת ונהס רע"ה להקצ"ה שחונר לגחלס סהרי הול עדיין חוך זונן הקלוצ להס, לזה השיצ שיועיל להשלים זוננס צקיצת חחר הגלותיס, חך לונען חשר לח ילערך ללערס יוכל להסצירס ולחונר שע"י קושי שעצודס נשלס הזונן, ונחלח סהגאולה רחשונה וננלרים הול הגאולה החחרונה לעתיד וחור ונעצדות לחירות, הול ונקושי שעצוד ונלרים, וזה עלנו ונשעצוד לגאולה, ונשעצוד הגלותיס שחין חנו צקושי העצדות חח"ל לגאולה העתידה.

ונאמר לפניו שירה חדשה הללויה, ירלה דהנה הנציח ישעי' (כ"ח י"ח) חונר שונר ונה ונלילה שונר ונה ונליל

חונר שונר חחח צוקר וגס לילה חס חצעיון צעיו שובו חחיו, ירלה עפי' שונצור צוה"ק (פ' חרוונה) כי צליל יש עדין חס"ח וצעי לחכטורי דכתיב ליל שמורים הול חצל לילה לית צי' כלל חסע"ח, ונצורח צשלי' ננס' חסחיס (ח' ונח שמורים) הול הלילה הזה לה', לשון זכר קחי על גאולה חחרונה שחין חחריו גאולה, ולזה שחלו חחור ונה ונלילה חס יחי' הגאולה קיינת סהול צחי' לילה, חו צחי' ליל שחינה קיינת, והשיצ להס חס חצעיון צעיו שחס נשוצ ג"כ צחשונה חחחיו' חחי נוכל להגחל חך קודס זונן הנקלצ, ונדע ונחונרס ז"ל שלעתיד יחי' צלשון זכר שיר חדש, כי לח יחי' דין ועכשוו צגלות נק' צלשון נקיצה שירה חדשה, שכ' חונפרשים ע"ש הדיניס הנולדים, וח"ש (חכלים ל"ו) שירו לה' שיר חדש, חחס ישראל לעתיד חשירו לה' שס רחמי' שיר חדש חונרה על כולו

יניח הכוס ועידו ויגלה הנלות :

(Man setzt das כוס wieder hin und bedt die מצות wieder auf.)

קיג הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ עֲבָדֵי יי הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יי :
 יהי שֵׁם יי מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם : מְמוֹרָח־
 שֶׁשֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מִהַלֵּל שֵׁם יי : רַם עַל־כָּל־
 גּוֹיִם | יי עַל־הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ : מִי כִי אֱלֹהֵינוּ
 הַמּוֹבִיָּה לַשָּׁבֶת : הַמְשִׁפִּילִי לְרֵאוֹת בַּשָּׁמַיִם
 וּבָאָרֶץ : מְקִימֵי מַעַרְבֵי דָר מֵאֲשַׁפְּתֵי רֵיִם אֲבִיוֹן :
 לְהוֹשִׁיבֵי עַם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ : מוֹשִׁיבֵי
 עֵקֶרֶת הַבַּיִת אִם־הַבְּנִים שְׂמַחָה הַלְלוּיָהּ :

ברכת אברהם

רחמים כי תכירו אז רחנותו, ויתכן זה עפ"י וואנערס ז"ל צפוכה (q7 כ"ג). שלעתיד הילכ"ר ידונה ללדיקים כהר ולרשעים כחוט הסערה, והללו והללו צוכין, ופי' הרי"ף ז"ל שהלדיקים יצבו שיכירו שלא הי' אפשר להם לנלח צעלום רק שהקציה עזרם ויפצרו שלא יקצלו שכר ואח"כ שיראו שהקציה נותן להם שכר ידעו שזהו ונלד חסד חסם וצנדה"ר הנרנז צהוי' שלם, ח"ש רז"ל כשינחה זרעו של עמלק, היינו שישחט הילכ"ר הכ"ג שהוא שר אדום אז יכירו ונדה"ד שצטס הוי' שלם והטס יקרא ככתיבתו הוי', ונשא"כ עכשיו סוצרים שפועלי' צעלום הונלה ושכר ונגיע להם ונן הדין ולכך נק' צטס אלני דין, והוא שכתצנו שלעתיד יתגלה הוי' רחמים כשיראו גדול הילכ"ר שלא הי' אפשר לנלחו ואעפ"כ יקצלו שכרם, ונשא"כ אוה"ע שידונה להם ילכ"ר כחוט הסערה ויפצרו שישראל נלחוהו צעלום ויגיע להם שכר ונן הדין הנרנז צטס אלכ"י וצזה ונצנן ונ"ש צצוה"ק צפ' לטפר צליון טס ה' ותהלתו צאים יגידו, כי ישראל יכירו טס ה' אזל שאר אוה"ע יכירו טס אלכ"ס הנק' תהלה, וזהו ונאנור לפניו שירה חדשה הללויה, טכעת שאין טטס שלם ראוי לומר ולהלל צשירה חדשה, צל' נקיצה צטס יה וכמ"ש צעירוצין (q7 י"ח). ראוי לעולם להטחונט צצ' אותיות, אזל לקונן אמר ונאכל טס ונן הצחמים ונן הפסחים אשר יגיע דונס על קיר ונצחך לרנן אז ונדה לך שיר חדש על גאולתינו, טיהי' אז צלשון זכר, צצחי' לילה, אזל כעת נאנור לפניו שירה חדשה.

קיר בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם
 לעז: היתה יהודה לקדשו ישראל
 ממשלותיו: הים ראהו ונס תירדן יסב לאחור:
 ההרים רקדו כאילים ובעזרת בני צאן:
 מהלך הים כי תנום תירדן תסב לאחור:
 ההרים תרקדו כאילים ובעזרת בני צאן:
 מלפני ארון חולי ארץ מפני אלוה יעקב:
 ההפכי תצור אגם מים חלמיש ומעינינו מים:

ונכסין הונלות ונוטלין הכוס צידס.

Man bedeckt die מצות wieder, nimmt das כוס in die Hand und betet:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. אשר גאלנו
 וגאל את אבותינו ממצרים. והגוענו ללילה הזה לאבן-
 בו מצדה ומרור: בן יי אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו
 למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום
 שמחים בבגין עירך וששים בעבודתך. ונאכל שם מן
 הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחתך

ברכת אברהם

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לוועז. ירלה כי ידוע שהקצ"ס
 חסד חסד לעשות לנו, ואף כשאין לנו עושים רש"י אזי ונתחמד עוננו כנגד האור"ע שהם גרועים
 וננו יותק, ונכ"ש כשעושין רש"י, וז"ש זלאת ישראל ונונרים, שלא היו
 כדאים כ"כ לגאל שהיו צצחי' בית יעקב שהיא ונדריגה שפלה, ועל כל
 זה צרוב דמוני הוליה וועס לועז שהעריכס כנגד הנונרים שהיו אוונה עונאם,
 חבל אח"ז היתה יהודה לקדשו, שהגיעו צוועלה לקדש השם עד שהיו
 ישראל לווונשליותו, שהיא וועלה הגדולה שניתן להם הוונשלה כזיכול
 ותגור אוונר ויקס לך, לז"ח הים דלה וינס כנ"ל שהלכו ג"כ ונונדריגה לונדריגה.

לְרִצּוֹן + וְנוֹדָה לְךָ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלַּתְנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ.
בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַנֶּפֶשׁ:

ושותין בהסבט שמאל.

Man trinkt, indem man sich an die linke Seite anlehnt.

בְּרַחֲמֶיךָ נוֹעֲלִין יְדֵינוּ וּנְזַכְּרִין עַל כְּטִילַת יָדַיִם.

ברכה Die Tischgesellschaft wäscht sich die Hände und betet die folgende

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קָדְשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל־נְטִילַת יָדַיִם:

מוֹצֵיא מִצָּה יִקַּח הַנּוֹטֵר כַּסְדֵּר סְהַיִּמָּס הַפְּרוּסָה צִין שְׁתֵּי הַסְּלִימוֹת
וְיִחַזְּסֵם שְׁלֹשָׁתָם צִידוֹ וְיִצְרַךְ הַנּוֹיָא צְכוּונָתוֹ עַל הַעֲלִיּוֹנָה
וְיִצְרַךְ עַל אֲכִילַת וּנְלָה צְכוּונָתוֹ עַל הַפְּרוּסָה וְאֲחִי"כ יִצְלַע כְּזִית וּנָן הַעֲלִיּוֹנָה
הַסְּלִיּוֹנָה וְכִזִּית שְׁנֵי עָן הַפְּרוּסָה וְיִטְעַלֵּם צְנוּלָה וְיִחַכֵּל צְהַסְבָּה שְׁנֵי הַזִּיתִים
וְיִרוּסְקִין צֶצֶת אַחַת, וְאֵם אִי אֲפֶשֶׁר לוֹ לֵאכּוֹל צ' זִיתִים צִימֵד יֵאכֵל תַּחֲלָה
שֶׁל הַנּוֹיָא וְאֲחִי"כ שֶׁל אֲכִילַת וּנְלָה.

Der Hausherr nimmt die drei Mוצות zusammen, so wie sie geordnet sind, und sagt die folgenden beiden Bרכות; bricht dann von der obersten ganzen Mוצה ein כזית ab, ebenso auch ein כזית von der schon angebrochen mittelsten Mוצה und isst beide zusammen.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצֵיא לָחֶם מִן־הָאָרֶץ:
בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קָדְשָׁנוּ

בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל־אֲכִילַת מִצָּה:

מְרֹר נוֹעֵל כְּזִית וְנִרְדֵּר וְנִטְעַל צְהַרוּסָת וְחֹדֵר וּנְנַסֶּף הַפְּרוּסָת וְנַעֲלִין
וְיִצְרַךְ עַל אֲכִילַת וְנִרְדֵּר וְיֵאכֵלְנוּ צֶלַח הַסִּיבָה.

Hierauf ist man ein כזית bittere Kräuter in eingetaucht, nachdem man folgende ברכה darüber gesagt:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קָדְשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל־אֲכִילַת מְרֹר:

יִקַּח כְּזִית עָן הַנּוֹלָה הַסְּלִיּוֹטִית הַתַּחְתּוֹנָה וְכִזִּית אֲסַטוּגָם אִו חֹדֵר
וְכוּרְכוּ עִם הַנּוֹלָה וְיֵאכֵלְסֵם צְהַסְבָּה צֶלַח טְצוּל וְצֶלַח צְרַכָּה דַק וְאֲוֹר זֶה.

Man nimmt ein כזית Lattich oder Meerrettich und ein כזית von der untersten Mוצה, ist beide zusammen und sagt:

זכר למקדש כהלל .

בן עשה הלל בזמן שפית המקדש קיים . הנה בורך
(פסח) מצה ומרור ואוכל בנחר . לקיים מה שנאמר על
מצות ומרורים יאכלהו :

שלחן עורך לך אכול בשמחה לחטך ושחה בלב טוב ייגך :

שולחן עורך Nun wird nach Belieben die Abendmahlzeit gehalten.

צפון לאחר גמר כל הסעודה יקח צעל הצית פרוסת הנאה הנפונה
לחסיקונן ויאכל ונמנה בזית, ויתן גם לכל בני ביתו.

Nach Beendigung der Mahlzeit nimmt der Hausherr die halbe
מצה, die er nach dem Genuß des כרפס (der Petersilie), zurück-
gelegt, ist ein כזית davon zu אשיקומן und teilt auch den übrigen Tisch-
genossen davon mit.

ברך ונזגין כוס שלישי ונצרכין עליו ברכת הנזון כנשפטו :

ברך Nachdem schenkt man das dritte כוס ein zu dem nun folgenden Tischgebet.

Haben 3 erwachsene Mannspersonen zusammen gespeist, so sollen sie das
Tischgebet in Gemeinschaft verrichten (וכין). Es spricht nämlich einer das-
selbe laut und die übrigen beten leise mit und beantworten die ברכות mit אמן.

ברכת אברהם

זכר למקדש כהלל בן עשה הלל . ונזאר בצרכות (דף ס'.) כשהיה צא
הלל צדק ושוע קול לוחם צעיר

חונן ונוצטח חני שאין זה צתוך ציתי, וכ' הוהרש"ח שהרגילם שלא ילעקו
כשיארע להם רעה ח"ו ע"ש, וצעניין הצטחון חין צאפשרות לסצול רק
צשיוקדם חליו ונדת ההסתפקות שלא יחפץ צנוותרות, וגם ונדת ההכנעה
שאין זכותו כדאי כ"כ נולד עלנו, רק לצטוח צחסדו ית', וע"כ נולדיק
עליו הדין כל אשר יגיע לו ולא ילעק, וצצנת (דף ק"ז.) איתח גודל
הענווה שהי' צהלל, וצפסחים (דף ס"ו.) שנוחנת זה לא ונעכ חדם צעולתו,
והענין הוא צצנדדים (דף ק"י.) שלא יאמר לה' קרצן אלה קרצן לה', ופי'
הרא"ש שנה ימות ולא יאמר קרצן ויוליא ש"ס לצטלה, ולכן חשם שלא
יספיק ח"ו להציחם לנזקם, ונודל ההכנעה שהזכיר לעלנו יום הניחה
שנצי' להכנעה, וכנ"ש צנדרש (פ' צהר) גוונל נפשו חיש חסד זה הלל
הזקן כו', ורמז צס"ת הסורה ונשה לעיני כל ישראל, חילל וידוע כי ונלה
הוא נורה על ונדת ההסתפקות שהוא לחם עוני, ונרור רוונז על ונדת
ההכנעה, וח"ש זכר לנזקם כהלל, כנוו שעשה הלל לרוצ' הכנעתו צציחת
קרצנותיו לנזקם, כן עשה הלל כל תנועותיו צזונן שהי' הצטחון קיים
שהי' כורך ונלה ונרור, שנזה הגיע לנעלת הצטחון כדל'.

Der Lautbetende beginnt: **חַב לָן וּנְבָרְךָ !** oder: **רַבּוֹתַי !** Wir wollen

heuscheln! Die Andern antworten: **יְהִי שֵׁם יי מְבָרַךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם**;

Dann spricht er: **נְבָרְךָ** = = = **בְּרַשּׁוֹת** (sind es 10 Mann, so setzt er hinzu

: **אַלְהֵינוּ**) **שְׂאֵבְלֵנוּ מִשְׁלֹו** (bei 10 Die Andern antworten; **בְּרַךְ**);

Der Lautbetende spricht: **אַלְהֵינוּ**) **שְׂאֵבְלֵנוּ מִשְׁלֹו** **וּבְטוֹבוֹ חֵינּוּ***;

בְּרַךְ (bei 10) **אַלְהֵינוּ**) **שְׂאֵבְלֵנוּ מִשְׁלֹו** **וּבְטוֹבוֹ חֵינּוּ**;

בְּרַךְ הוּא וּבְרַךְ שְׁמוֹ;

בְּרַךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הֵזֵן אֶת-

הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוֹבוֹ בְּחֵן בְּחָסֵד וּבְרַחֲמִים הוּא

נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בֶּשֶׂר, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: וּבְטוֹבוֹ

הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא־חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחֲסֵר־לָנוּ מְזוֹן

לְעוֹלָם וְעַד בְּעִבּוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל: כִּי הוּא זֵן

וּמְפָרְנֵם לְכָל וּמַטִּיב לְכָל וּמַכִּיז מְזוֹן לְכָל־

בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא. בְּרַךְ אַתָּה יי, הֵזֵן אֶת־הַכֶּל:

נוֹדָה לָךְ יי אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבּוֹתֵינוּ

אֶרֶץ הַמִּדְבָּה טוֹבָה וּרְחֹבָה וְעַל שֶׁהוֹצַאתָנוּ יי

אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים

וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׂרָנוּ וְעַל הַתּוֹרָתְךָ

שֶׁלַמְדָתָנוּ וְעַל הַקְּיוּף שֶׁהוֹדַעְתָנוּ וְעַל חַיִּים חַן

וְחָסֵד שֶׁחֻנַּנְתָנוּ וְעַל אֲכִילַת מְזוֹן שֶׁאַתָּה זֵן

וּמְפָרְנֵם אוֹתָנוּ תָּמִיד בְּכָל־יוֹם וּבְכָל־עֵת

וּבְכָל־שָׁעָה:

*) Alle sonstigen Anwesende haben ebenfalls zu antworten:
ברוך ומבורך שמו תמיד לעולם ועד:

וְעַל הַכֹּל יי אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לְךָ וּמְבָרְכִים
 אוֹתְךָ יתְבַרְךָ שְׁמֶךָ בְּפִי כָל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם
 וָעַד: בְּכַתּוּב וְאָכַלְתָּ וּשְׁבַעְתָּ וּבִרְכַתְּ אֶת־יי
 אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטְּבֵיחָה אֲשֶׁר נָתַתְּ לָךְ.
 בְּרוּךְ אַתָּה יי עַל־הָאָרֶץ וְעַל־הַמְּזוּן:

רַחֵם יי אֱלֹהֵינוּ עַל־יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל־יְרוּשָׁלַיִם
 עִירְךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וְעַל מַלְכוּת בֵּית
 דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל־הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא
 שְׁמֶךָ עָלָיו: אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ רַעְנוּ זִנְנוּ פָּרַנְסָנוּ
 וּבְלַבְלָנוּ וְהִרְוִיחָנוּ וְהִרְוַחְתָּנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מִהֶרָה
 מִכָּל־צָרוֹתֵינוּ: וְנָא אֵל־תִּצְרִיכֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ לֹא
 לְיָדֵי מַתְנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לְיָדֵי הַלְוָאתָם כִּי אִם
 לְיָדְךָ הַמְּלֵאָה הַפְּתוּחָה הַקְּדוּשָׁה וְהַרְחֵבָה
 שְׂרָא נְבִשׁ וְלֹא נִכְלָם לְעוֹלָם וָעַד:

ברכת אברהם

ועל הכל ה'א אנחנו מודים לך. ידוע נ"ש (תהלים נ"ט) אל תירא כי

יעשיר איש כי ירצה כבוד ציתו כי לא צונותו יקח הכל כי לא ירד אחריו כבודו, ירלה כי יש הדל צין תיבת
 רצ לכל, כי לשון רצ יורה על ריבוי התאוה והגלות כו"ש עשו יש לי
 רצ אלל יעקב אמר יש לי כל, לרנוז על הסתפקות, כו"ש רש"י שם
 וידוע שהרשעים הם צחחותם לעולם ולא יוכלו להגיע אז לתאותם וכן
 כתבו הפלסופים, ח"ש כי ירצה כבוד ציתו אלל צונותו שלא יוכל להגיע
 ליקח ונדת הכל שהוא הסתפקות, וזוה אנחנו מודים לך על שהגענו
 לעדה זו הסתפקות אשר נודה לך ה"א על שהנחלת לאצותינו ארץ
 חנודה טובה.

כי אם לדרך המלאה הפתוחה. ראוי להצין לנה לא כתיב עיך, ונר'
 עפ"ש (תהלים) ה' רועי לא אחסר,

היינו שלא אחסר לידע שש' רועי ובכל רגע ורגע צל ההשגחה וההשפעה
 ונונו ית"ש, ואינו נוקולק ליתן לו צפ"א כמו שנוקבל ונתות ונצ"ד, חסר

רצה אמר שבת fast man.

רצה והחליצנו יי אלהינו במצותיך ובמצותיך השביעי
 השבת הגדול והקדוש הזה כי יום זה גדול וקדוש הוא
 לפניך לשבת כבודו וכן כבודך במצותיך וצונקך
 הניח לנו יי אלהינו שלא תהי צרה ויגון ואנחה ביום
 מנוחתנו והראנו יי אלהינו בנחמת ציון עירך ובבנין ירושלים
 עיר קדשך כי אמתה הוא בעל תישועות ובעל הנחמות:
 אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה
 וישמע ויפקד ויזכר וזכרונו ופקדונו וזכרון אבותינו
 וזכרון משים בן גוד עבדך וזכרון ירושלים עיר קדשך
 וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך. לפליטה למזכה
 לחן ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום ביום חג המצות
 הזה זכרונו יי אלהינו בלמנו ופקדונו בלברכה והושיענו
 בלחיים ובדבר ישועה ורחמים חוס וחסנו ורחם עלינו
 והושיענו כי אלוהי עינינו כי אל מלך חנון ורחום אמתה:
 ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו.
 ברוך אתה יי בנה ברחמי ירושלים. אמן:

ברכת אברהם

(ס' תולדות) ויתן לך האלקים, ועירש"י ויתן ויתן כס"ל, ולז"א
 לידך לסודות על ענין הלז, אזל מידך נורה שנתן לו צפ"א וש"ב
 א"ל לפשטו.

ביום חג המצות הזה זכרונו ה"א בו לטובה. הכה לעיל חנון פסק זה
 שאלו חוכליו על שום
 שפסק, והוא ע"ד וואונרס (צרכות וי.) חנון להם הקצ"ה לישראל אחת
 עשיתוני חטיבה אחת, שרחס ולא נתן כונסית, ואני אעשה אחתם חטיבה
 אחת, לזכור לכם מה שילאחם צחצחון ואכלתם עוגות ונלות כי לא הספיק,
 והוא זכרתי לך חקד נעורך בו ע"כ זכרונו ה"א זו לטובה.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל אָבִינוּ
 מִלְכֵנו אֲדִירֵנו בּוֹרְאֵנו גֹּאֲלֵנו יּוֹצֵרֵנו קֹדֶשְׁנו
 קְדוּשׁ יַעֲקֹב רוֹעֵנו רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב
 וְהַמְּטִיב לְכָל שְׂבָבֵל־יּוֹם וַיּוֹם הוּא הַטּוֹב הוּא
 מְטִיב הוּא יְטִיב לָנוּ: הוּא גִמְלָנוּ הוּא גּוֹמְלָנוּ
 הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד לְחַן לְחַסֵּד וּלְרַחֲמִים וּלְרוּחַ
 הַצְּלָה וְהַצְּלָחָה בְּרָכָה וַיְשׁוּעָה נְחֻמָּה פְּרִנָּסָה
 וְכִלְכִּלָּה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם וְכָל־טוֹב
 וּמְכֹל־טוֹב אֶל־יַחְסְרֵנוּ: הֶרְחַמֵּן. הוּא יְמַלּוֹךְ
 עֲלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: הֶרְחַמֵּן. הוּא יִתְבָּרַךְ
 בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: הֶרְחַמֵּן. הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר
 דּוֹרִים וַיִּתְפָּאֵר בָּנוּ לְנֶצַח נְצָחִים וַיִּתְהַדָּר בָּנוּ
 לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים: הֶרְחַמֵּן. הוּא יִפְרִנֵּסֵנוּ
 בְּכָבוֹד: הֶרְחַמֵּן. הוּא יִשְׁבּוֹר עֲלֵנוּ מֵעַל־
 צַוְאֵרֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ:
 הֶרְחַמֵּן. הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה מְרַבָּה בְּבֵית הַזֶּה
 וְעַל שְׁלַחַן זֶה שְׂאֵבֵלְנוּ עֲלֵינוּ: הֶרְחַמֵּן. הוּא
 יִשְׁלַח לָנוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנְּבִיאִים זְכוֹר לְטוֹב וַיְבַשֶּׁר־
 לָנוּ בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנִחְמוֹת: הֶרְחַמֵּן.
 הוּא יְבָרֵךְ אֶת (אָבִי מוֹרֵי) בְּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת
 (אִמִּי מוֹרְתִי) בְּעַלַת הַבַּיִת הַזֶּה אֹתָם וְאֶת
 בֵּיתָם וְאֶת זְרַעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם אֹתָנוּ
 וְאֶת־כָּל אֲשֶׁר לָנוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרַכְנוּ אֲבֹתֵינוּ

אֲבָרְהֵם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב בְּכָל מְכַל כָּל בֶּן יִבְרָךְ
 אוֹתָנּוּ כָּלֵנּוּ יַחַד בְּבִרְכַּה שְׁלֵמָה. וְנֹאמַר אָמֵן:
 בְּמָרוֹם יִלְמְדוּ עֲלֵיהֶם וְעֲלֵינוּ זְכוֹת שְׁתֵּהִי
 לְמִשְׁמֶרֶת שְׁלוֹם. וְנִשְׂא בְּרַכָּה מֵאֵת יי וְצַדִּיקָה
 מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ. וְנִמְצָא־חֵן וְשִׁבְל טוֹב בְּעֵינֵי
 אֱלֹהִים וְאָדָם:

הַרְחֵם הוּא יְנַחֵלֵנוּ יוֹם שְׁבָלוֹ שַׁבָּת: *Am Sabbath:*
 וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעֹלָמִים:

הַרְחֵם הוּא יְנַחֵלֵנוּ יוֹם שְׁבָלוֹ טוֹב:

הַרְחֵם הוּא יוֹבְנֵנוּ לִימֹת הַמְּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי
 הָעוֹלָם הַבָּא. מְגִדוּל יִשׁוּעוֹת מְלִכּוֹ וְעֲשֵׂה חֶסֶד
 לְמִשִּׁיחוֹ לְדוֹד וּלְזָרְעוֹ עַד־עוֹלָם:

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמָרוֹמָיו הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל
 כָּל־יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן:

יִרְאוּ אֶת־יי קִדְשׁוֹ כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאוֹ: כְּפִירִים
 רָשׁוּ וְרָעִבוּ וְרָדְשׁוּ יי לֹא־יִחְסְרוּ כָּל־טוֹב: הוֹדוּ לַיי
 כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֶסְדּוֹ: פּוֹתַח אֶת־יַדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ
 לְכָל־חַי רְצוֹן: בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בְּיי וְתִהְיֶה
 יי מִבְּטָחוֹ:

נָעַר הָיִיתִי גַם־זָקֵנְתִי וְלֹא־רָאִיתִי צַדִּיק נֶעְזֵב וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ־לֶחֶם:
 יי עוֹ לְעַמּוֹ וַתְּזוּ יי יִבְרָךְ אֶת־עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מְלִךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגִּפְּזִין:

וְשׁוֹמֵן בְּכַסֵּת טַעַל.

Man trinkt, indem man sich an die linke Seite anlehnt.

קודם שאומרים שפוך חמתך וגו' נוכחין לפתוח הדלת לזכור ולהודיע כי ליל שמורים הוא.

Nachdem man die Thüre geöffnet, werden folgende Bibelverse vorgetragen :

שִׁפְךָ חֲמַתְךָ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא-יִדְעוּךָ וְעַל-מַמְלְכוֹת
אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ : כִּי אָבִל אֶת-יַעֲקֹב וְאֶת-עֲדָו
הַיְשָׁמוֹ : (תהלים ע"ט ו').
יְשִׁיגִם : (שם ס"ט כ"ה). תִּרְדֹּף בָּאָרֶץ וְתִשְׁמִידִם מִתַּחַת
שָׁמַי יי : (איכה ג' ס"ו).

הַלֵּל נוזחין כוס רביעי.

Man füllt das vierte und setzt das Hallel-Gebet fort bis zum Schluß.

קטו לא לָנוּ יי לא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ הֵן כָּבוֹד עַל-
חֲסִדְךָ עַל-אַמְתְּךָ : לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵי-דָנָא אֱלֹהֵיהֶם :

ברכת אברהם

שפוך חמתך אל הגוים. אחרי שהזכיר ציין ירושלים נמורצתה, וזרכת הטוב והנטיב ונהרוג ציתר, והז"ל צפ"ק דונגיל' חונלחה הכריזה וגו' לור נתנולחה נמורצנה של ירושלים ולעתיד יתנולח ירושלים נמורצנה של לור. חונר לשפוך נור על לור שנתנולחה נמורצנה שע"ז יבנה ירושלים. והז"ל צפ"ק דע"ז צפסקוק יתנו עידיכון וילדקו כי האו"ע צעלונס יודו מטחם שאין ראויס לקבל עוצה (רק ישראל), וכן חונרו צסוכה כשירחו חוננות העולם נפלת הס"נ שסוה כחוט השערה צעיניהס יצכו ויחונרו שסס חטאו על נפשותם שלח כצסוהו, ואיתח צזסר צית ראשון ושני שסי' נעשה ידי אדם נחרצו וצית שלעתיד יצנה ה' צעלונו ונתקיים לעולם כסס שסוה ית' קיים לעולם כך נעשה ידי יתקיים וכן גאולה לעתיד יהי' ע"י הקצ"ה יהי' נלחיי וז"ש ישראל נוסע צה' אז יהי' תשועת עולמים, וז"ש (ונלחיי א') והשים את הכיו שוננה ונחלתו אחריצ, כי תחונר אדום רשטנו, ונ"ו נסוצ ונצנה ע"י חרצות ירושלים סיוחרצ צית ג' ונחרצנה נתנולח כנוו שסי' צמורצן ראשון ושני. כה חונר ה' הנה יצנו נה סיצנו קודם הגאולה חני אחרוס ואחריצס לונלחות ונהס ציתי וגס האו"ע צעלונס קראו להס גצול רשעה והעס אשר זעס ה' עד עולם, שאין ראוי' עוד לשכר ולח יצנה עוד גצולס, וזכו אשר לח ידעוך, סיכירו צעלונס שחטאו על נפשותם כי אכל את יעקב ואת נוחו השמו, והזכיר פה החיונה והאף שסס שלוחי הזעס כנ"ס (תהלים ו') אל צלפך תוכיחני ואל צהנתך תייסרני, וחונרו צונדרש שני שלוחים הללו לא תציא עלי, והיינו שכשצח ונהש"ית צעלונו חינו צחוקף הדיים וז"ש נוסכ (ס' עקב) כי יגורתי נפסי האף והחיונה.

וּאלֹהֵינוּ בַשָּׁמַיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה: עֲצִיבֵיהֶם בְּסֶפֶר
 וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ עֵינַיִם
 לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנוֹיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶף לָהֶם
 וְלֹא יִרְיִחוּן: יְדֵיהֶם וְלֹא יִמְיִשוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ
 לֹא־יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם: בְּמוֹתָם יִהְיוּ עֹשִׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־
 בְּטַח בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח בֵּי עֲזָרָם וּמִגֹּנָם הוּא:
 בַּיִת אַחֲרָן בְּטַחוּ בֵּי עֲזָרָם וּמִגֹּנָם הוּא: יִרְאֵי יְיָ בְּטַחוּ
 בֵּי עֲזָרָם וּמִגֹּנָם הוּא:

יְיָ וְכִרְנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ
 אֶת־בֵּית אַחֲרָן: יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטָנִים עִם־
 הַגְּדֹלִים: יוֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם:
 בְּרוּכִים אַתֶּם לֵי עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם
 שָׁמַיִם לֵי וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי־אָדָם: לֹא־
 הַמֹּתִים יִהְלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָל־יִרְדֵי הַדֹּמָה: וְאַנְחֵנוּ
 נְבָרֵךְ יְהִי מַעֲשֵׂתָהּ וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ:

קטו אֶהְבֵּתִי בִּי־יִשְׁמַע יְיָ אֶת־קוֹלִי תַחֲנוּנָי: כִּי־הִטָּה
 אָזְנוֹ לִי וּבִימֵי אֶקְרָא: אֶפְסוּנִי חֲבֵל־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׂאוּל
 מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם־יְיָ אֶקְרָא אָנָּה יְיָ
 מִלְטָה נַפְשִׁי: חַנוּן יְיָ וְצַדִּיק וּאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר
 פְּתָאִים יְיָ דַלְתֵי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבֵי נַפְשִׁי לְמִנוּחַיִכִי
 כִּי יְיָ נָמַל עָלַיִכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינַי מִן־

ברכת אברהם

יוסף ה' עליכם ועל בנים, עי' צמידוטי זרכות (97 ח').
 השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, עי' צמידוטי עס"ת.

דַּמְעָה אֶת־רַגְלֵי מִדְּחֵי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יי בְּאֶרְצוֹת
הַחַיִּים: הָאֲמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אָנֹכִי עָגִיתִי מְאֹד: אָנֹכִי
אָמַרְתִּי בְּחַפְזִי כָּל־הָאָדָם בְּזָב:
מִה־אָשִׁיב לִי כָּל־תְּגֻמוֹלוֹהִי עָלַי: כּוֹס־יִשׁוּעוֹת
אִשָּׁא וּבִשְׁם יי אֶקְרָא: נִדְרֵי לִי אֲשַׁלֵּם נִגְדָה
נָא לְכָל־עַמּוֹ: יִקַּר בְּעֵינַי יי הַמּוֹתֵה לַחֲסִידָיו:
אָנֹכִי יי כִּי־אָנֹכִי עֲבַדְךָ אָנֹכִי עֲבַדְךָ בְּרֵאמֶתְךָ
פִּתְחַת לְמוֹסְרֵי: לָךְ אֲזַבֵּחַ וּבַח תּוֹדָה וּבִשְׁם יי
אֶקְרָא: נִדְרֵי לִי אֲשַׁלֵּם נִגְדָה־נָא לְכָל־עַמּוֹ:
בְּחִצְרוֹת וּבֵית יי בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלַם הַלְלוּ־יָהּ:
כִּי הִלְלוּ אֶת־יי כָּל־גּוֹיִם שִׁבְחוּהוּ כָּל־הָאֲמִים:
כִּי־גִבַר עָלֵינוּ וַחֲסִדּוֹ וְאֶמֶת־יי לְעוֹלָם הַלְלוּ־יָהּ:

ברכת אברהם

הללו את ה' כל גוים וכו' כי גזר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם כלנו. ראוי להצין וכי אנוניס לראובן שיטעם ח'ע ונחנת שהגיע טובה לשמעון (ועי' צמידושי להסלים נזה צאורד) ונקדים נאמר הנוגד והיא שענדה לאבותינו ולנו וכו' דראוי לשום לצ על שאמר והיא ולא אמר וזה כקושי' הנפרשים. 3, דלכד דקאמר ניותר דהי' ראוי לוונר שלא עונד עלינו לכלותינו. 4, דנראה דנאל אחד עד שכל דור ניותר, דהי' ראוי לוונר והיא שענדה לאבותינו ולנו שכל דור ודור וכו' והקצ'ה נעלינו מידס. אך הענין דנוצאר צסיק דנגילה כן ישיש להרע, וני מדו קוצ'ה צנופלתן של רשעים וכו', ח'ר יוסי צרבי חנינא הוא חינו שס חצל אחרים ונשיש דיקא ננוי דכתיב ישיש ולא כתיב ישוש, והקשה הכי"ק והרי צכנה ונקומות כתיב ישיש והוא שס כדכתיב ישיש עליך חלייך וצאר הענין שכיון שאין הקצ'ה שונח צנופלת ישראל הוא חסץ להשיב חסו על הגוים הלווריס, ונה הוא עושה לאומות הרודים צישראל כיון שהאומות הם ששים ושנמים צנופלתן של ישראל הוסך הקצ'ה חנתו ונחנה עליהם כניש צכפול חויצך אל תשונח ולא יגל לכך פן יראה ה' וירע צעיניו והשיב נעליו ונחנה צך וזה שעשה הקצ'ה ישיש עליך האומות כדי שנתוך שנתחם יהסוך

ק"ה
 ס' הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ: ק' הוֹדוּ
 ס' יֹאמְרוּנָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ: ק' הוֹדוּ
 ס' יֹאמְרוּנָא בֵּית אֱהָרֹן כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ: ק' הוֹדוּ
 ס' יֹאמְרוּנָא יְרֵאִי יי כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ: ק' הוֹדוּ
 מִן־הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהִעֲנֵנִי בַּמִּרְחֻבִּיהָ: יי לִי לֹא
 אִירָא מִה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יי לִי בְעֲזָרִי וְאֲנִי
 אֲרֹאֶה בְּשֵׁנָאִי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּיּוֹם מִבִּטְחַבְּאָדָם:

ברכת אברהם

אסו ונעל ישראל, וזכר ישיש ג"כ ה' כיון שרואה צנקנותם ע"כ ישיש יס
 לו שני נשנועות, שנושים לאחרים ושג ג"כ הקצ"ה שינאל נקוס לגבות
 חובו ונכאוס"ע, ואלו לא ששו לא ה' נקוס להפוך עליהם רעתם, ונאל
 עתוך קללת ישראל זוכר רחמיו ע"ש. אך צלמת אלו לא ה' שום סיבה
 ונקודם אלא פחד פחאוס אשר ה' גם ונלך קשה לחשוב נחשבות רעות
 וסיבות צנפילת היכודים אשר לא יודע ללוררי ישראל לשמות צהם ס"ו
 ה' קיום לגזירתו. אך הקצ"ה צרוב רחמיו עושה שיעשה כל דצריהם
 צפרקום צעלת השרים ויועלים ונתפרקם הדבר, ע"כ שמהים הלוררים ונקודם
 שיצא הרעה ע"כ השיצ ונעלינו אסו, והקצ"ה צרוגז רחס תזכור כנוו שהי'
 צגלות ונלרים, אף שהיו חטאים כנוצאר ע"פ הניסה אלהים לצא לקחת לו
 גוי ונקרצ גוי שהיו עוצדי ע"ז ושאריו נודות רעות, אעפ"כ עשה ומישצ
 סיבות להקץ, ואנור וסיל, ירלה זאת הונדה עונדה לאצוחינו ולנו שלל אחד
 צלצד עמד עלינו לכלוחינו, ירלה שאלו אחד צלצד, שהי' עושה דצרוי צלנעת
 לצלי יודע לשום איש ה' ס"ו קיום כהכ"ל, אך הקצ"ה צרוב רחמיו עושה
 שרצים יהיו קניס עלינו ויתפרקם הדבר וישישו צנפלתן של ישראל ע"כ
 והקצ"ה ונללנו נידם כהכ"ל, אצל יותר טוב להגויס שלל יהי' לנו שום
 דעה אשר יגיע וזכר שמהם להם צלופן שיספוך ה' עליהם, וזהו כי צבר
 עלינו חסדו, וצחי' עה"ת (ס' צשלח) צמדדש ד"ל אז ישיר משה כו' כחצתי
 צפטים אחרות הפסוק זה:

הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. ציאר ירלה כי נאלחו לא תלל רעות
 והכל הוא נולד ונדה"ר ואף אס יתדונה לפעמים שנגיע עליו
 לרה. כי לעולם חסדו, הוא חסד וטוב.
 או יאמר הכלל וכל הסודלות לה' הוא העיקר על שלעולם חסדו שעושה
 הכל נולד חסדו אף שאינם כדאים.

טוֹב לַחֲסוֹת בְּיַי מִבִּטּוֹחַ בְּנִדְיָבִים: כָּרְגוּיִם
 סִבְבּוֹנֵי בְּשֵׁם יי כִּי אֲמִילִם: סִבּוֹנֵי גַם־סִבְבּוֹנֵי
 בְּשֵׁם יי כִּי אֲמִילִם: סִבּוֹנֵי כְּדַבְרֵי־דַעְכוּ כְּאֵשׁ
 קוֹצִים בְּשֵׁם יי כִּי אֲמִילִם: דָּחַה־דְחִיתָנִי לְנֶפֶל
 וַיִּי עֲזָרְנִי: עֲזֵי וְזִמְרַת יְהוָה־לִּי לִישׁוּעָה: קוּלוּ
 רְנָה וִישׁוּעָה בְּאֵהֱלֵי צְדִיקִים יָמִין יי עֲשֵׂה חֵיל:
 יָמִין יי רוּמָמָה יָמִין יי עֲשֵׂה חֵיל: לֹא־אֲמוֹת כִּי־
 אֶחָיָה וְאֶסְפָּר מֵעֲשִׂיָּה: יִסֹּר יִסְרְנֵי יְהוָה וְלִמּוֹת

ברכת אברהם

טוב לחסות בה' מבטוח בנדיבים. צונדט שוחר טוב איתא, סכן דוד
 חנוך אל תצטחו צנדיצים, וראוי להצין
 שסוחר ח"ע דטוב ונשנוע שזכו טוב יותר. אזל צטחון צנדיצים חינו רע
 כלל, ואל תצטחו ונשנוע שלא יצטח כלל, ועי' צנינה לעתים (דרוש י') זזה.
 ונר' לפרש דהנה צמ"ה שער הצטחון כ' ח"ל, שעס היות שראוי לאדם
 לצטוח צה' צכל דרכיו ועניויו. עכ"ז חינו ראוי שיסנווך צזה צהחלט ולח
 ישתדל לצצרים כלל, אזל ראוי שישתדל צכל כמו עד נוקס שידו ונגעת
 חלף שאין ראוי שיצטח צו ע"ש, וצוננחות (ד' ק"ט) נוחי דכתיב צטחו צה'
 עדי עד כי ציה וכו' כל התולה צטחונו צה' הוי לו לנחסה צעוה"ז
 וצעוה"צ, שראוי להשתדל לצצרים שלא שיתלה השגחת השי"ת לצרכו ולהלליחו,
 ואין ראוי לתלות השגתו צהס לחנוך כי כחי ועולס ידי עשה לי, ועי' צס'
 דרש נושה להרנו"ח (ד' ס"ח) הרי שאע"פ שגריך לצטוח צנדיצים להשתדל
 לצצרים עכ"ז יתלה הכל סהוא ונונו ית"ו ויצטח צו וכנו"ש אשרי שאל יעקב
 צעזר"ו, סהוא צעלנו ונשתדל צזה והקצ"ה עוזר לו ושצרו על ה' חלקיו
 סהוא יעשה הכל, וזה סהוקסה להנדרש שחנוך טוב לחסות צה' ולא חנוך
 לצטוח צה', אך ידוע ע"ש הרנו"ח שס (ד' ק"י) צסס הר"י לי שועיב שונלח
 חסיון נורה על הללחו ונרעות כענין ונחסה ונגו, וצטחון נורה על דצר
 טוב שצצר הצעומו דצצר נה, חס"ח טוב לחסות צה' ונצטוח צנדיצים,
 שכאשר תצטח צנדיצים חזי תקוה לחסיון צהשי"ת שיוכל הנדיב הנוצטוחו
 לצלע דצרו ונחסה צהשי"ת שלא תחרע להנדיב חינו קיבה ר"ל, אזל צלתי
 חסיון צהשי"ת עז"ח אל תצטחו צנדיצים כלל כי צ"ח הוא שאין לו צעלנו
 תשועה וכס"כ שיסנווך עליו כהנ"ל:

לא נתַנְנִי: פִתְחוּ־לִי שְׁעַר־צֶדֶק אָבֵא בָם
 אוֹרָה יְהוָה: וְהִתְשַׁעַר לִי צְדִיקִים יָבֹאוּ בּוֹ:
 אוֹרָךְ כִּי עֲנִיתָנִי וּתְהִי־לִי לְיִשׁוּעָה: אוֹרָךְ
 אֲבֹן מַאֲסוֹ הַבּוֹנִים הִתְתָּה לְרֹאשׁ פְּנֵה: אֲבֹן
 מֵאֵת יְיָ הִתְתָּה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ: מֵאֵת
 זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נִגְלָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ: זֶה
 אָנֹכִי הוֹשִׁיעָה נָא אָנֹכִי הוֹשִׁיעָה נָא
 אָנֹכִי הַצְּלִיחָה נָא אָנֹכִי הַצְּלִיחָה נָא:
 בְּרוּךְ הַבּוֹא בְּשֵׁם יְיָ בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ: בְּרוּךְ
 אֱלֹהֵי וַיָּאָר לָנוּ אֶסְרוּ־חַג בְּעַבְתִּים עַד קַרְנוֹת
 הַמְּזוֹבְחַת: אֱלֹהֵי אֶתְּה וְאוֹרָךְ אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ: אֱלֹהֵי
 חוֹדוֹ לִי כִי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: חוֹדוֹ
 יִהְיֶה־לְלוֹדָךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (על) כָּל מַעֲשֵׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ צְדִיקִים
 עוֹשֵׂי רִצְוֶנְךָ וְכָל עַמּוּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרַבָּה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ
 וַיִּשְׁבַּחוּ וַיִּפְאָרוּ וַיְרוֹמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ וַיִּקְדְּשׁוּ וַיִּמְלִיכוּ אֶת
 שְׁמֶךָ מִלְּכָנוּ כִּי לָךְ טוֹב לְהוֹדֹת וּלְשַׁמְּךָ נָאֶה לְזַמֵּר
 כִּי מַעֲלָם וְעַד עַלְמָם אֶתְּה אֱלֹהֵי בְּרוּךְ אֶתְּה יְיָ מִלְּךָ
 מְהֻלָּל בַּתְּשֻׁבָחוֹת:

ברכת אברהם

פתחו לי שערי צדק אבא בם. ידוע ונ"ש (כדה ל') חספי' כל העולם
 חוננים עליך שאתה לדיק הוי צעוייך
 כרשע, לחשוב תנייד כי חין די צעזודתך כדי שלא תצא לידי פניי' סיו',
 ע"כ חוננר תנייד פתחו לי, שעדיין לא נכנסתי כלל לעזובה, כי כשמתגלה
 וסובר שעזובתו שליונה פוגם בכל עשייתו, וחין חני והוא יכולים לדור,
 חבל כשאוננר פתחו לי, אז זה השער לה' לדיקים יצאו צו.

קלו הודו ליהוה בייטוב
 הודו לאלהי האלהים
 הודו לאדני האדנים
 לעשה נפלאות גדלות לברו
 ביי לעולם חסדו :
 ביי לעולם חסדו :
 ביי לעולם חסדו :
 ביי לעולם חסדו :

ברכת אברהם

הודו לאלהי האלהים בל"ח. נר' לכאורה כניותר כיון שכבר תנור נקודס
 דרך כלל, הודו כו' כל"ח, ואס נאמר שכל
 המעלות הס כדי לשבח ולהלל להקצ"ה צזה, והכי הוליל הודו שהוא אלקי
 אלקים וכן כולם, לזה נאמר לפרש מדע"ה צרות קדשו צה להורות לנו
 הדרך מדרכי הללס של הקצ"ה יטלף יעלה על לצ אדם לומר צאשר שה'
 הוא אלקי האלקים וזה דבר גדול, ע"כ נצח צזה להודות ולהלל להקצ"ה
 שהוא אלקי האלקים. לזה צה להורות לנו שח"ו לא יעשה כן, שאין זה צגדר
 הילול להקצ"ה נכבוד השס, כי זה לא יתכן כ"ח שהי' אלקים אחרים
 צדונה קלת להקצ"ה. לזה הי' יכול להללו שהוא גדול ונהס, אצל
 צאונת לא יתכן להללו צזה שהוא אלקי אלקים כיון שאין נכנסים לשוס
 דניון קלת להקצ"ה כנאמר הנציח (ישעי' א') ואל ויי תדניון אל ונה
 דמות תערכו לו הפסל נסך מרש כו' ואל ויי תדניוני ואשוב יאמר קדוש
 [ועי' צפנים יפות (פ' צשלח) ע"פ ויי כנוך צאלים ה', ז"ש לפרש צזה]
 וציאר הנציח לעמים (דרוש ע"ז) ירלה כנותניה על הונתפקרים הרולים
 להדמות לזה ליוגרה ולהחליע כח גמור אל הונערכה כנוהו יתצרך חלילה,
 איך ימשצו כזאת כי הלא אוחו אשר תתס ונדניום ונשניום אוחו אלי הוא
 עלמו יאמר אלי קדוש, היותי מופרש ומודל וצלתי נערצ עמו כלל ע"ש,
 ע"כ לא שייך צזה ההלול שהוא אלקי אלקים, וזה אוננו הודו לאלקי אלהים,
 ירלה אף שהוא אלהי אלהים, לא יהללו להקצ"ה הזה, אלא עיקר ההילול
 הי' צזה כל"ח שעושה חסד לזה שאינס כדלים שכצט ונדה"ר לנדה"ד,
 ועד"ז תנור הודו לאדוני האדונים, דאף שהוא אדון אדונים לריך להיות
 ההילול על כל"ח.

לעושה נפלאות גדלות לברו בל"ח. יוצר עפ"י ונאמר (תהלים ו' צ'
 ה' אל צאפק תוכיחי ואל צמנתך,
 ואמר צילקוט (סי' תרל"ה) אדונינו צכל רנוך רדה אוחנו חוץ ונהשועים
 האלו, כך אוננו ישראל לפני הקצ"ה אל צאפק תוכיחי ע"כ, והוא כנ"ש
 המה"ק (פ' ויחי) שלח יהיו היסורים עיי שלוחי דינים, כי הס צחוקק
 הדינים ונשא"כ כשצאים ונהקצ"ה צעלמו הס צרחניום כי הוא ווקור המסד,
 ח"ש (פ' קרח) ונשיסם וצניסם וטפס, ופרש"י צה וראה כנה קסה הונחלוקת,
 שהרי צ"ד של ונעה אין עונשין עד שיציח צ' שערות כו' וכאן אצדו אף
 ונקי שדים, והוא עפ"י דתיחא (שצח ע"ג) אין השכינה שורה ונתוך

המחלוקת, והולרך לענשם ע"י שליח ע"כ אינו נזכר לאזר אפי' יונקי שדים,
 ח"ש לעושה נפלאות גדולות לזר, שלא יהי' זשלוחי שאז הם דינים גמורים
 רק כשהוא נשדד מערכת הטבע הוא לזר, ונפרש הטעם לזה כי לעולם
 חסדו שחסדו הוא לקיום העולם, שע"י שיגיע האדם שהוא משגיח, ושהוא
 עושה נפלאות לזר וצמחו, יגיע צמחה גדולה כי העולם נזרר צשזיל
 אדם, לעבוד השי"ת, וגם זה העונש על העצירה הוא חסד גמור, וזה
 פירשו דברי רש"י (ר"פ זרעית) שנחמלה עלה צמחשצחו לזרר צמדת
 הדין וראה שאין העולם נחתיים והקדים ושיתף ודה"ר למה"ד, דהאדם
 להיותו חומר בגופני נחצצר עליו תאוות הילכה"ר והוא צסכנה עלוונה כי
 כרגע זאפו ירד לשלול תחתית ולא יגיע צמולה, והשי"ת צחסדו הנשגים
 המוליא לנו עזר ותרופה לעשות תשובה כו"ש שזרז אלי ואשובה אליכם,
 וצמנחות (דף כ"ע) הצא לטהר נסייעין אותה, ירלה כי האדם צרוב תאוותו
 משוקע ולא ישגיח לשזר, ע"כ שולח עליו נוכח ויסורין לעוררו לחשובה,
 ונתן קץ להתאוות כו"ש (רצה זרעית) וסנה עוז ואלוד, זה המות, שע"י
 נתיירר ואלוד ויראה לשזר צכל כמו עד שיזכה לתשובה ואלהבה וגם זה
 החסד שהניחה ונכפרת אף על עצירות החמורות, אף שיותר עוז ה' לאדם
 שלא יקלקל ונעשיו שאז לא יטרך לזה החסד רק שיוכל להגיע צמולה
 עפ"י דין גמור, וזהו שנחמלה עלה צמחשצחו לזרר צמדת הדין, שלא יגיע
 צהטוב שהוא יום הניחה ויהי' חי וקיים לעולם, כי לא ילטרו לחסד זה,
 הצל ראה שאין העולם נחתיים וכו' ע"ד ונאמר (זכרות ה') לא נלחו
 יזכור לו יום הניחה, לכך הקדים ושיתף ודה"ר שהוא הייסורין וניחה
 ח"ש צמדרש (פ' פנחס) לכן אמור הנני נותן לו את צריתי שלום, צדין
 הוא שיטול שכרו, והלכנו שם. ולהכיל הכוונה ע"י שקידש פנחס ש"ש
 צרבים זכה שהי' חי וקיים לעולם כו"ש פנחס זה אליהו, ועי' צפרד"ס
 שער ההיכלות, וא"ל למדת החסד וצדין הוא שיטול שכרו ככ"ל.
 או יאמר בהקדם לזכר ונענה אליהו (איוב ל"ד) כי פועל אדם ישולם לו,
 ובאורה איש ינוליאנו דהפרש וההצדל ונזאר צין הנותן לאיש
 שזר פעולתו וצין הנותן לאיש ונלד החסד והרחמים אשר גבר עליו צרלותו
 ונגדל דחקו ולרת נפשו, שזה שנותן לאיש שזר פעולתו ורולה צזה להפטר
 ונחצו אשר הי' לזה עליו לחצו ע"כ הוא נותן צפרקום וצגלי צאופן
 שידע הנוקצל וני הוא הנותן כדי שלא יחצנו עוד פעם אחרת, הצל הנותן
 ונלד הרחמים אשר לא יוכל לראות צעליל צלער חצירו, לזה לפעניים נותן
 צהסתר שלא ידע הנוקצל וני הוא הנותן, שאף גם צזה יולא הנותן נחוכן
 כוונתו, שכוונתו הי' כדי להשקיע הלער ונחצירו, וצזה שצא הטובה לידו
 ישקיע לערו, וכי ונה יועיל צאם שידע וני הוא הנותן אז לא, כל עיקר
 ננשך הדצר אחר שצא הדצר לידו ונונלח את נפשו הרעבה, ואדרבה עיקר
 מלת הלדקה שצא ונלד החסד היא צאופן שלא ידע הנוקצל וני הוא הנותן.
 ועוד שני שישלם לאיש שזר פעולתו, אזי אינו ונשלם כ"א לפי הפעולה ועל
 ואין חילוק צין שעשה זה אדם הגדול לאדם השפל, כ"א על הפעולה ועל
 הנועשה יציע כפי שויי' ולא כן צעושה ונלד החסד והרחמים שהוא נותן
 לפי ערך ונועלת הנוקצל כו"ש צלדקה (פ' ראה) כי פתח כו' די ונחצורו
 אשר יחסר לו. ופירשו חז"ל אפי' קום לרכוז ועצד לרוץ לפניו צדרך

כי לעולם חסדו :	לעשה השמים בתבונה
כי לעולם חסדו :	לרנק הארץ על-המים
כי לעולם חסדו :	לעשה אורים גדלים
כי לעולם חסדו :	את-השמש לממשלת ביום

ברכת אברהם

וכאורח האיש שהי' רגיל, ח"ש כי פועל אדם, כשצא השכר ונהקצ"ה עצור פעולתו של אדם, ישלם לו, לו דייקא צאה התשלומין וייד ליד צפרסום וצגלוי שזכה האיש שהקצ"ה גנול לו טוב, עצור ונעשה ידיו, וכאורח האיש, ירלה כשהקצ"ה עושה חסד עם האיש אשר נקרא כאורח איש שצזה הוא נותן כאורח האיש שהי' רגיל כהכ"ל. יוניאנו חין עושה כ"א שיוניאנו שהטובה יגיע להנקבל ויהי' כנוולא וניאיה אשר לא יהי' יכר לו שצח ויהי' דלפענוים כשיכיר האדם שצח לו חסדים ויהי', הוסיף לו לער ע"ז כיעקב שאור קטונתי וכל חסדים וכו' כי צונקלי עצרתי את הירדן ועתה הייתי לשני ונחמת, נשום שראה חסד עין צעין ע"כ הי' לו לפחד וללער שאפשר שינוכה לו ונזכותיו, וצוסי"ק (פ' צלק) פירש לעושה נפלאות גדולות לצדו, כנה טובי עציד קוצ"ה ולא ידע חלה איהו בלחודוהי, צד נש קס בלפרא ונשנוי רגלוי על רישא דחוייא דאתא לקטלא ליה וצר נש שוי רגלוי עלוי וקטיל ליה ולא ידע צו צד קוצ"ה בלחודוהי הוי עושה נפלאות גדולות לצדו צ"ג חזיל באורחי' כו', הוורם וזה שהקצ"ה עושה חסדים עם אדם אשר לא ידע כ"א הקצ"ה, ח"ש לעושה נפלאות גדולות לצדו, שהקצ"ה צעלמו יודע וזה ואור הטעם כל"ח כיון שעושה ונלד חסד, ע"כ חין וקספיד על ידיעת האדם, כ"א שיצא הטובה לאדם כהכ"ל.

לעושה השמים בתבונה. כתיב (חכלים ע"ו) ונשנוים השונעת דין ארץ יראה ושקטה, שנוה יצין האדם רווננות הש"י ולשוז לעצור, וזה חסד ה' וזה כי לעולם חסדו. וצוה נר' לפרש ונחנרם ז"ל צ"צ (דף ט') אר"א גדול הונעשה יותר ונן העושה שנא' ויהי' ונעשה הלקדה שלום. ירלה כי האדם שנגיע צונעלה ע"י ונעשה עלונו גדול יותר ונן העושה עפ"י סיוע התעוררת הקצ"ה, שהוא ח"ל לפעולת חסדו, ח"ש ויהי' ונעשה הלקדה שלום, שע"י ונעשה עלונו ונגיע לשלום שהם החיים הנלחיים כנוו צונעלת פנחס שנא' צו (פ' פנחס) הנני נותן לו את צריתי שלום. וצו"ו כוונת הונענה (סוף עוקלין) לא ונלא הקצ"ה כלי ונחזיק צרכה חלה השלום, שהוא שלום צין החונר והגורה כנוו פנחס שאז לא תאצד וננונו לעולם הנלחייית כי אם הולך רק אחר החונר, אזי כל צרכתו שנגיע צעוה"ז יאצד וננונו צהפסד החונר והגורה, ולריך להתעוררת ונהקצ"ה וחין שלום.

לעושה אורים גדולים. הוא כוונ' רש"י (פ' בשלה) ונשל לכלי זכוכית, הנתונים צידי אדם וננה ידו ונעט וכן נופלין,

אֶת־תִּירְחֹנְכוֹ כְּבָיִם לְמִמְשָׁלוֹת תְּבַלְיָלָה כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
לְמַכָּה מִצָּרִים בְּכֹכְוֵרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
וַיֵּצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרֵעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
לְגֹזֵר יַם־סוּף לְגֹזְרִים כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
וַיַּעַר פְּרָעָה וְחִילוֹ בְּיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
לְמוֹלִיךְ עֲמוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
לְמַכָּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
וַיַּהַרְג מְלָכִים אַדְיָרִים כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
וּלְעֹז מֶלֶךְ הַכְּשֵׁן כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
וַנְתֵּן אֶרְצָם לְגַחְלָה כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
גַּחְלָה לְיִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
שֶׁבַשְׁפָּלְנוּ וְכַר־לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
וַיַּפְרֶקְנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
נָתַן לָחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ :

ברכת אברהם

א"כ השגחתו הוא הנוקיים והעושה וכנ"ש הרוצ"ם צריש ה"ל יס"ה"ת, זהו
המחדש צטונו בכל יום תנויד ונעשה צראשית כאוור לעושה אורים גדולים
כל"ח כנ"ש זהקדונה לגבורות ה' וצאו"ה"ת (פ' צראשית) שזזה עשה חסד
לעולם לנסור הסנהגה לנזלות ולא צנעשה האדם.

נשמת בלחי תברך את־שִׁמְךָ יי אלהינו.
ורוח בלב־בשר תפאר ותרוֹמם זכרך מלִבְנוֹ
תמיד. מן־העוֹלָם ועד־העוֹלָם אֲתָרָה אֶל־
ומבל־עֲרִיף אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פּוֹדָה
וּמַצִּיל וּמַפְרִיג וּמַרְחֵם בְּכַל־עֵת צָרָה וְצוּקָה
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֵלָּא אַתָּה: אֱלֹהֵי הַרְאֲשׁוּנִים
וְהַאַחֲרוֹנִים. אֱלֹהֵי־כָל־בְּרִיּוֹת אֲדוֹן־כָּל־תּוֹלְדוֹת
הַמְהַלֵּל בְּרַב־הַתְּשַׁבְּחוֹרֵי הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ
בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַיִּי לֹא־יָנוּם וְלֹא־
יִישָׁן. וְהַמְעוֹדֵר יִשְׁנִים וְהַמְקִיץ גִּרְדָּמִים.
וְהַמְשִׁיחַ אֱלָמִים. וְהַמְתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ
גּוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים. לֵךְ לְבַדְךָ אֲנַחְנוּ
מוֹדִים. אֱלֹהֵינוּ מְלֵא שִׁירָה בָּיָם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה
בְּהַמּוֹן גִּלְיוֹ וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח בְּמַרְחָבֵי רָקִיעַ.
וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ וּכְיָרֵחַ. וַיְדִינוּ פְּרוֹשׁוֹת
כְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם. וּרְגֵלֵנוּ קָלוֹת כְּאֵילוֹת: אֵין
אֲנַחְנוּ מִסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ. וּלְבָרְךָ אֶת־שִׁמְךָ. עַל־אֲחַת מֵאַלְפֵי
אַלְפֵי־אֱלֹפִים וְרַבֵּי־רַבּוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת
שֶׁעָשִׂיתָ עִם־אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ: מִמְצָרִים גְּאֻלְתָּנוּ
יי אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ. בְּרַעַב וּבְתַנּוּ.

וּבְשִׁבְעַת כָּל־בְּלֹתָנוּ. מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ. וּמִדְּבַר
מַלְטָתָנוּ וּמִחַלְלִים רָעִים וְנֹאמְנִים דָּלִיתָנוּ: עַד־
הִנֵּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ. וְלֹא־עֲזָבוּנוּ חַסְדֶיךָ. וְאֶל־
תַּטְּשֵׁנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְנִצָּחַת: עַל־כֵּן אֲבָרִים שִׁפְלֹתָ
בָּנוּ. וְרוּחַ וְנִשְׁמָה שֶׁנִּפְחַת בְּאַפֵּינוּ וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר
שָׁמַת בְּפִינוּ. הֵן הֵם יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפְאֲרוּ
וַיְרוֹמְמוּ וַיַּעֲרִיצוּ וַיִּקְדִּישׁוּ וַיְמַלִּיכוּ אֶת־שִׁמְךָ
מִלְּכָנוּ: כִּי כָל־יִפְהַ לְךָ יוֹדֶה. וְכָל־לִשׁוֹן לְךָ
תִּשְׁבַּע. וְכָל־בֶּרֶךְ לְךָ תִּכְרַע. וְכָל־קוֹמָה
לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה. וְכָל־לֵבָבוֹת יִירְאוּךָ. וְכָל־
קָרֵב וְכָל־זוֹת יִזְכְּרוּ לְשִׁמְךָ. כִּדְבַר שֶׁכָּתוּב כָּל־
עֲצָמוֹתַי תֵּאֱמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ. מִצִּילֵעֲנֵי מִחֶזֶק
מִמֶּנּוּ וְעֲנֵי וְאֲבִיוֹן מִגּוֹזְלוֹ: מִי יִדְמֶה־לְךָ וּמִי
יִשׁוּה־לְךָ וּמִי יַעֲרֹךְ־לְךָ. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר
וְהַנּוֹרָא אֵל עֲלִיוֹן קִנְיַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ: נְחַלְלֶךָ
וְנִשְׁבַּחֶךָ וְנִפְאֲרֶךָ וְנִבְרַךְ אֶת־שֵׁם קְדוֹשְׁךָ.
כְּאֲמוֹר לְדָוִד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ וְכָל־קָרְבֵי
אֲרִי־שֵׁם קְדוֹשׁוֹ: הָאֵל בְּתַעֲצוּמוֹתָ עֲזֵךְ:
הַגָּדוֹל בְּכְבוֹד שִׁמְךָ: הַגִּבּוֹר לְנִצָּחַת וְהַנּוֹרָא

ברכת אברהם

וכל קרב וכליות יזכרו לשמך. כנולאמר בצרכות (דף ס"ח) כליות ועצמות
וצרכה בצרכות (פ' ס"ח) שתי כליותיו היו נוצעות הכנה.

בְּנוֹרֹאוֹתֶיהָ: הַמְּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כְּסֵאֲרָם וְנִשְׂא:
שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ. וְכַתּוּב
רַנְּנוּ צְדִיקִים בְּיַי לַיְשָׁרִים נְאֻה תְּהִלָּה:
בְּפִי יִשְׂרָאֵל תְּתַחֲלֵל. וּבְדַבְרֵי צְדִיקִים תִּתְּבָרַךְ.
וּבְלִשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְּרוֹמֵם. וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְּקַדָּשׁ:
וּבְמִקְהֵלוֹת רַבְבוֹת עַמֶּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרַנָּה יִתְּפָאֵר
שְׁמֶךָ מְלֻכְנוּ בְּכָל־דּוֹר וְדוֹר. שְׁבֵן חוֹבֶת כָּל־הַיְצוּרִים
לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְתִלְּל לְשַׁבַּח
לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְסַדֵּר לְבָרֵךְ לְעֲלֶה וּלְקַלֵּם עַל כָּל־
דַּבְרֵי שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן־יִשִׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:
יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד מְלֻכְנוּ הֵא סֶמְךָ הַגְּדוֹל וְסֶקְדוֹשׁ
בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לָךְ נְאֻה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱהִי אֲבוֹתֵינוּ
שִׁיר וְשִׁבְחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֲזֵ וּמְשֻׁלָּה נֶצַח גְּדֻלָּה
וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאָרֶת קְדוּשָׁה וּמְלִכוּת בְּרַכּוֹת
וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ
גְּדוֹל בְּתַשְׁבְּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲרוֹן הַנִּפְלְאוֹת הַבּוֹחֵר
בְּשִׁירֵי וּזְמֵרָה מְלֶךְ אֵל חַי הָעוֹלָמִים:

צִלֵּל רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסֶם חוֹנִיִּים ז.ה.

Am ersten Sebet-Abend wird folgendes Lied gesungen:

ברכת אברהם

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ וְכַתּוּב רַנְּנוּ צְדִיקִים. הֵינּוּ שֶׁהִסִּיית עֵינֶיךָ
דִּירָתוֹ צִעֲלוֹנִים, וְשִׁמּוֹ
קָדוֹשׁ וְנוֹרָה עַל הַיּוֹתוֹ וְנוֹדֵל וְחַיִּיךְ חוֹן לְנוּ שׁוֹם שִׁיכוֹת הַחַיִּךְ לְהַלֵּל אֹתְךָ,
אֵךְ כִּיֹן שֶׁכַּחֲצֵ רַנְּנוּ לְצִדִּיקִים צ'ה', וְזֶה שֶׁנִּמְחַתוֹ עִם צ'וֹ כִּנְיָשׁ וְחֲצִית תְּהַלֵּם,
ע"כ לִישָׁמִים נְאוֹה תְּהַלֵּם.

וּבְכֵן וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה :

בַּלַּיְלָה : אִזּוּ רֹב נַפְסִים הִפְלִאתָ

בַּלַּיְלָה : בְּרֹאשׁ אֲשֶׁמֹּרֶת זֶה

לַיְלָה : גַּר אָדָּם נִצְחָתוֹ בְּנַחֲלֶק לוֹ

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה :

בַּלַּיְלָה : בְּנֶפֶשׁ מִלֶּדֶד גָּרָר בַּחֲלָם

לַיְלָה : הַפְּסֻדָּה אֲרָמִי בְּאֵמֶשׁ

לַיְלָה : וַיִּשְׁדָּאֵר יִשְׂרָאֵל לְאֵל וַיִּזְכַּל לוֹ

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה :

בַּלַּיְלָה : זָרַע בְּכוֹרֵי פִתְרוֹם מִחֲצֵי בַּחֲצֵי

בַּלַּיְלָה : חִיָּם לֹא מֵצְאוּ בְּקוֹמָם

לַיְלָה : טַפַּת נְגִיד חֲרָשֶׁת סִלְיָה בְּכוֹכְבֵי

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה :

בַּלַּיְלָה : יַעֲזִין מִחֲרָף לְנוֹפֵף אוֹוֵי הוֹבֶשֶׁת פְּגָרֵי

לַיְלָה : פָּרַע בַּל וּמֵצְבוֹ בְּאִישׁוֹן

לַיְלָה : לְאִישׁ חֲמוּדוֹת נִגְדָה רַז סוֹזֹת

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה :

בַּלַּיְלָה : מִשְׁתַּפֵּר בְּכָבִי קָדֵשׁ נִהְרַג בּוֹ

לַיְלָה : נוֹשַׁע מִבוֹר אֲרִיּוֹת פּוֹתֵר בְּעֵתוֹתַי

בַּלַּיְלָה : שִׁנְאָה גָּטֵר אֲנִי וְכַתֵּב סְפָרִים

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה :

לַיְלָה : עוֹנֵרָה נֶאֱדָף עָלָיו בְּנֶגְדֵי שְׁנַת

מַלַּיְלָה : פּוֹרָה תִּדְרוֹךְ לְשׁוֹמֵר מַה

לַיְלָה : אָרַח בְּשׁוֹמֵר וְשַׁח אֶתְּמָא בְּנֶקֶר וְגַם

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה :

לַיְלָה : קָרַב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא

כִּם הוֹדַע בִּי לָךְ הַיּוֹם אַף לָךְ
 שׁוֹמְרִים הַבְּקָר לְעִירְךָ כָּל הַיּוֹם וְכָל
 תָּאִיר כָּאִוֵּר יוֹם חַשְׁבֶּת
 וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה :

ליל שני חוננים זכ :

An zweiten Abend wird nachstehendes Lied gesungen :

וּכְבֹּזְנֵי וְאִמְרַתֶּם זָבַח פֶּסַח :

אֲזַמִּין גְּבוּרֹתֶיךָ הַפְּלֹאֶת
 בְּרֹאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת גִּשְׁוֹאת
 גְּלוֹית לְאַזְרָחֵי חֲצוֹת לַיִל
 בַּפֶּסַח :
 פֶּסַח :
 פֶּסַח :

וְאִמְרַתֶּם זָבַח פֶּסַח :

דָּלְתִיו דְּפָקַת בְּחוּם הַיּוֹם
 הַסְּעִיד נוֹצְצִים עֲגוֹת מַצּוֹת
 וְאֵל הַבְּקָר רִץ זָכָר לְשׁוֹר עֲרֵךְ
 בַּפֶּסַח :
 פֶּסַח :
 פֶּסַח :

וְאִמְרַתֶּם זָבַח פֶּסַח :

זוֹעְמוֹ סְדוּמִים וְלוֹחֲטוֹ בְּאֵשׁ
 חֲלָזַן לוֹט מִהֶם וּמַצּוֹת אֶפֶה בְּקִין
 טֹאטְאוֹת אֲדַמַּת מוֹף וְנוֹף בְּעֲבָרְךָ
 בַּפֶּסַח :
 פֶּסַח :
 בַּפֶּסַח :

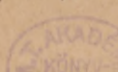
וְאִמְרַתֶּם זָבַח פֶּסַח :

יְהִי רֹאשׁ כָּל אוֹן מִחֲצֵת בְּלִיל שְׁמוֹר
 כַּבִּיר עַל בֶּן בְּכוֹר פֶּסַחְתָּ בְּדָם
 לְבִלְתִּי תֵת מִשְׁחִית קִבֵּא בַּפֶּסַחִי
 בַּפֶּסַח :
 פֶּסַח :
 בַּפֶּסַח :

וְאִמְרַתֶּם זָבַח פֶּסַח :

מִסְגֵּרַת סְגֵרָה בְּעֵתוֹתַי
 נִשְׁמְדָה מִדָּוָן בְּצִלִּיל שְׁעוֹרֵי עוֹמֵר
 שׁוֹרְפוֹ מִשְׁמְנֵי פוֹד וְלוֹד בִּיקָד וְקוֹד
 בַּפֶּסַח :
 פֶּסַח :
 פֶּסַח :

וְאִמְרַתֶּם זָבַח פֶּסַח :

עָנִיו בְּמִדּוּבָה . פּוֹדֶה בְּהִלָּה . צַדִּיקֵינוּ יֹאמְרוּ לוֹ . לֵךְ
 וּלֵךְ . קָדֵךְ בִּי לֵךְ . לֵךְ אַחַר קָדֵךְ . לֵךְ יְיָ הַמַּמְלָכָה : בִּי לֹא
 נִאֲהָ . בִּי לֹא יִאֲהָ :

קָדוֹשׁ בְּמִדּוּבָה . רַחוּם בְּהִלָּה . שְׁנֵאֲנֵינוּ יֹאמְרוּ לוֹ . לֵךְ
 וּקָדֵךְ . קָדֵךְ בִּי לֵךְ . לֵךְ אַחַר קָדֵךְ . לֵךְ יְיָ הַמַּמְלָכָה : בִּי לֹא
 נִאֲהָ . בִּי לֹא יִאֲהָ :

מִקִּיף בְּמִלּוּבָה . תּוֹמֵךְ בְּהִלָּה . תְּמִימֵינוּ יֹאמְרוּ לוֹ . לֵךְ
 וּלֵךְ . לֵךְ בִּי לֵךְ . לֵךְ אַחַר לֵךְ . לֵךְ יְיָ הַמַּמְלָכָה : בִּי לֹא
 נִאֲהָ . בִּי לֹא יִאֲהָ :

לְשֹׁנָה הַבְּאֵה בִירוּשָׁלַיִם :

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרִי הַגִּפְסָן :

וְשׁוֹתִין צֶסֶסֶת שֶׁנֶּחַל וְחֶסֶד מִצְרָכִין צֶרֶסֶת אֶסְרוֹנָה :

Man trinkt, indem man sich an die linke Seite anlehnt ; dann betet man
 folgende Nach-ברכה :

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל הַגִּפְסָן וְעַד פְּרִי
 הַגִּפְסָן וְעַל תְּנוּבַת הַשְּׂדֵה וְעַל אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה
 שְׂרָצִית וְהִנְחַלְתָּ לְאַבּוֹתֵינוּ לֶאֱכֹל מִפְּרִיָהּ וּלְשִׁבְעַת מִטּוֹבָהּ .
 רַחֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ . וְעַד יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ .
 וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ . וְעַל מִזְבֵּיֶיךָ . וְעַל הַיְכָלֶךָ . וּבְגֵה
 יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְיָמֵינוּ . וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ .
 וְשִׁמְחֵנוּ בָּהּ . וְנֹאכַל מִפְּרִיָהּ . וְנִשְׁבַּע מִטּוֹבָהּ . וְנִכְרַסֶּךָ
 עֲלֶיךָ בְּקִדְשָׁה וּבְטַהֲרָה (לְסֶסֶת וְרַצָּה וְהַחֲלִיצֵנוּ בַיּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה)
 וְשִׁמְחֵנוּ בַיּוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה . בִּי אַתָּה יְיָ טוֹב וּמְטִיב
 לְכָל . וְנוֹדֶה לֶךָ עַל הָאֶרֶץ וְעַד פְּרִי הַגִּפְסָן . בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ
 עַל הָאֶרֶץ וְעַל פְּרִי הַגִּפְסָן :

כִּי כִבֵּר רַצָּה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ .

נִרְצָה

חסל סדור פסח פהלכתו. בקל משפטו וחקתו:
 באשר זקיני לסדר אותו. בן נזקה לעשותו.
 זך שזבן מעזנה. קומם קהל מי מנה:
 קרב נהל נטעי בנה. פדוים לציון ברנה:

אדיר הוא. יבנה ביתו בקרוב. במתרה. במתרה.
 בימינו בקרוב. אל בנה אל בנה. בנה ביתך בקרוב:
 בחור הוא. יבנה ביתו בקרוב. במתרה. במתרה.
 בימינו בקרוב. אל בנה. אל בנה. בנה ביתך בקרוב:
 גדול הוא. דגול הוא. יבנה ביתו בקרוב. במתרה.
 במתרה. בימינו בקרוב. אל בנה. אל בנה. בנה ביתך
 בקרוב:

הדור הוא. ותיק הוא. זכאי הוא, חסיד הוא. יבנה
 ביתו בקרוב. במתרה. במתרה. בימינו בקרוב. אל בנה.
 אל בנה. בנה ביתך בקרוב:

טהור הוא. יחיד הוא. פביר הוא. למוד הוא. מלך
 הוא. נזרא הוא. סגיב הוא. עוזו הוא. פודה הוא.
 צדיק הוא. יבנה ביתו בקרוב. במתרה. במתרה. בימינו
 בקרוב. אל בנה. אל בנה. בנה ביתך בקרוב:

קדוש הוא. רחום הוא. שדי הוא. פקוף הוא.
 יבנה ביתו בקרוב. במתרה. במתרה. בימינו בקרוב. אל
 בנה. אל בנה. בנה ביתך בקרוב:

ליל שני סדרו המסדרים פה ספירת העומר:

Am zweiten Abend beginnt das Omer-Zählen.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
 בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעוֹמֵר:
 הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לְעוֹמֵר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה
 בית המקדש בטהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך:

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ. אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
 שֶׁבְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:
 שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ. שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁנַיִם לַחֹת הַבְּרִית.
 אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

ברכת אברהם

אחד מי יודע. יש לנו שם שם רוב להשיג אחדות ית' הכרת להיות
 צועלות הענוה שנק' נני כנ"ש מי אנכי והאיש משה עניו
 ונאוד וע"כ השיג הכל, גם י"ל על יראת עילאה הנק' מי כנודע צוהר
 או שמי שהוא באחדות לראות מעלת חזיריו יוכל להשיג היראה שנק' מי
 וזהו מי נכס ירא' ה' או שהולך צומטצתו שהוא אחד צלי חידוד והשני,
 או שהוא אחד ואין זולתו צמורה ועבודה מי יודע שאין ידיעתו נחשצ כלל,
 כי תכלית הידיעה כו', או שהקצ"ה שהוא אחד יודע מי ומחוחו ותוכן לכות
 ה' ועי' צמי' עה"ת (פ' צראשית) ע"פ נעשה אדם מזה.
 או יאמר ע"ד ונאמר צצרכות (דף כ"ד) חייב אדם לצרך על הרעה כשם
 שנוצרך על הטובה, זה שאל מי יודע להכיר שלעולם היא עדה
 א' צין שהשפע הוא צרום המעלה וצין שהיא צשפלות, עז"א אחד אני יודע,
 שאנחנו צ"י יודעים שאחד הוא אלהינו, הן צשפע רצ ועוז צנדת שמים
 הרומז להשפיע והן צשפע מעט ושפלות צצנדת ארץ.
 שנים מי יודע וכו'. ע"ד שדרשו שכז"ל צפסקים (דף ל'). וסי' ה' לנולך
 על כל הארץ ציוס ההוא יחי' ה' אחד ושמו אחד,
 אנו עד הדינא לאו אחד וכו' לא כעוה"ז העוה"ז, העוה"ז על שמועות
 טובות אומר הטוב והונטי, על שמועות רעות אומר צרוך דין האמת אבל
 לעוה"ז כולו הטוב והונטי, ופירש"י שאין שם צשורה רעה, ומסרואו להצין
 דמשום שינוי צרכה לאו ה' אחד הוא, והלא צין כך וצין כך אנו מצרכים
 לה' אלקינו, אך העניין הוא דמזואר צצרכות (דף כ"ד). חייב אדם לצרך
 על הרעה כשם שנוצרך על הטובה, ומסיק צנמ' (שם ס'). לקצלינאו צצמחה
 עאי קראה מסד ונשפט אשירה לך ה' אס מסד אשירה ואס נשפט אשירה
 כו', ורש"י צתהלים (ק"א) סירש כשאתה עושה עמי מסד אקלסך צרוך הטוב

והנטיב, וכשאתה עושה צי ומשפט אתי חשיר צרוך דיין אונת צין כך וצין
כך לך ה' אזנרה, ודצרי רש"י שונסיים צין כך וצין כך נראה כניותר
ביון שאנר ונקודס חסד ומשפט חשירה דקאי על שניסס, ואונת שרש"י
הרגיש על גוף הקרח שסיים לך ה' אזנרה נראה כניותר, חבל באונת
קרח גופי' לריך טעמא, ונאנר זאת להצין דקאנר שס הכנ' לעולם יהא
אדם רגיל לונר כל ונה דעציד רחמנא לטצ עציד, וכתצ רחמנא צפירוס
הונסה שזכו הטעם שיקבל צשנחה את הרעה הצא עליו שצודאי ונה
הרעה ילניח לטובה ע"ש, וצאונת לפי הכלל הזה הי' ראוי לצרך גם על
הרעה הטוב והנטיב, אך לפי (הכלל) שגוף האדם הוא נרגיש צלערו
שאף שצלצו הוא שעת, וכיון שאין פיו ולבו שוים לכך לא חקטו כ"א לצרך
דיין אונת כיון שצבופו נאנח אין ראוי להפך הצרכה אשר נראה כחתי
דחתי אהדדי, חבל באונת לבו לריך להיות שנת ולכאנוין שנונדה"ד נעשה
זה, ונ"א הקרח חסד ומשפט חשירה דמצרך על כל אחד צרכתו לחסד
הטוב ומשפט דיין אונת, אך שלא תאנר כמו שהצרכה נחולק כך הונחצבה
ונחולק, שצבטוב ונחשצתו שצא ונה' זה ונדה"ר וצרע לא צא כ"א נחלקים
זה ונדה"ד, וע"ז מסיים צין כך וצין כך, ירלה צין צטוב צין צרע, לך ה'
זה ונדה"ר אזנרה כי ונאנוין אתי שהכל צא ונה' זה ונדה"ר כי כל ונה
דעציד רחמנא לטצ עציד, וצזה נפרש (תהלים ק') עצדו את ה' צשנחה
וכ' דעו כי ה' הוא החלקים, הוא עשנו ולו אנחנו עמו ולאן נרעיתו,
שהציר אותנו לעצוד השם צשנחה צכל ונדה ונדה שיונד לך אף הנראה
לע"ע רעה, ואנר דעו כי ה' זה ונדה"ר חלקים ירלה ונדה"ד הוא ונדה"ר
שכוונתו להיטיב עוננו, היסכן היעלה על הדעת שאציו יכווין להרע לבנו
ואף שונכה את צנו כוונתו להיטיב כמו כן כי הוא עשנו ולו אנחנו עמו
ולאן נרעיתו, איד אופשר שכוונתו להרע צודאי אין כוונתו כ"א לטוב ונדה
ונדה"ר אך זה הנדה לא נאנר כ"א צצני ישראל שאנחנו נקראים צנים
לנוקס, אז ונדה"ד ונדה"ר אחד ולא כן לאוה"ע הנדה"ד שצא עליהם
הוא רק רע שאין כוונתו להיטיב, וצזה נפרש ונה שאננו צנדרש ע"פ כל
ארחות ה' חסד ואונת לנוגרי צריתו ועדותיו, כל ארחות יכול לכל ת"ל
לנוגרי כו' שהקטו היסכן שהקצ"ה שהוא אונת וסותמו של הקצ"ה אונת
לא יתנהג באונת ח"ו ויהי' ונה שיהי' והחסיד אנר השונר אונת לעולם,
אכן לפ"ד נאנר שהרע הנראה לעינים נקרא צשם אונת כמו שנוצרכים
צרוך דיין אונת, ולנוגרי צריתו ונ"ו יהי' באונת חסד שכוונתו להיטיב, ולא
כן צלא לנוגרי צריתו אינו רק אונת ולא חסד, וצזה פירשנו (תהלים י"ח)
כי ניי חלבי ונצלעדי ה' וני לור זולתי חלבינו, שראוי לשום לצ על שלא
אנר כי ניי חלקי ונצלעדי חלקינו, וני לור זולתי חלקינו, וחולתי שאנר
ציו"ד לצסוף ונשנע שנצצר צעדו, ונקדים לזה כי החילוק צין צריאה
ליצירה, כי צריאה נאנר על הגוף וילירה נאנר על השגה השכליות שנתן
לט ה' להשיג צחורתו ולא כן לאוה"ע שלא יוכלו להשיג צשכלם שורש
החורה והנולות כנ"ש (תהלים קנ"ז) ונגיד דצרו ליעקב כו' לא עשה כן
לכל גוי ומשפטים צל ידעום, ע"כ כיון שאנחנו אחובים לנוקס צודאי שכל
כוונתו להיטיב אף צנדה"ד, ונה אונרו כי ניי חלבי זה ונדה"ד ונצלעדי
ה' שלא יהי' נדת רחמנים שכוונתו הכל להיטיב, ונראי' ע"ז שיכול לראות

ולידע ומי לור זולתי. זולתי דייקא מי הוא צכל לורה שיהי לו השגה שכליות
זולתי אלתי, ירלה לני נתן השם השגה שכליות זולתי ע"כ מוכח שאחנתי
אהוצים צודתי הכל לעוצ כוונתי, זה הוא חנתי, חכל לפי הנראה צעוה"ז
שמצרכין צצרכות חלוקות על הטוב לצד ועל הרע לצד נראה שאף שצאונת
ה' הוא אחד צעלמו שאין חלקי אחר, עכ"ז נודתי חלוקות שרמנים הוא
נדה צפ"ע ונדה"ד הוא נדה צפ"ע, ח"ש ע"י הצרכות נראה שה' לאו
אחד הוא תמיד צמדתו חללינו כי פעם צכה ופעם צכה, חכל לעמיד לצח
נראה צפירות הכל חדותו עלינו, ואז תהי' הכרה שגם הרעה שהי' עמונו
הי' הכל לעוצה וכונ"ש (פ' צלחת) כל הונחלה אשר שונתי צונגרים לח
אשים עליך כי חני ה' רופאך, היינו שהוכה הוא עלם הרפואה וכצרך
על כולו הטוב והנטיצ אף על הרעות שהי' לנו שידע הכל שהי' צכל
כוונתי להיטיצ, וכן הי' צזה חללינו אחר גחולת מלרים שעקודם הי' נחשב
חללינו קושי השעצוד לרעה כונ"ש (ס"פ שנות) למה הרעות לעם הזה
וגו' ונחז צחתי לצד צשונך הרע לעם הזה, אז השיצ לו הקצ"ה חני ה',
ירלה זה שגורמת קושי השעצוד זה מלד נדה"ד צאונת חני ה' זה נדת
הרמנים שע"י קושי השעצוד לח ילערכו להיות צמשך זמן רב כי קושי
השעצוד מנשלים לזמן ד' נחלות שנה שנגזר עלינו צצרות צין הצתרים
כנדע, חש"א (פ' וחמתקן) חתה הרחית לדעת כי ה' הוא החלקים חין
עוד ונלצדו, ירלה שגם נדה"ד הוא רמנים שאח"ז הבינו הכל על צורי,
וצזה פירשנו צרש"י (פ' צרחשית) על צרחשית צרח חלקים ראה שאין
העולם ונתקיים הקדים נדה"ר ושתפה למדת הדין, ולא סגי צשיתוף נדה"ר
ואמר הקדים להורות שהקצ"ה צרח רפואה קודם לנכה והרפואה מלד
נדה"ר, וכונו כן צצות הצחות יש חילוק צין ישראל לעכו"ם, שהטוב
שעושה להם עושה לפי שעה כדצר שעושה צע"כ ואין הקצ"ה שנת
צבולתם כי ידוע להקצ"ה שצרו טוב יתגלו כונו שדרשו חז"ל (חולין פ"ט.)
על פסוק לח מרוצכם וכו', משא"כ כשעושה טוב עמונו הוא שנת כונ"ש
(פ' תצח) והי' כאשר שש ה' עליכם להיטיצ אחכם והוא לעולם כונו
שדרשו על פסוק כל"ה, וצזה נפרש (תהלים קי"ו) הללו חת ה' כל גוים
וגו' כי גצר, כי ידוע צכל ונקום שאין הקצ"ה שנת לח נאמר צו טוב
כונ"ש צנגילה (דק י.). ופני נה לח נאמר כי טוב צהודלה זו מפני
שאין הקצ"ה שנת, לז"ח הללו חת ה' כל גוים על חסד שעשה לכם.
ח' כי גצר שאין עושה צרטון טוב רק מלד התצצרות. צ', עלינו חסדו
ולח עד עולם וגם לח תצרו כי טוב צהודלה שלכם משום שאין הקצ"ה
שנת, חכל חודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו יאמר נח ישראל צלשון הזה כי טוב
שהוא שנת, ולעולם ולח לפי שעה ע"כ צחסד שעושה עם האוח"ע חין
צה חונת, חכל לישראל כשהוא חסד הוא חסד חמיתי, ופירשנו הקדים
רפואה לנכה שהקצ"ה עשה הרפואה שיהי' מהנכה וע"כ לאחר הישועה
שילונח מהנכה רפואה ונגיע לו מעלה יותר מנה שהי' קודם, משא"כ
צאוח"ע שהכה אחתם ואח"כ ריפח אחתם ע"כ הי' כצעלי ומויץ שנתרפאו,
זה חנר הנדרש כל חרות ה' חסד וחונת, לעולם ונתנהג צשתי הנודת
כשהוא ונתנהג צחונת היינו דין יש צה חסד, וכשמתנהג צחסד יש צה
חונת והיינו דוקא לנולרי צריתו, חכל לזולתם חינו ונתנהג חלח צחסד לח

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ . שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ . שְׁלֹשָׁה אַבוֹת .
 שְׁנֵי לַחוֹת הַקְּרִית . אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׂמַיִם וּבָאָרֶץ ;
 אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ . אַרְבַּע אֲנִי יוֹדֵעַ . אַרְבַּע אַמְהוּרַת .

ברכת אברהם

בחסד חו צמנת, ולזה התורה שאמרה צראשית צצציל ישראל וצצציל
 התורה וצצצ צצצ העולם פתח צצצ להורות שהתנהגותם תנייד צצצתי ונדות,
 ומרונוז ג"כ לשני לוחות הצרת כנ"ל, חו שנים רלונו התורה שנתחיל צצצ
 מי יודע, לז"ל שנים חני יודע שנתכה עמנו צצצתי הודות ע"י שטי לוחות
 הצרת, ומזה חנו יודעים שכוונתו צכל להטיצ עמנו חף צמד"ד וצצמנת
 זה שגלה שנים חנה זה מד"ר ומד"ד ג"כ חמד הוא אלליו שחין
 להשי"ת אלליו שום שינוי וצמנת שחנו נולרי צריתו ועדותיו היינו שני לוחות
 הצרת ולוחות העדות חו גורם להיות הכל חמד כהכ"ל.

שלושה מי יודע, ארבעה מי יודע. חנה חמד ששצצ (פ' וחמתן) הנועלות
 שהרחל לישראל ולקרצם לה', חל

חמונר צלקתך וצכשרון מעשה ידיך צאת לגדולה, הזאת כ"ח ותחת כי
 חכצ חת אצותיך ויצחר צזרעו אחריו ויוליחך צפניו צכחו גדול מוולריס,
 ופירש"י צפניו צפני אצותיו כנ"ש נגד אצותם עשה פלח, ורלוי לשום לצ
 דהכל חמר וצמנת חצבת אצותיו ולצקוף הפרשה חמר כי עם קדוש חתה
 לה' חלקיך צך צחר בו' כי ונלחצת ה' חתכם וונשמו חת השצועה חמר
 נצבע לחצותיכם הוליה ה' חתכם ציד חזקה וגו' חנלל חמר שונחנת
 שחובצ חת ישראל, וגם רלוי לשום לצ דנפסש חוקרל ונשוע שצח הכחוצ
 להקטין חותם שחינס רחויים לכצוד ונחנת עלונס כנ"ש לח מרוצכס וכל
 העניים וגו' כי חתם הנועט וכל העניים ונקודס הגדיל חותם כי עם
 קדוש חתה וגו' לזו ונשוע שחלל קדושת ונעשיהס גרנו שיצמר ה' חותם,
 לזו נחמר להצין צדונחל למשל שחלס צספל חמדריגה וחלס גדול כמו
 ונשנה לונלך חמר עושים שיהס עון חמד חזי העונש חינו שיה לטניהס,
 כי לשפל חמדריגה עונש יענש צונכות וציקורים ולחלס גדול דיו שיסיר
 ונונו חותם חונלך, ויהי היום ה' חיס חמד שחלל חן צעיני חונלך ונשבצ
 לו שיטיצ לצבו חמריו, ויהי כשמת החיש ח' צנו חולך קרוע וצלו וחי'
 שפל ערך מחוד עד שה' ונשכיר ח"ע צעד לחס וניס להיות עמד, וכחמר
 זכר חונלך ונשועת חציו חטל חת הכן ועשאו לשר גדול עד שה' ונשנה
 לונלך וחח"כ עשה חטל חמד עם שפל ערך וענשו חונלך צושפט חמד עם
 העמד שהי' לו, וחונחו ע"ז כי ידוע שושפט חונשנה לונלך יקל עונשו
 עהעמד, וחשיצ חמלך חזה דוקח צונשנה חמר וצמנת עלמותו ונעלחו צח
 לכצוד חזה, ע"כ רלוי לחוס על כצודו, חלל חתה צעלמוחך הוא עמד
 ושפל ערך, רק חונלך ונעלמותו ונעונו חרה לך חחבה יחירה להגדילך,
 ח"כ כשחטל נגד חונלך וצטל חחבה חזי חחזור לקדמותך להיות צשפל
 חמדריגה וח"ס שרלוי לחוס עליך ונלד שצועת חציד, לזו חשיצ שצועת

שְׁלֹשָׁה אַבּוֹת . שְׁנֵי לְחֹת הַבְּרִית . אֶחָד יִצְחָק שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ :

ברכת אברהם

אֲדִיךְ שֶׁשֶׁצַעֲתִי לוֹ לֹא הִי שֶׁאֲעֻשֶׂךָ מִשָּׁנָה לְנוֹלֵךְ כִּי־אֵל זֶה הַטּוֹבָה שֶׁהֵייתִי עוֹשֶׂה לָךְ שֶׁלֹּא תִהְיֶה עֲבַד כְּבֹד הֵייתִי יוֹלֵא יְדֵי שְׁבוּעָתוֹ וְרַק וּנְחֻמַּת שְׁאֵנִי וּנְלֵךְ לֹא וּנְדַחִי לְהִיּוֹת טוֹב צַחֲכִלִית וְכֹל הַטּוֹבָה שֶׁיִּלָּא וּנְוֹנִי הִיא צְרִיבֵי כִיד הַנוֹלֵךְ עִ"כ וְנַעֲבֹדִי הַרְחִיתִי לָךְ אֶהְצֵה גְדוּלָה לְהַגְדִּילְךָ יוֹתֵר וּנְדַחִי עִ"כ כִּשְׁעֻל הַלְהַצֵּה אֲזִי תַחֲזֹר לְשִׁפְל הַנְּדַרְיָה לִיעֲנֵשׁ צַעֲוֵשׁ חֲמוּר, וְזֶה אֲנוֹר הַכַּחֲצוֹ שֶׁאֲנוֹר וְנִקְוֵס כִּי יִסִּית אֵת צֶנֶךְ וּנְאֲחֲרֵי כּו' וְחַרָה אֲף ה' צַכֵּס וְהַשְׁמִידְךָ וְהֵרָ, וְכִדִי שֶׁלֹּא תַחֲנוֹר לְגְדוּלִים כְּמוֹנוֹ עִם קְדוּשׁ תִּהְיֶה עוֹנֵשׁ חֲמוּר כִּזֶּה לְזִיֵּא כִי עִם קְדוּשׁ עֲתָה זֶה לֹא צֵא וְנִלְיֵךְ רַק לֵה' אֲלֶסְיֵךְ הוּא עֵשֶׂךָ לַעֲס קְדוּשׁ וְלֹא וּנְלֵד וְנַעֲשִׂךָ וְנַשׁוּס צָךְ צַחֵר ה' אֲלֶסְיֵךְ לְהִיּוֹת לוֹ לַעֲס סְגוּלָה כְּלוֹנֵר צַעֲת שְׁצַחֵר אֲוֹתְךָ לֹא הֵייתִי צַעֲעֵלָה גְדוּלָה כִּי־אֵל וְכֹל הַעֲמִים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַאֲדָמָה, כִּי הֵייתִי דוֹנָה לְכֹל הַעֲמִים כּוּ"שׁ אִוּו הַכִּסֵּה אֲלֶקִים לְצֵא לְקַחֵת לוֹ גּוֹי וְנִקְרַצ גּוֹי שֶׁהֵייתִם דוֹנִים לְשֶׁאֵר הָאֻו"ע שֶׁהִלְלוּ עַעִ"ז וְהִלְלוּ עַעִ"ז וְהֵייתִי צַשִּׁפְל הַנְּדַרְיָה לְהִיּוֹת צְדוֹנָה לֵהֵם צַעֲעֵסִיָּהֵם, וְאֲף גַם הֵייתִי שִׁפְל עֵרֶךְ וְנִאֲוִד יוֹתֵר וְהֵם כִּי אֲחַם הַנּוֹעֵט, וְכִ"ז הַגְּדֻלָּה הֵייתִי רַק וּנְאֶהְצֵת ה' אֲחַכֵּס וּנְשִׁנְרוֹ אֵת הַשְּׁבוּעָה, יֵרָה זֶה שֶׁהִי לְרִיךְ לְשִׁמּוֹר אֵת הַשְּׁבוּעָה זֶה הִי גּוֹרֵם שִׁירָאָה הַקִּצֵּה אֶהְצַתוֹ עֲלֵיכֶם הַרְלוֹן שֶׁנְּחֻמַּת הַשְּׁבוּעָה הִי לְרִיךְ לְהוֹלִיֵא אֲחַכֵּס צִיד חֲזָקָה וְיִפְדֶּךָ וּנְצִית עֲבָדִים וְלֹא יוֹתֵר, וּנְחֻמַּת שֶׁאִין כְּבוֹד הַשֵּׁם לְהַקְטִין טוֹבוֹ עִ"כ עֲשֵׂה הַטּוֹבָה צְרִיבֵי וְצַשִּׁעַ כֶּהֱנִל, וְזֶה אֲוֹנְרוֹ קוֹדֵם וְתַחַת כִּי אֶהְצֵ, יֵרָה שֶׁהֲרָאָה לָךְ אֶהְצֵה אֵת אֲצוֹתֶיךָ עִם שֶׁלְרִיךְ לְקִיִּים שְׁבוּעָתוֹ לְאֲדִיךָ וְיִצַחֵר צַרְעוֹ אֲחֲרָיו, עִ"כ הַרְחֵה לָךְ גְּדוּלָּה אֶהְצֵה, אֲצֵל צִאֲנוֹת עֵיקֵר הַגְּאֻלָּה לֹא הִי כִי־אֵל צַשִּׁצֵל אֲצוֹת כֶּהֱנִל, וְכִאֲנוֹר שֶׁגְּאֻלָּת וְנִלְרִים הִי כְדוֹנָה לְזֶה שֶׁפִּירֵשְׁנוּ (תְּהִלִּים קכ"ז) שִׁיר הַנּוֹעֲלוֹת צִשׁוֹ ה' אֵת שִׁיבַת לִיּוֹן וְגו' שֶׁנּוֹצֵאֵר (יִחְזַקְאֵל לִיּוֹ) וְאֲחִמּוּל עַל שֵׁם קְדִשִׁי וְגו' לֹא לְנוֹעֲנֵכֶם אֲנִי עוֹשֶׂה וְגו' כִּי־אֵל לְשֵׁם קְדִשִׁי וְגו' וְחַכְרַתֵם אֵת דְּרִכֵּיכֶם הַרְעִים וְגו' וְנִקְטַחֵם צַפְיִכֶם וְגו' לֹא לְנוֹעֲנֵכֶם אֲנִי עוֹשֶׂה נֶאֻוֵם ה' וְכו' יוֹדַע לְכֶם צִשׁוֹ וְהִכְלֵמוֹ וְדַרְכֵיכֶם צִית יִשְׂרָאֵל, הֵנָּה כִּשִׁיבִי הַגְּאֻלָּה אֲף וּנְלֵד קְדוּשַׁת שְׁמוֹ עִ"כ לֹא יֵהִי לְנוֹ שֶׁעֲצוֹד וְנִלְכִיּוֹת וְיֵהִי לְנוֹ טוֹבָה צְדוּחִי יֵהִי לְנוֹ שֶׁנְּחַה אֲצֵל לֹא שֶׁנְּחַה שְׁלִיּוֹנָה כִּי צַכְרִינוֹ עַל הַגְּמוּל הַרַע שֶׁגְּמַלְנוֹ לְפָנֵי הַקִּצֵּה, וְהַקִּצֵּה גַמֵל עוֹנֵנו טוֹב וּנְצוֹאֵר שֶׁעֵיקֵר קִדּוּשׁ שְׁמוֹ תְלוּי צִלְיוֹן וִירוּשָׁלַיִם כּוּ"שׁ (יִשְׁעִי כִי־הֵ) לְנוֹעֵן לִיּוֹן לֹא אֲחַשֶׂה וְלְנוֹעֵן יִירוּשָׁלַיִם לֹא אֲשַׁקּוּב, וְפִי הַרְדֵּק זֵל שֶׁהֵם דְּצִרֵי הַשִּׁי"ת צִהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל צַגְלוֹת לְנוֹעֵן לִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא שְׁנֵי עֲלִי, וְזֶה שֶׁפִּירֵשְׁנוּ (תְּהִלִּים ט"ו) וְיֵי יִתֵן וְנִלְיוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל צִשׁוֹ ה' שְׁבוֹת עֲמוֹ יִגַל יַעֲקֹב יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל, יֵרָה וּנְחֻמַּת גְּדוּלָּה לְרוֹתִיבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכּוּלְנוּ לְקַצוֹל עוֹד כֹּחַ הַשְּׁעֲצוֹד צִיקְשָׁנוּ כֹּל כֶּהֱלִי רִיתַחֵס כּו' וְיֵי יִתֵן וְנִלְיוֹן וּנְחֻמַּת לִיּוֹן יֵהִי יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל אֲף שֶׁלֹּא יֵהִי הַשְּׁמַחָה צַנְוֵלָאָה, אֲצֵל צִשׁוֹ ה' שְׁבוֹת עֲמוֹ וּנְחֻמַּת זְכוֹת עֲמוֹ אִוּו יֵהִי הַשְּׁמַחָה צַנְוֵלָאָה וְיִגַל

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ + חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ + חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁי

ברכת אברהם

יעקב וישמעאל ישראל גם כלל כי השמחה הוא כלל ע"ד ויין ישמח כלל
 חנוש וגילה הוא כנפש כנ"ש וחגל נפשי ירלה אז הי' השמחה כלל ונפש,
 וזה חומר שיר המעלות בשוש ה' את שיבת ליון ירלה ושמחת קדושת שמו
 אז ינלה שחוק פינו ולשונינו רנה, ירלה שלל יהי' השמחה כ"א צחוק
 צפינו זה הנפש הוא החומר שפטור ונעצדות, אזל כלל לא יהי' שמחה ע"כ
 היינו כחולמים שלל יהי' שמחה חמיתית כ"א שמחה המדומה כמו צחלום
 אז יאמרו צגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה, שהגוים יטעו שיאמרו שהקצ"ה
 עשה בזכות ישראל, אזל אכחנו כאמר הגדיל ה' לעשות עוננו בזכותנו
 היינו שמחים כלל ג"כ, וככה הי' בגאולת מלרים שעיקר הגאולה לא הי'
 בעבורנו כ"א בעבור זכות אצות, אזל הונלרים טעו ואמרו חנוסה ונפשי
 ישראל כי ה' נלחם להם, ירלה בזכותם צונלרים, ונקדים ע"ש המהר"ל
 בגבורת ה' על דברי ר"ג כל שלל אמר שלשה דברים אלו צפסה לא ילא
 ידי חוצתו, ואלו הן פסה ונלה ומרור כתז להודיע כי זכות אצות ילאו
 ישראל וונלרים פסה כנגד יעקב ולפיכך הפסה שה חנוים שנקרה יעקב
 שה פזורה ישראל וכו' ומרור נגד ילחק שהי' צונלירות שכה עיניו ונרלות
 ואמרו צונדרש (פי' תולדה) ילחק מידש יקורים אמר לפינו רצש"ע אדם
 נח כלל ייקורים מתוך כך מדה"ד מתוח כנגדו אמר חייך דבר טוב תצעת
 ומונך אני מתחיל שנה' ויהי כי זקן ילחק ותכחינה עיניו ונרלות ונלה נגד
 אצרהם צשציל שהנלה נצל מן השאור, ואצרהם הי' נצל ומשאור של
 אוה"ע כמו הנלה הנצל מן השאור לכן אצרהם נחשז ונלה, הנה אלו
 שלשה דברים הם זכות אצות וארצע כוסות המתחצרים לזה נגד ארצע
 חמיות, וכבר אמרנו כי השתי' נמשך אחרי האכילה ועפל השתי' אלל
 האכילה ונאחר שפסה ונלה ומרור נגד זכות אצות צל שתייה הכוסות נגד
 הכשים ג"כ טפלים אלל החשים, כי זכות אצות ואמחות ילאו ישראל כנ"ש
 קול דודי הנה זה צל נדלג על הכרים וגו' ואין הרים אלל אצות, ואלו
 ד' כוסות הם זכות חמיות ע"ש אשתך בגפן פורי' צירכתי ציתך, ואמר
 שם צונדרש כל האילנות ונקצלים הכרבה סוף מן הגפן, וזה חומר אשתך
 בגפן דלא ונקבל מין אחר והיא לטועה צירכתי ציתך, כן האמחות לטועות
 היו ועל היין ונצרכין צפה"ג ולפיכך ד' כוסות ונצרכין עליהם צפה"ג רמז
 לזכות חמיות ע"ש, וחש"א אחר שצלו לשצח ח"ע ונגדולחתי הרלו לדעת
 כי ה' הוא האלקים אין עוד ונלצדו ונדה"ד הוא מדה"ד אללנו ולזאת
 חמתי צונעלה גדולה ומאוד ולעם קדוש, ע"כ סוצרים אוה"ע ששלשה מיני
 גאולה פסה ונלה ומרור הי' בזכותינו, אזל אכחנו יודעים שהי' זכות
 שלשה אצות, וזה חומר שלשה מיני גאולה מי יודע האמת ומאיה סיבה
 צלו, ושלשה אני יודע שלל ונזכותינו צל רק ונשלשה אצות וכן ארצעה
 מי יודע קאי על ארצע כוסות אני יודע שצל זכות ארצע חמיות כנ"ל.
 חמ"שה מי יודע, עשה אני יודע. עתה צאנו אכחנו לשצח לאדון הכל
 אשר נתן לנו תורת אמת ומי עולם

תּוֹרָה . אַרְבַּע אִמּוֹהוֹת . שְׁלֹשָׁה אָבוֹת . שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית .
 אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ :
 שְׁשָׁה מִי יוֹדֵעַ . שְׁשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ . שְׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה .
 חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה . אַרְבַּע אִמּוֹהוֹת . שְׁלֹשָׁה אָבוֹת . שְׁנֵי
 לְחוֹת הַבְּרִית . אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ :

ברכת אברהם

נטע צחוקנו, ירלה שנתן לנו התורה שאם כל העולם תלוי בתורה וקודם שנתן לנו את התורה הודיע לנו מדרך היקר הזה כדי שנקבל בזהב ובחיצה רבה ויהי שלא עשה כן לכל גוי כנצואר צפ"ק, ע"כ יש זה 'צ' תועלות. ה', כיון שהתורה היא דבר יקר כזה שכל העולמות תלוי זה ונסתנה היא לקח טוב ויש זה כח ליתן לנו חיים ועושר וכבוד כו"ש כי די ירצו יניך וכו' לורך ימים ציונים צשנאלה עושר וכבוד, והעיקר שנתן על ידה לדבקות השם כנצואר בכל מוקום וגם כל העולמות לוחצים אותנו ונצקשים עלינו רחמים כי אם כל העולמות תלוי צקיום ישראל כי צאם אין ישראל אין תורה ואז אין עולם כנצואר צפ"ק דע"ז כשקטרגו לוח"ע על ישראל ואמרו רצ"ע ישראל שקצלום היכן קיינוהו, אונר הקצ"ה יצאו שנים וארץ ויעידו צהן צשראל שקיינו לונרים לפניך אף שנים וארץ נוגעי צעדותם שגאונר אם לא צריתי, שנים וארץ לא שנתה דל"ר שגעון צן לקיש ונ"ד ויהי ערב ויהי צקר יום הששי ונלונד שהתנה הקצ"ה עם ונעשה צראשית אם מנצלים ישראל התורה מוטב ואם לאו הריני ונחזיר אתכם לתהו וצהו, ועצור זה השנים וארץ לוחצים אותנו ונצקשים עלינו רחמים תוניד עד שנחצצם כנוגעים והקצ"ה קודם שנתן לנו את התורה הודיע לנו כ"ז ע"כ צחנו לקצלה הזאת כו"ש צשצת (77 פ"א.) ויתלצו צתחתית הטר ונלונד שכפה עליהם הקצ"ה הר כגיבית ואונר להם אם אתם מנצלים את התורה מוטב ואם לא שם תהא קצורתכם, וכתצ הנהרש"ל צח"א ואין זה קותר להא דאונר לקנן שיחזיר כל העולם לתהו וצהו דהיא היא ונשום שיחזיר כל העולם לתהו וצהו ע"כ תהי" שם קצורתכם, ננאלה שהודיע לישראל וזה מה שלא עשה כן לכל גוי להודיע כ"ז, וצצור זה התרענו האוח"ע כלום כפית עלינו את הטר כנצואר שם צגוני, ולפירוט הנהרש"ל הטררת לונר שטענתם על מה שלא הודיע לוחם כ"ז ששמים וארץ תלוי צקצלת התורה, והנה צזה שדרשו מיום הששי שתנאי התנה הא דהששי יתירה נכתצה צסוף ונעשה צראשית לדרשה זו, והכי ונשנע יום הששי הניוחד צנוקס אחר והוא ששי צסיון שעתידין ישראל לקבל את התורה, והקשו צתוס' תינוא למ"ד צשצעה צחדש כיתנה ונאי יום הששי ותירולס דחוק לכך תירלו דרצי יוסי קוצר דה"א יתירה צא לרנוז לחנשה חונשי תורה, אך עדיין ראוי לשום לצ דתנאי לא שייך כ"א קודם התחלת הדצר התנה שלא יתחיל כ"א צאופן זה, אצל כשכצר נעשה הדצר אין שייך

שִׁבְעָה מִי יוֹדָע. שִׁבְעָה אֲנִי יוֹדָע. שִׁבְעָה יָמֵי
 שִׁבְתָּא. שְׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁי תוֹרָה. אַרְבַּע
 אֲמֹתוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לְחֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
 שִׁבְשִׁמִּים וּבְאָרְצָן:

ברכת אברהם

תנאי, לכך ל"ל דצאונת ה"י התנאי קודם רק שנכתב אלל הששי עשום
 דהתנאי ה"י בהששי יודוע לכך נכתב צרונז אלל ונין יום הששי, אלל
 נאמר דעיקר צדרוש הג' זל לרונז על חונשה חונשי התורה, לזה ה"י לו
 לכחוצ ה"ל יתירא אלל יום הראשון כשה"י התנאי בהתחלה לכך ההכרח
 לומר לרצי יוסי דתיצת הששי כולה זל לדרשה, ה' על חונשה חונשי
 תורה, וששה לששה סדרי ונשה, וה"ק דתנאי התנה דויהי ערצ ויהי צקר
 תלוי בהששי, ולכך נכתב התנאי צרונז בהששי ונשום דנלרך לנניין הימים
 ג"כ, וה"ש חונשה, ירלה ה"ל ונהששי וני יודע שהאזי"ע חנים יודעים וזה על
 ונה שצאת לרונז שהקצ"ה לל רלה לגלות להס, חונשה חני יודע הרונז וזה
 חונשה חונשי תורה שהתנה הקצ"ה צונעשה צראשית על חונשה חונשי
 תורה, וכן ששה וני יודע שאינם יודעים ג"כ שיש רונז בהששה, ששה חני
 יודע על סדרי ונשה, וזה זל לשצה לחדון כל על רצ טוב אשר גמלנו
 להודיע לנו כל זאת כנ"ל.

שבעה מי יודע וכו' שצעה יוני שצתא, ראוי לשום לז על שלל חונר
 שצעה יוני צראשית, אך הענין שצחנו לשצה לחדון
 הכל על הטובה הגדולה שנתן לנו זה יום השצת כני"ש צפ"ק דשצת לדעת
 כי חני ה' ונקדשם, חונר לו הקצ"ה לונשה ונתנה עוצה יש לי צצית גנזי
 ושצת שונה וחני וצקש ליתנה לישראל לך והודיעם, ונה שלל עשה כן לכל
 גוי שלל הודיע אותם, אף גם הנה שצוחרים יום ח' שצצוע לשצות נתן
 ה' צלצם לצחור יום אחד כמו שחקנו בהתפלת שצת ולל נתתו ה' וכו'
 לגויי הארצות ולל הנחלתו ונלכנו לעוצדי פסילים וגם צונותתו לל ישכנו
 ערילים כי לישראל עונך נתתו וכו', והנה לל זו הטובה ונעלם יום השצת
 גופה ציונו, אף גם על ידו זכינו לכל שצעת הימים שיחול עליו קדושה
 דהנה החכם חונר צקבלת (י"ח) תן חלק לשצעה וגם לשוננה, ופירש"י
 חלו ז' יוני צראשית תן ח' ונהם חלק ליוולך לנח שצת, ולכחו לפירושו
 ה"י לו חונר תן חלק ונשצעה, לשצעה כל השצעה ונשנע, ונאונר צזה
 להקדים לתרץ קו' הנהריו אלשיך על. ונאונר רז"ל שצעה הצלים כנגד
 ונעשה שצעה יוני צראשית, והקשה דכיון דשצת נצרה ונחה ואיך קורא
 לננחה ונעשה והיא שצ ואל תעשה, ונראה לפרש ע"ד שונצור צכלי חמדה
 (פ' תשא) ראשון צפירושו זכור חת יום השצת לקדשו (פ' יתרו) שתיצת
 זכור חונר שחנייד יהי' זכור חת יום השצת ואשי' ונחד שצתא שיש נגד
 שניך חת יום השצת כדי לקדשו, כי לל חת יש לך ונלחה לריכה שיעור

שְׁמוֹנֶה מֵי יוֹדֶעַ . שְׁמוֹנֶה אֲנִי יוֹדֶעַ . שְׁמוֹנֶה יְמֵי מִלָּה .
 שִׁבְעָה יְמֵי שִׁבְתָּא . שִׁשָּׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה . חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁי
 תּוֹרָה . אַרְבַּע אֲמָרוֹת . שְׁלֹשָׁה אָבוֹת . שְׁנַי לַחֹת הַבְּרִית .
 אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ :

ברכת אברהם

שָׁנַעַת יְיָ תַחֲזֹק וְתוֹסִיף כָּל יוֹם וְיוֹם וְנִשְׁמַת יוֹנֵי הַנוֹעֵסָה חֶלֶק נָה
 כְּדֵי שִׁתְּגַמּוֹר וְנִלְחַתְּךָ בְּשֵׁשַׁת יְיָ וְיוֹם הַשְּׁצִיעֵי תַשְׁבּוֹת , וְכֵן בְּדָר חֲכִילָה
 רָאוּ לְהוֹג חִי' כְּנֻדַת צ"ש שְׁנֹלָה צְהוּנָה אֲנֹר זו לְכַזּוֹד שָׁנַת עַד שְׁנֹלָה
 אַחֲרַת יוֹתֵר נָלָה וְכִהְיֹה עוֹזְרָה בְּקִלָּצַ שְׁשַׁת פ' כַּתְּצִי , ע"כ מֵאַחַר שֶׁכֵּל
 תְּכַלִּיתוּ וְכוּונָתוֹ הוּא שָׁנַת וְהַכֵּל הוֹלֵךְ אַחַר הַתְּכַלִּית , נִשְׁלַח כֵּל שֵׁשַׁת יוֹנֵי
 הַנוֹעֵסָה לְקִדּוּשַׁת יוֹנֵי שָׁנַת יַחֲשָׁב , מִשְׁאֵ"כ כְּשֶׁעוֹסֵה לְהִיפּוֹךְ שָׁנָה צְיוֹם
 הַשְּׁצִיעֵי כְּדֵי שִׁיכֹל לַעֲשׂוֹת שְׁשַׁת יוֹנֵי הַנוֹעֵסָה וְחָזַר עֵיקֶר תְּכַלִּיתוֹ , ע"כ גַּם
 שָׁנַת צְיוֹם הַזֶּה לְנוֹעֵסָה יַחֲשָׁב וְנִתְּהַפֵּךְ קִדּוּשָׁתוֹ לְחוֹל , ע"כ שְׁפִיר דִּיִּיקוּ רז"ל
 דְּשָׁנַעַת הַצְּלִים נִגַד מִנְעֵשָׁה ז' יוֹנֵי צְרָאֲשִׁית דְּכוּונָתוֹ וְנִשְׁחַתּוֹ הוּא שְׁצִיעֵי
 עֲשִׂיתוֹ כְּנוֹעֵסָה נַחֲשָׁב , ע"כ אֵף שָׁנַת נַחֲשָׁב לִיּוֹנֵי הַחֹל וְלִהְצֵל יַחֲשָׁב , אֲבָל
 צְשִׁכוּונָתוֹ גַּם בְּשֵׁשַׁת יוֹנֵי הַנוֹעֵסָה הַכֵּל לְשָׁנַת יַחֲשָׁב וְקִדּוּשַׁת שָׁנַת וְנִשְׁחָד
 לְכֵל הַיּוֹנִים , וְחִי' חז"ל תָּן חֶלֶק לְשָׁנַעַת אֲלוֹ יוֹנֵי צְרָאֲשִׁית פִּירוּשׁ לְכֵל הַשְּׁצִיעָה
 תָּן חֶלֶק מִיּוֹם הַשָּׁנַת כְּדֵי שִׁיחֵי נַחֲשָׁב הַכֵּל לְשָׁנַת , וְחִי' שְׁצִיעָה יִרְלָה שְׁצִיעָה
 יוֹנֵי צְרָאֲשִׁית אֲשֶׁר הוּנָה נִגַד ז' הַצְּלִים נֵי יוֹדֵעַ לְהוֹלִיֵאֵם וְנִהְצֵל וְלִמְשׁוֹךְ
 עֲלֵיהֶם קִדּוּשָׁה , עז"א חֵי יוֹדֵעַ וְחָזַר שְׁצִיעָה יוֹנֵי שְׁנַתָּה , צְאוּפֵן שֶׁכֵּל הַשְּׁצִיעָה
 הוּנָה נַחֲשָׁצִים אֲלֵלוֹ שֶׁכֵּס נֵי , יִרְלָה יוֹנֵים שֶׁל שָׁנַת שֶׁהַשָּׁנַת הוּא רָאשׁ לְכוּלָם
 וְהוּנָה מְשַׁרְתִּים אֲחֵתוֹ שֶׁכּוּלָם כּוּונָתוֹ לְשֵׁם שָׁנַת ע"כ גַּם הוּנָה לְקִדּוּשַׁת
 שָׁנַת יַחֲשָׁב וְאֵין זֶה הַצֵּל כֵּלָּל .

שְׁמוֹנֶה מֵי יוֹדֶעַ . ע"ד שְׁנִצּוֹרָה צְעוּלָלוֹת אֲפִרִים וְנִחְנֵר שִׁפ"ו צְנוּיָה ,
 שְׁצִנוּיָה חִיּוּנוֹת צֵל אֲדָם לְשִׁמוּנָה וְעֵלוֹת אֲשֶׁר הוּנָה
 נִגַד וְנִסְפֵר הַיּוֹנִים אֲשֶׁר נִלְטוּנוֹ צְנוּוָה זו וְאֲלוֹ הַן , דְּנוּיָה חִיּוּנוֹתֵינוּ זו
 הִיא סִיבָה לְנוּיָה פְּנוּיָה הֵינּוּ נוּיָלַת עֵרְלַת הַלֵּב , וְאֵ"כ יֵשׁ צִזָּה ג' וְנִעְלָלוֹת
 לְפִי שְׁנִצּוֹרָה ד' עֵרְלוֹת הַס , עֵרְלַת הַגּוֹף וְעֵרְלַת הַלֵּב וְעֵרְלַת הַפֶּה וְעֵרְלַת
 הָאָזְנוֹ , נִשְׁלַחַת אֲתָה אֲנֹנֵר שְׁלִנוּיָה זו יֵשׁ טַעַם נִכְזָד שֶׁהוּא סִיבָה לְקִרְצַ
 הַתּוֹעֵלַת הַצֵּל לְאֲדָם וְנוּיָלַת עֵרְלַת הַלֵּב לְצַד וְהַפֶּה לְצַד וְהָאָזְנוֹ לְצַד , טַעַם
 ד' , שֶׁהַנוּיָה הִיא סִיבָה לְחַוּוֹךְ הַשְּׁלוֹם צִין עַם ה' אֲלֵה כְּדֵרֶךְ הַשֵּׁם הַנוֹשָׁאִים
 חוּתָם הַנוּלֵךְ שְׁנוֹקְרָצִין זֶה לְזֶה , וְנוֹשָׁאִים צְרִית שְׁלוֹם זֶה לְזֶה , טַעַם ה' ,
 לְנוֹעֵב צְהַלּוֹת הַנוֹשָׁגֵל כְּנִישׁ הַנוּוֹרָה (ח"ג פּוֹנֵט) טַעַם ו' , לְנוֹעֵב כַּחַ
 הַיִּלְכָ"ר וְכַח הַתְּאֵוֶה תְּלוּי צְרִיתוֹת הַדְּנוּיִם , טַעַם ז' , הוּא שֶׁהַנוּיָלָה נִקְרָאֵת
 אֲחֵת וְחוּתָם , כְּנִישׁ וְלֵאמֹר אֲתָם צְהַלּוֹת צְרִית קוֹדֵשׁ , כְּדֵרֶךְ הַנוּלֵךְ שְׁנוֹתָן סִימּוֹן
 נַעֲזְדִיו שֶׁלֵּא יוֹכֵלוּ לְצִרוּחַ וְנִתְּחַת יָדוֹ לְעוֹלָם . טַעַם ח' , שֶׁהַנוּיָלָה הִיא כּוּלָה
 לְעַר לְגוֹף וְצִזָּה יִרְגִיל עֲלוּנוֹ לְנוֹקוֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשַׁת שְׁמוֹ וְיִתְחַיֵּל תְּחַלָּה
 צֵאֲחֵד וְנִחְזְרִיו רָאשׁ הַגּוּי וְאֵחִיכ יֵהי' נִקֵּל צְעִינוֹ לְנוֹקוֹר כֵּל נַפְשׁוֹ כְּדֵרֶךְ

תִּשְׁעָה מִי יוֹדֵעַ . תִּשְׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ . תִּשְׁעָה יִרְחִי
 לִידָה . שְׂמוֹנָה יָמֵי מִלָּה . שִׁבְעָה יָמֵי שְׁבֻתָא . שִׁשָּׁה
 סְדְרֵי מִשְׁנָה . חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה . אַרְבַּע אִמְהוֹת .
 שְׁלֹשָׁה אָבוֹת . שְׁנֵי לְחוֹת הַבְּרִית . אֶחָד יִלְהִינּוּ
 שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ :

עֲשָׂרָה מִי יוֹדֵעַ . עֲשָׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ . עֲשָׂרָה דְּבָרַיִא .
 תִּשְׁעָה יִרְחִי לִידָה . שְׂמוֹנָה יָמֵי מִלָּה . שִׁבְעָה יָמֵי שְׁבֻתָא .

ברכת אברהם

שנלינו זינחק שנתחלה ונסר עלנוו זאחד ונליצרו, וקיצל הטצע ונחלך
 ולהלך עד שהי' נקל צעיניו אח"כ לקדש השס צכל גוסו ולז"א לשצח לאדון
 הכל שהנחילנו שמונה ונעלות הכ"ל, וחונר שמונה, הרלון השמונה ונעלות
 וני יודע לעשות סיצה שיצא לנעלות הללו ושמונה וני יודע לעשות טנצח
 לנעלות הללו ונפרש ע"ז שמונה וני מילה כני"ל.

חשעה מי יודע. הרלון שיש עשר ספירות והספירה הראשונה הנקרא
 כתר עליו נאמר צנופלא ונוך אל תדרוש ואין לך עסק
 צנסתרות כנוצאר צנסכתח אליכות, ע"כ לא נשאר כ"א תשעה שאלו יכולין
 לדרוש צהס ולצח עד תכונתם לז"א להודות לה' תשעה, ירלה תשעה
 ספירות וני יודע וני השיג אותם. ותשעה אני יודע, אני השגתי אותם,
 ונפרש אף שצאונת אין ציכולתי להשיגם, עכ"פ צתשעה ירמי לידה כנוצאר
 צנדה פ' הנופלת הדרש ר' שולחי כו' ונלונדים אותו כל התורה כולה
 שנא' ויורני ויאמר לי יתנווך דצרי לצך שמור ונאותי וחי' ואונר צקוד
 אלוה עלי אהלי, וכיון שצח לאויר העולם צח מללך וסטרו על פיו ונשכחו
 כל התורה וכו' ועכ"פ נקל לאדם שלנד ושכח לחזור ולזכור וזה שלא
 לנד ככל ולכך ונלונדון אותו כדי שיהי' נקל עליו, ולכך לא ונלונדון אותו
 אלא דצר שיוכל לעסוק צחייו ולא הספירה עילאה וזה לא עשה ה' כ"א
 לנו לישראל אשר נתן לנו את תורתו, ולכן ישצח לאדון הכל שנתן לו כח
 לדעת כל הספירות ונשא"פ לאוה"ע אף שיש להם חכמה אין להם השגה
 שכליות להשיג דצרים כאלו, וז"ש רז"ל חכמה צאונות תאנין תורה צאונות
 אל תאנין, וזה ניושצ אחרי שאמר הגוי' שהולך לה"ר ונקרא נקוד,
 לנה לו להציא ונשלי ד', ויורני ויאמר יתנווך דצרי לצך, לזה נאמר
 דהציא לזה שלא תאמר וזה צלע צלנדי התורה כיון שאח"כ שוכח, לז"א
 אעפ"כ יתנווך דצרי לצך שיהי' לך צנקל לזכור.

עשרה מי יודע. עתה צח להתפאר ח"ע צנועלה הגדולה שיש לנו ונכל
 אוה"ע שיש צנו כח להנליכו לונלך ויה"ו הקצ"ה כני"ש
 צר"ה (דף ע"ז.). אמרו לפני ונלכיות כדי שתנליכוני, וזה שלא עשה כן
 לכל גוי שאין להם החשיבות כ"כ להנליכו ונצואר (פ' צלק) לא הציט

שְׁשֶׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה + חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה + אַרְבַּע אֲמָהוֹת +
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת + שְׁנֵי לְחוֹת תְּבָרִית + אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
שֶׁבְשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ :

אֶחָד עֶשֶׂר מִי יוֹדֵעַ + אֶחָד עֶשֶׂר אֲנִי יוֹדֵעַ + אֶחָד
עֶשֶׂר פּוֹכְבֵי־אֵ + עֶשְׂרֵה דְבָרֵי־אֵ + תְּשַׁעַה גְּרָחֵי לֵידָה + שְׁמוֹנֶה
יָמֵי מִילָה + שֶׁבַע־יָמֵי שְׁבֵתָא + שְׁשֶׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה + חֲמִשָּׁה
חֲמִשֵׁי תּוֹרָה + אַרְבַּע אֲמָהוֹת + שְׁלֹשָׁה אָבוֹת + שְׁנֵי לְחוֹת
תְּבָרִית + אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ :

שְׁנַיִם עֶשֶׂר מִי יוֹדֵעַ + שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲנִי יוֹדֵעַ + שְׁנַיִם
עֶשֶׂר שְׁבֻטֵי־אֵ + אֶחָד עֶשֶׂר פּוֹכְבֵי־אֵ + עֶשְׂרֵה דְבָרֵי־אֵ +

ברכת אברהם

חֵן כּו' וּתְרוּעַת וּנְלַךְ צו, הַרְלוֹן שׁוּנְלַךְ חֵינוּ תְלוּי חֵלֵל צו וּכְנִישׁ כֵּה חֲמֵר
ה' וּנְלַךְ יִשְׂרָאֵל וְכו' וּנְצוֹחַר צַר"ה דְלוֹנְרִיס עֶשְׂרֵה וּנְלִכּוּת נַגְד עֶשְׂרֵת
הַצְּרוֹת, וְעַז"ח עֶשְׂרֵה, יִרְלֵה עֶשֶׂר פְּסוּקֵי וּנְלִכּוּת וְנִי יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת סִיבָה שִׁקְצֵל
הַקְּצִי"ה וּנְלִכּוּתוֹ עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ חֲשָׁרֵי הַעֵס יוֹדְעֵי תְרוּעָה, ח"ש חֵנִי יוֹדֵעַ
לַעֲשׂוֹת סִיבָה וְחֲמֵר לַפְּרֵשׁ עֶשְׂרֵה דְצִרִיחַ, שְׁלֵנוּ וּנְזִכִּירִים הַזְּכוֹת וְעֶשְׂרֵת
הַצְּרוֹת וְנֵה שִׁקְצֵלְנוּ עֲלֵינוּ, וְנֵה שְׁלֵל רֵלֵה שׁוֹס חֲוִינֵה וְלִשׁוֹן הַכֵּלֵל שְׁחִין
הַקְּצִי"ה נִקְרָא וּנְלַךְ כ"ח כִּשְׁלֵנוּ וּנְנִלִיכִים חֲוֹתוֹ, וְלֵחַ כֵּן כִּשְׁהַלְלוֹ"ע וּנְנִלִיכִים
חֲוֹתוֹ שְׁעִידִין לֵחַ נִקְרָא וּנְלַךְ חֵלֵל וּנְשֵׁל כְּנִישׁ כִּי לֵה' הַנְּלִוְכֵה וּנְשֵׁל
צְרוּיִם כְּנִל.

אֶחָד עֶשֶׂר מִי יוֹדֵעַ. עַתָּה צֵלְנוּ לַשְּׁמַח לְחֵדוֹן הַכֵּל שְׁחֵף צְרוּגֵז רַחֵם
תְּזַכֵּר, דִּי"ח חֲרוּרִים כְּתוּצִים צְחוּרֵה (פ' תְּצַח)

וּבְצִרְכוֹת חֵינֵס כְּתוּצִים צַפ' כְּמוֹ חֲרוּרִים, וּנְשׁוֹס דֵּה"י צְנוּשׁוּעַ דְּשִׁתִּיֵּס
שׁוּיִים וּצְחֻנֵת חֵין לֵהֵס דְּנִוּוֹן כֵּלֵל, כִּי שִׁכְר הַנְּלִוּוֹת חֵין לֵה עֵרֵךְ וְדִנְוּוֹן
כְּנִצְוֹחַר צַש"ךְ עַל הַתּוֹרָה, כִּי חֲרוּר חֵין צִזֵּה כ"ח צְעוּס"ז כְּנִצְוֹחַר צְנֵהֲרֵש"ח
צַח"ח צְקוּטֵה פ"ז, וּנְשֵׁח"כ הִיִּשְׁנֻעַחֲלִים חֲרוּרִים הֵס צְעוּס"ז וּצְעוּס"צ וְכִמוֹ
כֵּן חוּשְׁצִיִּים שְׁנֵהֲלֵם הַקְּצִי"ה חֲוֹתוֹ וְחֵין לֵנוּ תְקוּיֵה חֵלֵל צְחֻנֵת לֵחַ עֶשֶׂה
ה' כ"ח צִזֵּה שְׁהַנְּזוּלוֹת יֵה"י נַגְדִּינוּ, חֵלֵל צַעַת חֲשָׁר יֵצֵחַ לְרַחֲמֵינוּ חֵין
יִצְבִּיֵה חֲוֹתוֹ לְנוּעֵלֵה וְהַנְּזוּלוֹת כְּנִישׁ (יִשְׁעֵי' כִּד) וְהִי' צוּיִם הֵהוּא יִפְקוּד
ה' עַל לְצַח וְנֵרוֹס כּו' וְחַפְרֵה הַלְּצַנֵּה וּצְוֵשֵׁה הַחֲמֵנֵה כִּי וּנְלַךְ ה' לְצִחֻת,
וְכַז"ח חֵחַד עֶשֶׂר חֲרוּרִים וְנִי יוֹדֵעַ, זֵה הַכּוּוֹנֵה וְחֲרוּרִים שְׁהַמֵּה חוּשְׁצִיִּים
לְגִנְרֵי חֲרוּר, חֵלֵל צְחֻנֵת חֵנִי יוֹדֵעַ חֵחַד עֶשֶׂר כּוּצִצִיחַ, שְׁנִצְוֹחַר צַרְשִׁי
שִׁי"ח חֲרוּרִים הוּא נַגְד י"ח שְׁצִיִּים, לֵחֵחַת קֵלֵל כֵּל חֵחַד וּנְכּוּצֵ שְׁלוּ.

שְׁנַיִם עֶשֶׂר מִי יוֹדֵעַ. הוּא לְרוּזֵ עַל י"צ לְרוּפֵי הַשֵּׁס, שְׁכֵל שְׁצַע יֵשׁ לוֹ
חֵחִיזֵה כֵּלֵל לִירוּף נַגְדוּ, וְעִי"כ צְנוּחִים חֵחֲנֵנוּ כֵּשֵׁ

תִּשְׁעָה יָרַחֵי לְרָדָה. שְׁמוֹנֶה יָמֵי מִלָּחָה. שִׁבְעָה יָמֵי שִׁבְתָּא.
 שִׁשָּׁה סְדָרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
 שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לְחֹזֶת הַבְּרִית. אֶחָד יִגְלַחֲנוּ
 שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ :
 שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר בְּגֵי יוֹדֵעַ.
 שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִדְּיָא. שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבַטְיָא. אֶחָד עָשָׂר

ברכת אברהם

שמו קיים לעד ולעולם, כן לנו קיימים לדגור (פ' זח) וכל חלמי
 נולדים מעשה שפטים חמי' ודעו שאין הקצ"ם נפרע לחינה חלל לוקם
 גם חלמי ענה שנא' וחי' ציוס שהוא יסקוד על לזח הנורם צמורם
 ועל ונלכי האדומה, וזה יתכן כניכות נחנר הנגיד וחי' שענדה לאצותינו
 ולנו, אחרי שנקיים וגם את הגוי אשר יעזודו דן חכמי, זחם כפשוטו
 חי' רחוי לומר וגם הגוי אשר עזדום, ועוד תיצח וגם ניוחר, לזח נחנר
 דהכונה על ירחת חלמי הגוי הזה, וזה חונרו וגם את הגוי להטפיל
 להגוי, אשר הגוי יעזדו חותו דן חכמי, ולז"ח וחי' שענדה לאצותינו שזה
 עיקר החיזוק וקיום עמידתנו ציניסם, ולכן והנחנו צסם חי' נזכיר הנה
 כרעו וגו' חי' (יחטע ז') והכריתו את שנינו ונה תעשה לשונך הגדול,
 חלל זולתנו חנים יודעים נה"צ לרופי חוי' הנורונוים נגד י"צ שצטי יח.
 שלשה עשר מי יודע. נצין זאת צדוגנח לחיס שר ונגיד אשר היו לו
 צתים וכסף ותכשיטים לרוצ, ורוצ זה וכסף,
 וחי' היום וידל ונחוד לכסף ונזונין, חלל עדיין נשאר לו כל הצתים
 ותכשיטין וחי' אחד טעלה צנעלה לעשירות נעט ויגזה עלנו נגד חיס
 חורד, וחנר לו חורד לזח שוננות שאין חתה יודע ונחלחות ותכשיטין
 שלי כונה הם שוים יותר ונהוכך ועי"ז יכול להיות שעדיין חלוח נעות
 עליהם והעשה נוי"ו והגדל לנעלה לנעלה, כנו כן נוכל להשיג עי' י"ג
 נודות כל הדברים.

או יאמר אחד נני יודע, זח להחיל העיקר הראשון ונליחת החל ית'
 שהוא אחד החונת, שנים נני יודע, שהוא עיקר הצ' שהתורה
 ונן השונים, שלשה נני יודע הוא עיקר להאנין הדין והשכר והעונש
 וההשגחה, ארבעה נני יודע, הוא על הגלות הרציעי שאין לו לח ונחל
 ולא נחזיק צידיו ופסו חנוכים והפס חסיד ונן הארץ ונקטה נני יודע
 צחיו זכות חי' הגאולה צקוטיי ונרע"ה שאנר נני חכמי כי חלך וכי
 חוליה את צני ישראל, חלל חיתח שכוונת יעקב חצונו חי' שהי' נושא שתי
 החיות לפי שתחלת כוונתו על רחל שצנכותה ישונו ונהגלות כדכתי' רחל
 ונכה על צניה שכן החלל לפני יוסף צנו על שקצרה צדך, וחי' ארבע
 חונות שלשה חנות לפי שיעקב נשא שתי חיות וקסה לנה נשא שתי

בִּזְבֻזָּה. + עֲשֶׂה דְבָרַי. + תִּשְׁעָה יָרְחֵי לְדָה. + שְׁמוֹנֶה יָמֵי
מִיָּדָה. + שְׁבַע יָמֵי שְׁבָתָא. + שִׁשָּׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה. + חֲמִשָּׁה

ברכת אברהם

אחיות לפי שזכותה ישונו ונהגלות, חונטה בני יודע, דליתא צפרקי דר"ח
ר' ישנעאל חומר חונטה אלצעות של ינינו של הקצ"ה כולם הם יסוד
גאולה, אלצע קטנה זה הרחם הקצ"ה למה ונה לעשות צתיבה, אלצע שני
לקטנה זה הכה את המלריים שנא' אלצע אלקים היא, אלצע ג' לקטנה
זה כתז את הלוות, אלצע ד' שהיא שני' לאגודל זה הרחם לונטה זה
יתנו כופר נפשם וכל היד עתיד הקצ"ה להשוניד זה זרעו של עשו וישנעאל
שנא' תרים ידך על חויצין כו' ר' אליעזר חומר חונטה אותיות שנכסלו
צתורה הם יסוד הגאולה כ"ך צו גאלל הצרחה שנא' לך, ו"ס צו גאלל יחק
ונפלשתים שנא' לך ונעונו כי עלנות וננונו ונאוד, כ"ן צו גאלל יעקב
ונעשו שנא' הילני נא ויד עשו, פ"ף צו גאללו הצותינו ונולרים שנאונר
פקוד ופקוד, ל"ץ צו עתידים לגאול שנא' חיש לונט שנו ונתחתיו ילונט,
ולכאורה יש לדקדק דצרי ר' ישנעאל לונה לקו המלריים זאלצע הסנווך
לקטן, נר' דצרינו ונכוניס לדצרי ר' אליעזר שגאולת ונלרים הי' ונוכרת
להיות ע"י פ' כפולה שהיא אות ד' ונן הכפולות לכך לקו זאלצע ד' ואין
להקשות הרי צנח התחיל ואלצע הקטן, וננול הסנווך לאגודל הוא אלצע
ד', אלל לפי שהאלצע הסנווך לאגודל הי' ונוכן לונטה להראות צזה יתנו
ונוכרה להחשז אלצע די ונאגודל.

או יאמר אחד מי יודע אחד אלהינו שבשמים ובארץ. דליתא צונדרש
את הכזש האחד תעשה צצקר נגד הצרחה שנאונר
וישכס הצרחה צצקר ואת הכזש השני תעשה צין הערצים כנגד יחק
שנא' וילא יחק לשוק צשדה לפנות ערב, וציונול (דף כ"ח.) חונר להס
הנונונה לאו ורלו חס הגיע זמן השמיטה כו' ונתיח צן שנואלל חונר חליר
פני כל הנונרה עד שצצרון, וצרושלנוי שס (הצילו רש"י ד"ה ואלצע"א)
כדי להזכיר זכות הצות ונזכירין צצרון, וליתא חונר הקצ"ה לצרחה חתה
הכרתני שאני ימיד צעולנוי אף חני חודיע שחתה ימיד שנא' (יחזקאל ל"ג)
אחד הי' הצרחה, וצזה יש לתרץ קו' הגנו' צונגילה (דף כ"ח.) חס חונר
כזש לונה חונר אחד, דהכתוז ונשוניענו לחכור זכות הצרחה, וזו הכזש
האחד, כלונר הכזש שהוא נגד הצרחה שנק' אחד תעשה צצקר, וזו אחד
ני יודע, כלונר וני יודע לפרש לונה חונר אחד כיון שנאונר כזש, חלל
שפי' הפסוק הוא שהכזש שהוא נגד הצרחה שנק' אחד, דקשה לונה קרלו
הקצ"ה אחד לכך ונתרץ אחד חלבינו צשניס וצארץ, כלונר שהקצ"ה קרל
לוצרחה אחד לפי שהודיע שהקצ"ה ימיד צעולס וק"ל.

אחד עשר שנים עשר שלשה עשר מי יודע. דליתא צונדרש ואת התרונה
וגו' זהו וכסף ונחשת תכלת
וארגון תולעת שש ועזים ועורות חלים ותחשים עלי שטיס וצשניס וחצניס
טוצות כולם י"ג ונייסי נגד י"ג שצטיס דהא שצטו של יוסף נחלק לשני

חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אַמְהוּת. שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת. שְׁנֵי לְחוֹת
הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמַיִם וּבְאָרֶץ:

חַד גְּדֵיָא חַד גְּדֵיָא. דְּזִבְן אַבָּא בְּתַרֵּי זִוְיָ. חַד גְּדֵיָא
חַד גְּדֵיָא:

וְאַתָּא שׁוּנְרָא. וְאַבְלָ לְגְדֵיָא. דְּזִבְן אַבָּא בְּתַרֵּי זִוְיָ.
חַד גְּדֵיָא חַד גְּדֵיָא:

ברכת אברהם

שְׁבַטִים, וּבְתַרְגוּם יְרוּשְׁלַמֵי (פ' תשא) גְּזֵי שְׁבַטִים חֲסִיז נְגַד י"ג שְׁבַטִים,
וְהֵינּוּ אִי אֲנִירִין שְׁבַט לִוי אִינוּ מִן הַנְּעִיבִין שְׂהוּא לְגִיּוּמוֹ שֶׁל וַנְּלָךְ וְגַם
בְּקִרְבָּנוֹת וְנִנְלָא וְנִנְן הַשְׁבַּטִים חוֹץ שְׁבַט לִוי וְהֵם רַק י"ג, וְחֵית' בְּנִפְרָשִׁים
שְׂהַחְלוּם שֶׁל יוֹסֵף הִ' וְנִרְאָה עַל וַנְּלָכוֹת יִרְצַעַם וְלִכְאוּ' קִשָּׁה הִלָּא יוֹסֵף
רָחַם בְּחַלּוּנוֹ אֶחָד עֶשֶׂר כּוֹכְבִים וְנִשְׁתַּחֲוִים וִירְצַעַם לָא וַנְּלָךְ רַק עַל עֲשַׂרַת
שְׁבַטִים כְּנִצּוּחַת אַחִי' הִשְׁלִיכוּ, אַעֲלֵל' בְּחַנּוּת אִין חֲלוּם צִלָּא דְצָרִים צְטִילִים,
וְחַס הִ' דְצָר צֵטֵל שְׂהָרִי וַנְּלָכוֹת צִית דּוּד לָא וַנְּלָכוּ רַק עַל יְהוּדָה וּצְנִינִין
וְנִנְלָא שְׁבַט לִוי לָא הִיוּ נִנְסָרִים לְשׁוּם וַנְּלָךְ כִּי צַפ' נִאֲוֵר צְנִיכַם וּצְנִיכַם
יִקַּח לְעִזִּים וְשַׁפְחוֹת אֲוֹנָם שְׁבַטוֹ שֶׁל לִוי הֵם וְנִשְׂרָתִי ה', וְנִוּכַח וְנִכְאֵן
שְׁבַט לִוי אִינוּ צִלָּל וְנִנְן הַשְׁבַּטִים, וְהִלָּא שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר, דֵּהֵינּוּ הִי"ג דְצָרִי'
שְׂהַתְנַדְּצוּ וְנִי יוֹדַע נְגַד וְנֵה הֵם וְנִרְוּזִים, וְהִסִּיז ע"כ נְגַד שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר וְנִדִּית'
דְּלִיכָא לְזִינְנֵר נְגַד שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר שְׁבַטִיא דְהָא רַק שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטִיא דְהִלָּא
אֶחָד עֶשֶׂר כּוֹכְבִים רָחַם יוֹסֵף וְלָא וַנְּלָךְ רַק עַל עֲשַׂרֵּה שְׁבַטִים אַע"כ שְׁבַט
לִוי אִינוּ מִן הַנְּעִיבִין וְע"כ הִי"ג הֵם נְגַד שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר וְנִדִּית כִּהִנְיָל.

חַד גְּדֵיָא חַד גְּדֵיָא דּוּבְן אַבָּא בְּתַרֵּי זִוְיָ חַד גְּדֵיָא חַד גְּדֵיָא. הַכְּסֵל
נִרְאָה דִּהְנֵה נִוֹדַע שִׁיעָקַב אֲצִינוּ עֲשֵׂה מִטְעוּמִים לִיחַק
אֲצִינוּ צְשֵׁי גְדֵי עִזִּים, וְנִוּזָרַר צְרִשִׁי (פ' תולדות) וּבְכֵלֵי יִקַּח שְׂאוֹתוֹ לִילָה
הִ' פֶּסֶח, וְהִ' א' לִפְסַח וְא' לְחַגִּיגָה, וְחֵיתָא שְׁלִרְיָן לְסִיּוֹת צְשֵׁי כֶּסֶף,
וּבִדְלִי לִקַּח יַעֲקֹב אֲצִינוּ ג"כ צְשׁוּי, ע"כ נִתְעוּרַר כַּח צְרַכַת יַחֲק בְּשׂוֹתוֹ
זִוּן וְעוֹשִׂין גַּם עֲתָה הִ' גְדִיִים, וְחַס אֲוֵנֵר אֶחָד אֲכִילַת הַלְּפִיקוּנָן בְּנִקּוּם
פֶּסֶח לְהַזְכִּיר זֶה.

וְאַתָּא שׁוּנְרָא וְאַבְלָא לְגְדֵיָא. כִּי אֲנִירוּ חֲכִיזִל הַאוּכַל וְנִוּנֵה שְׂעִבְרָא אֲוּכַל
נִשְׂכַח תְּלַוּוֹדוֹ חֲתוּל הַאוּכַלַת עִבְרָרִים לָא
כְּשִׁיכ, וְע"כ חֲתוּל אִינוּ וְנִכִּיר אֶת קוּוֹי, וּפְרַעַה אֲחִז וְנִדֵּה זֹו כְּנִי"ש אֲשֶׁר
לָא יֹדַע אֶת יוֹסֵף כִּי' וְלִכְן אֲנִירָ לְנִוּשָׁה וְנִי ה' אֲשֶׁר אֲשׁוּעַ צְקוּלוֹ לָא
יִדְעֵתִי אֶת ה', וְע"כ אֲנִירוּ צְרַכּוֹת (דף כ"ו) הַרְוָא שׁוּנְרָא כִי' נַעֲשֵׂה
לוֹ שִׁנּוּי רַע, וְהֵם אֲכַלוּ הַצְרָכָה שֶׁל יַחֲק וְנִקְטַרַג עַל יִשְׂרָאֵל.

וְאַתָּה בְּלָבָא . וְנִשְׁדָּ לְשׁוּנְרָא . דְּאַכְרֵ דְגַדְיָא . דְּזַבְן
אַבָּא בְּתַרֵּי זִוְיָ . חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא :

וְאַתָּה חוּטְרָא . וְהִקְהָ לְבָלָבָא . דְּנִשְׁדָּ לְשׁוּנְרָא . דְּאַכְל
לְגַדְיָא . דְּזַבְן אַבָּא בְּתַרֵּי זִוְיָ . חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא :

וְאַתָּה נוּרָא . וְשַׂרְף לְחוּטְרָא . דְּהִקְהָ לְבָלָבָא . דְּנִשְׁדָּ
לְשׁוּנְרָא . דְּאַכְל לְגַדְיָא . דְּזַבְן אַבָּא בְּתַרֵּי זִוְיָ . חַד גַּדְיָא

חַד גַּדְיָא :

וְאַתָּה מְיָא . וְבָבְהָ לְנוּרָא . דְּשַׂרְף לְחוּטְרָא . דְּהִקְהָ
לְבָלָבָא . דְּנִשְׁדָּ לְשׁוּנְרָא . דְּאַכְל לְגַדְיָא . דְּזַבְן אַבָּא בְּתַרֵּי

זִוְיָ . חַד גַּדְיָא . חַד גַּדְיָא :

וְאַתָּה תּוּרָא . וְשַׂתָּא לְמְיָא . דְּבָבְהָ לְנוּרָא . דְּשַׂרְף
לְחוּטְרָא . דְּהִקְהָ לְבָלָבָא . דְּנִשְׁדָּ לְשׁוּנְרָא . דְּאַכְל לְגַדְיָא .

דְּזַבְן אַבָּא בְּתַרֵּי זִוְיָ . חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא :

ברכת אברהם

ואתא בלבא ונשך לשונרא . נשיכה ונלשון נגיעה וסיצור, כי אחרי גלות
ונלרים שילחו ונשם ולא יסרץ כלז לשוני,
כי הכלז נכיר את קונו, בל עונלק, וילחם בישראל שחי' ג"כ צצחי' זו,
ולא ירח חלקים ונלחז חין שונו וכסלח שלם עד שיצנה צהנו"ק.

ואתא חוטרא והכה לבלבא. כי הסוטרל הוא נקל הרונוז על התנשלות
לנועלה לרקיע כו"ש התוס' צונחמות וכת'י
וכי' כאשר ירים ונשה את ידו כו' ותונרו צר"ה (ד' כ"ט.) כ"ז שהיו
ישראל נסתכלין כלפי ונעלה ונשעצדים את לזם לאציהם שצשוניס היו
ונתגצדין כו' על עונלק.

ואתא נוּרָא ושַׂרְף לְחוּטְרָא. ידוע שהי"ה"ר הוא חש התצורה הצוער
כלז ש"ח, וציונח (ד' ס"ט:) כי גורח
דמורל כו' היינו ילחז דע"ז, וחוה הי' הונסך הונדיל שנוכל להסתכל כלפי
נועלה, וחוה ושַׂרְף לחוטרא.

ואתא מְיָא וכבֵּה לְנוּרָא. שהמורה והצהנו"ק ננשלו לניס כדליתח צקוכה
(ד' ג"ג.) והלצן שתי' שם על התהום כדליתח
שם (ד' כ"ג.) שזכו ציטול הי"ה"ר.

ואתא תּוּרָא ושַׂתָּא לְמְיָא. שצבל נק' שנער ותונרו צפסמחם שכל וניוני
עולם ננערי' לתוכה וע"כ ננשל צצחי' שור

וַאֲתָא הַשׁוּחַט. וְשַׁחַט לְתוֹרָא. דְּשִׁתָּא לְמִיָּא. דְּקָבָה
לְנוּרָא. דְּשִׁרְיָ לְחוּטְרָא. דְּהֶקְהָ לְבִלְבָּא. דְּנִשְׁדָּ לְשׁוּנְרָא.
דְּאַבֵּל לְגִדְיָא. דְּזִבְן אַפָּא בְּתַרֵּי זִוְיָ. חַד גְּרִיָּא חַד גְּרִיָּא:
וַאֲתָא מְלֵאךְ הַמְּנִת. וְשַׁחַט לְשׁוּחַט. דְּשַׁחַט לְתוֹרָא.
דְּשִׁתָּא לְמִיָּא. דְּקָבָה לְנוּרָא. דְּשִׁרְיָ לְחוּטְרָא. דְּהֶקְהָ
לְבִלְבָּא. דְּנִשְׁדָּ לְשׁוּנְרָא. דְּאַבֵּל לְגִדְיָא. דְּזִבְן אַפָּא בְּתַרֵּי
זִוְיָ. חַד גְּרִיָּא חַד גְּרִיָּא:

וַאֲתָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּיָ. וְשַׁחַט לְמְלֵאךְ הַמְּנִת.
דְּשַׁחַט לְשׁוּחַט. דְּשַׁחַט לְתוֹרָא. דְּשִׁתָּא לְמִיָּא. דְּקָבָה
לְנוּרָא. דְּשִׁרְיָ לְחוּטְרָא. דְּהֶקְהָ לְבִלְבָּא. דְּנִשְׁדָּ לְשׁוּנְרָא.
דְּאַבֵּל לְגִדְיָא. דְּזִבְן אַפָּא בְּתַרֵּי זִוְיָ. חַד גְּרִיָּא חַד גְּרִיָּא:

ברכת אברהם

הַשּׁוֹחֵט עוֹסֵי, סְהִיָּה הַחֲרִיצָה צַהֲוִיק וְצַטֵּל כְּצוּד הַשְּׂכִינָה וְהַתּוֹרָה, וְיַעֲבִירוּ
כְּצוּדִים צַחֲצִיחִית שׁוּר אִוְכֵל עֲשָׂא.

וְאַחַא הַשׁוּחַט וְשַׁחַט לְתוֹרָא. הוּא וְנִלְכּוֹת פֶּרֶס שְׁמַטְו וְהַרְגוּ לְנוּלְךְ
צַל וְאַנְשִׁי, וְנַחְנוּ רְשׁוֹת לְצַנּוֹת הַצֶּהֱוִיָּק,

וְאַחַח וְנִלְאךְ הַנּוֹת וְשַׁחַט לְשׁוּחַט, הוּא וְנִלְכּוֹת יוֹן סְהִצִּיחָה הַגְּזִירוֹת צִיטוֹל
תּוֹרָה יַחֲצִצוּ עַל קַרְן הַשּׁוּר שְׁאִין לְהַס חֶלֶק צַחֲלָקִי יִשְׂרָאֵל, לְהַעֲבִירִם עַל
חֻקֵּי רְלוּגִיךְ, וְהַס צִיטְלוּ וְנִלְכּוֹת פֶּרֶס וְהַיְזוּתָה גִצְרַת וְעַדִּיין כו', וְהַס
וְנַעֲשׂוּ, וְצַוּוּקוֹס שְׁנֵא' צִיחַ עֲשׂוּ לְקַשׁ וְצִיחַ יוֹסֶף לְהַצֵּה כְּשִׁזָּה גּוֹשֵׁל זֶה קַס,
וְיִדּוּעַ וְנִלְךְ יוֹיין צַג' יוֹסִיף, וְאַחַח הַקְּצִיָּה וְשַׁחַט לְנוּלְאךְ הַנּוֹת, שִׁיפְקוּד ה'ִ
'צַחֲרָצוּ הַקְּסֵה וְיִצּוֹלַע הַנּוֹת לְנִלְחָ.

Aus dem Gemeindearchiv zu Frankfurt a. M.

יזכור אלהים את נשמת אדונינו מורינו ורכינו מהמד עינינו ועמרת ראשינו צניף תפארתינו הגאון הגדול החסיד ועניו המפורסם בדורינו נ"י ע"ה פ"ה רבן של בני הגולה אב"ד ור"מ דקהלתינו כבוד מוהר"ר אברהם הוא אברהם כהרב מוהר"ר צבי ז"ל עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שיה רבקה רחל ולאה הקדושים אשר בארץ המה אבותינו עבור שהאיר עיני ישראל בתורתו והגה יומם ולילה יראתו קודמת לחכמתו חכמתו תאיר פניו פנים מסבירות בהלכה הלכה כמותו ככל מקום¹⁾ תורת אמת ה' בפיהו פה מפיך מרגליות כנגלה וכנסתר ה' לו יד ושם גם בסגולות ורפואות הציל בזה בעז"ה נפשות רבות הנם אין כסף, כסף נמאס ה' בעיני עיני לא נתן בממון רק לעשות צדקות²⁾ רבות בישראל ולפזר תמידין כסדרן לעניים ואביונים לדחוקים וקרובים בסביבותינו סביבו יאמרו לו איש קדוש חמום במעשיו הנמצא כזה בחוספות קדושה קדש עצמו במוחר לו פרוש ה' בפרישות יתירה המביא לידי טהרה טהר גברא גבר בכלא שיתא סדרי משנה לא זו ממקומו לא פסק פומי מגירסא גרים ודייק דקדוקי סופרים סופרי אותיות של תורה, מי כמוהו מורה לחיות חוקים טובים ומשפטים ישרים, דרכי ד' בירך את אברהם ככל כבוד אברהם אבינו זקן ויזב בשבחה ה' בתוכנו. גם היתה ביתו פתוח לרוחה בצדקה וגמילות חסד וחו ה' על לשונו לקטן כגדול וכשמת רבינו הקדוש אמרו עליו ה' חסיד ה' עניו אשר ה' עובר ד' מאהבה כל הימים והרביץ תורה בישראל מילדותו שנחקבל לאב"ד ור"מ בק"ק יאנווא ואח"כ בק"ק לוקאב ואח"כ בק"ק מעוריטש דליטא ואח"כ בק"ק ליסא ואח"כ בקהלתינו. שבחו מי ימלאו אין לגמור עליו את ההלל גם נתנו יורשיו סך מה לצדקה עבורו, כשכר זה תנצב"ה עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שיה רבקה רחל ולאה ושאר צדיקים שבנ"ע אמן.

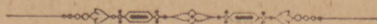
נחבקש בשיבה של מעלה יום ה' לעת ערב לאור גמר התפלה בבית הכנסת ונקבר למחרתו בחסד גדול ביום ו' עש"ק י"ב תשרי תקכ"ט לפ"ק.

(1) כראש שכל נקום זה לרצות עיני הריב 373 הגט ונקליוול.

(2) קודם גמר הדפוס כל לידיו ספר הזכרון „לצה"כ דהקדש" היסן [ונתחיל צענת תנ"ח 373רים: „ספר הזכרות לנ"ה ל"כ וד"ח ופרש פרשי לחיי עלנול ורצים שתו לניול. שייך לצה"כ דהקדש" ונסיים צענת תר"צ] ושם נאנוור דררים הנרצים לספר צענתו של הרב ונוהר"ר אברהם ז"ל, וללו הס:

יזכור אלהים את נשמת אדונינו מורינו ורכינו הרב הגאון הגדול החסיד ה' כבוד מוהר"ר אברהם בן מורינו הרב ר' צבי שה' אב"ד ור"מ פה

קהלתינו שהלך לעולמו צדיק יסוד עולם, הי חסיד ותי עניו, מתלמידיו של אברהם אבינו, גמל חסד עם כל אדם, הפריש חומש ממעותיו לצדקה, ופרח כל יום קודם סעודתו, מה ששוה אכילתו הי' נתון המעות לעניים, ממש לא אכל אלא כדי צורך לקיים הנפש, ובשעת חליו הכרתו בו דקדוקו במצות ובמעשים הטובים שלא היינו יכולים להכירו בעודו בחיים בכריאתו מחמת שהי' כל כך הצנע לכת, ודרש הרש טוב לעמו, והרביץ תורה בכמה קהלות קדושות הוא אברהם כצדקו מתחלתו ועד סופו, אביר הרועים, צאן קדשים, חכמי הרשים, אורייתא לא פסק מפומי' יומם ולילתא, זכה וזיכה הרבים צלל ושקל מרגנתא ממים אדירים באים אצלו רעבים וצמאים, יצא שבעים, נצחו אראלים את המצוקים ונשכה ארון הקודש, ווי כי נטלה עטרת ראשינו וימת אברהם בשיבה טובה, וקן זה שקנה חכמה, ויגוע וימת ונחבקש בשיבה של מעלה ונתפס בעון דרא ונקבר בכבוד ובשררה, יום ה' י"א תשרי אחר יציאת הצבור מבית הכנסת ערבית ויקבר למחרתו ביום ה' עש"ק י"ב תשרי תקכ"ט כפ"פ הבירה ובשכר זה תהא נשמתו בצרור החיים צרורה עם נשמת אברהם יצחק ויעקב אמן סלה.

Es möge Gott gedenken der Seele unseres Herrn und Lehrers, der unser Schmuck und unser Stolz war, des erhabenen, frommen, bescheidenen und berühmten Meisters der Diaspora, des geistlichen Oberhauptes unserer Gemeinde, des Rabbi Abram, d. i. Rabbi Abraham Sohn des Rabbi Zewi s. A. neben den Seelen unserer Erzväter und Erzmütter, die im heiligen Lande begraben sind, weil er die Augen Israels erleuchtet, Tag und Nacht Thora studirt, Gottesfurcht die Grundlage seines Forschens war, so tief in die Halachah eingedrungen, daß sein Ausspruch maßgebend für alle Gelehrten seiner Zeit wurde. Seinem wahrheitsvollen Munde entfloßen werthvolle Reden und Sprüche, auch in die Geheimnisse unserer Lehre war er eingedrungen, und durch seine Kenntniß seltener und wenig gekannter Heilmittel gelang es ihm, manches Menschenleben zu retten, ohne daß er je für solchen Dienst Entgelt genommen hätte. Ueberhaupt hielt er das Geld für sich werthlos, er schätzte es nur insofern, als er damit Wohl-

thaten üben konnte und darin war er unübertrefflich; Arme von Nah und fern fanden bei ihm Hülfe, er verwendete den fünften Theil seines Vermögens als Almosen und gab vor dem Genuße einer jeden Mahlzeit den Werth derselben an Arme. Die ihn aber aus dem Umgang kannten, seine nächste Umgebung, konnten erst sehen wie ein großer Heiliger er war. Alles meidend was nicht unumgänglich zur Erhaltung des Lebens gehörte, enthaltsam bis zur größten Entfagung weihte er sich voll und ganz dem Thorastudium, das er niemals unterbrach, so daß bei seinem kritischen Verstande, mit welchem er die Feinheiten der Sprache erkannte, zu einer richtigen Textesauffassung gelangte, die ihn zu einem bewundernswerthen Lehrer in Israel machte. Und Gott segnete sein Streben, wie er einst Abraham segnete, so daß er ein zweiter Abraham lehrend unter uns weilte. Auch war sein Haus wie das des Ervaters weit geöffnet für jede Art von Wohlthat und Liebesdienst. Liebevoll war sein Verkehr und sein Reden mit Groß und Klein, und als er nun starb, unser Lehrer, da brach man über ihn in die Klage aus: „Wehe der Fromme! Wehe der Bescheidene! der Gott gedient aus Liebe sein ganzes Leben lang und Thora in Israel verbreitet von seiner Jugend an, da er zum geistlichen Oberhaupt in Janow gewählt wurde, dann in Lukow, dann in Messeritsch, in Litauen, nachher in Lissa und endlich in unserer Gemeinde. Wer vermag sein Lob aussprechen, wer ihn ganz nach seinem Verdienst zu preisen?“

Auch haben seine Erben zum Heile seiner Seele eine Summe Geldes der Almosenkasse überwiesen und so gehe seine Seele zum ewigen Leben, zu den Seelen der Erväter und Erzmütter und der andern Frommen im Jenseits, Amen!

Gestorben Donnerstag Abends, nach Schluß des Gebets in der Synagoge, am anderen Tage unter großen Trauerfeierlichkeiten beerdigt, Freitag 12. Tischri 5529.

B

193.

(Nachdruck verboten.)